

महाराष्ट्र विधानसभा
तिसरे अधिवेशन, २०१८

तारांकित प्रश्नोत्तरांची यादी

शुक्रवार, दिनांक ३० नोव्हेंबर, २०१८ / अग्रहायण ९, १९४० (शके)

- (१) शालेय शिक्षण, क्रीडा व युवक कल्याण, उच्च व तंत्रशिक्षण, मराठी भाषा, सांस्कृतिक कार्य, अल्पसंख्यांक विकास व वक्फ मंत्री
- (२) अन्न व नागरी पुरवठा, ग्राहक संरक्षण, अन्न व औषध प्रशासन, संसदीय कार्य मंत्री
- (३) पर्यावरण मंत्री
- (४) पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री
- यांचे प्रभारी विभाग

प्रश्नांची एकूण संख्या - ९४

राज्यातील बोगस पटसंख्या दाखविणाऱ्या
शाळांवर कारवाई करण्याबाबत

- (१) * १२७४४० अॅड.आशिष शेलार (वांद्रे पश्चिम), अॅड.पराग अळवणी (विलेपार्ले), श्री.प्रशांत ठाकूर (पनवेल), श्री.संजय केळकर (ठाणे), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड), श्रीमती मनिषा चौधरी (दहिसर), श्री.संतोष दानवे (भोकरदन), श्रीमती माधुरी मिसाळ (पर्वती), श्रीमती संगीता ठोंबरे (केज), श्रीमती मंदा म्हात्रे (बेलापूर), श्री.डी.पी.सावंत (नांदेड उत्तर), कॅप्टन आर.तमिल सेल्वन (सायन-कोळीवाडा), श्री.विजय काळे (शिवाजीनगर), श्रीमती सीमाताई हिरे (नाशिक पश्चिम) : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यात सन २०११ मध्ये शाळा पटपडताळणी मोहिमेत शासनाची दिशाभूल करून राज्यातील १४०४ शाळा व नांदेड जिल्हयातील १७७ शाळांमध्ये बोगस विद्यार्थी पटसंख्या दाखवून शासनाची दिशाभूल करून अर्थिक फसवणूक केल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त बोगस पटसंख्या दाखविणा-या शाळांवर फौजदारी गुन्हे दाखल करण्याचे आदेश प्राथमिक शिक्षण संचालनालयाने दिल्याचे माहे जुलै, २०१८ मध्ये वा दरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदर दिलेल्या आदेशाची अंमलबजावणी करण्यात येवून किती शाळांवर गुन्हे दाखल करण्यात आले आहेत,
- (४) असल्यास, गत ७ वर्षे या शाळांवर प्रत्यक्षात कोणतीच कारवाई करण्यात न येण्याची कारणे काय आहेत,
- (५) असल्यास, याप्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, असल्यास बोगस पटसंख्या दाखवून शाळा चालविणाऱ्या संस्थाचालकांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) विशेष पटपडताळणी मोहिमेमध्ये राज्यातील १४०४ शाळांमध्ये सदर दिवशी ५० टक्के पेक्षा कमी उपस्थिती आढळून आली.

(२) विशेष पटपडताळणी मोहिमेत ५० टक्के पेक्षा कमी उपस्थिती आढळलेल्या व त्यानंतर कमी पटसंख्या असलेल्या शाळांच्या व्यवस्थापनांवर फौजदारी गुन्हे दाखल करण्याचे आदेश शिक्षण संचालक (प्राथमिक), पुणे यांनी दि. २४.०७.२०१८ रोजीच्या पत्रान्वये सर्व शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) यांना दिले आहे.

(३) आतापर्यंत ४ माध्यमिक शाळांवर कारवाई करण्यात आली आहे.

(४) व (५) मा.उच्च न्यायालय, औरंगाबाद खंडपीठाने रिट याचिका क्र.४१६८/२०१२ मध्ये याबाबतच्या शासन निर्णय, दि. ०२.०५.२०१२ मधील परी. क्र. १.१ ते १.७ मधील आदेश रद्द ठरविल्याने शाळांविरोध कारवाई करण्यात आली नाही. मा. उच्च न्यायालय, औरंगाबाद खंडपीठाने जनहित याचिका क्र. १७/२०१२ मध्ये संबंधित शाळांचा खुलासा प्राप्त झाल्यावर योग्य ती कारवाई करण्याचे निदेश देऊन याचिका निकाली काढली आहे. त्यानुसार कार्यवाही सुरु आहे.

**दहिसर (मुंबई) येथील रुस्तमजी टुपर्स शाळेने
नियमाबाह्य शुल्कवाढ केल्याबाबत**

- (२) * १२९५११ श्रीमती तृप्ती सावंत (वांद्रे पूर्व) : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) दहिसर (मुंबई) येथील रुस्तमजी टुपर्स शाळेने नियमाबाह्य शुल्कवाढ केल्याची तक्रार विद्यार्थ्यांच्या पालकांनी मुंबई महानगरपालिकेच्या शिक्षणाधिकारी यांच्याकडे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्या दरम्यान केली असता यासंबंधी महानगरपालिका शिक्षण विभागाच्या शाळा अधीक्षक व विभाग निरीक्षक यांनी शाळेला प्रत्यक्ष भेट देऊन वस्तुस्थितीची पडताळणी करून केलेला अहवाल विभागीय शुल्क नियामक समितीचे पदसिध्द सचिव व शिक्षण उपसंचालक यांच्याकडे कार्यवाहीसाठी पाठविण्यात आला आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, अहवालाच्या अनुषंगाने रुस्तमजी टुपर्स शाळेच्या व्यवस्थापनाने १५ टक्क्यापेक्षा अधिक शुल्कवाढ केली असून ती करताना नियामक समितीकडे प्रस्ताव सादर न करताच एका वर्षात ४० टक्क्यापेक्षा जास्त नियमाबाह्य शुल्कवाढ करण्यात आली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यात काय आढळून आले व त्यानुसार उक्त शाळेच्या व्यवस्थापनावर कोणती कारवाई करण्यात आली वा येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत, तसेच कारवाईच्या अनुषंगाने सद्यःस्थिती काय आहे ?

- श्री. विनोद तावडे :** (१) याबाबतचा अहवाल विभागीय शिक्षण उपसंचालक, मुंबई यांना सादर केला आहे.
- (२) व (३) महाराष्ट्र शैक्षणिक संस्था (शुल्क विनियमन) अधिनियम, २०११ नुसार याबाबत विभागीय शुल्क नियामक समितीकडे फी वाढीविरुद्ध अपील करता येईल, असे कार्यकारी समितीस निदर्शनास आले आहे.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील प्राथमिक, माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळांमधील
शिक्षकांच्या नियमबाह्य नियुक्त्यांची मान्यता रद्द करण्याबाबत

(३) * १२७३२० श्री.शशिकांत शिंदे (कोरेगाव), श्री.अजित पवार (बारामती), श्री.दिलीप वळसे-पाटील (आंबेगाव), श्री.जयंत पाटील (इस्लामपूर), श्री.छगन भुजबळ (येवला), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.राजेश टोपे (घनसावंगी), श्री.जयदत्त क्षीरसागर (बीड), श्री.हनुमंत डोळस (माळशिरस), श्री.संदीप नाईक (ऐरोली), श्रीमती दिपिका चव्हाण (बागलाण), श्री.हसन मुश्रीफ (कागल), श्री.राणाजगजीतसिंह पाटील (उस्मानाबाद), श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील (कराड उत्तर), श्री.राहुल जगताप (श्रीगोंदा), श्रीमती सुमन पाटील (तासगाव - कवठेमहांकाळ), श्री.प्रदीप नाईक (किनवट), श्री.पांडुरंग बरोरा (शहापूर), श्री.वैभव पिचड (अकोले), श्री.दत्तात्रय भरणे (इंदापूर), श्री.मकरंद जाधव-पाटील (वाई), श्री.विजय भांबळे (जिंतूर), श्री.भाऊसाहेब पाटील - चिकटगांवकर (वैजापूर), श्री.संग्राम जगताप (अहमदनगर शहर), श्री.सुरेश लाड (कर्जत), श्री.राहुल मोटे (परांडा), श्री.संजय कदम (दापोली), श्री.पंकज भुजबळ (नांदगाव), डॉ.सतीश (अण्णासाहेब) पाटील (एरंडोल), श्री.मधुसूदन केंद्रे (गंगाखेड), श्री.नरहरी झिरवाळ (दिंडोरी), श्रीमती संध्यादेवी देसाई-कुपेकर (चंदगड), श्री.संजय सावकारे (भुसावळ), श्री.गणपत गायकवाड (कल्याण पूर्व), श्री.नरेंद्र पवार (कल्याण पश्चिम), श्री.सुरेश गोरे (खेड आळंदी) : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील प्राथमिक, माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळांमधील शासनाचे अनुदान घेऊन चालविल्या जाणाऱ्या अनुदानित शाळांमध्ये सन २०१२ नंतरच्या शालेय शिक्षक व शिक्षकेतर अशा ४०११ कर्मचाऱ्यांच्या नियुक्त्यांना मान्यता देताना अनियमितता झाली असून नियमबाह्य पध्दतीने नियुक्त करण्यात आलेल्या ४ हजार ११ शिक्षकांपैकी जवळपास ३ हजार शिक्षकांची चौकशी पूर्ण झाली असून उर्वरित १ हजार ११ शिक्षकांची चौकशी अपूर्ण असल्याचे तर ६०० हून अधिक शिक्षकांच्या मान्यता रद्द करण्यात आल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, उर्वरित १ हजार ११ शिक्षकांची चौकशी अपूर्ण राहण्याची कारणे काय आहेत,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, असल्यास, चौकशीच्या अनुषंगाने शिक्षकांच्या नियमबाह्य नियुक्ती करणाऱ्या संस्था वा व्यक्तींवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) हे खरे आहे.

- (२) सुनावणी घेऊन निर्णय देण्याची कार्यवाही सुरु आहे.
- (३) सुनावणीअंती दोषी आढळणाऱ्या तत्कालीन अधिकाऱ्यांवर कारवाई करण्यात येणार आहे.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

लासलगांव विंचूरसह १६ व येवला (जि.नाशिक) तालुक्यातील ३८ गावांतील प्रादेशिक पाणीपुरवठा योजनांसाठी राज्यातील पायलट प्रोजेक्ट म्हणून नाविन्यपूर्ण योजनेतून सौर प्रकल्प राबविण्याबाबत

(४) * १२८३४७ श्री.छगन भुजबळ (येवला), श्री.जयंत पाटील (इस्लामपूर), श्री.दिलीप वळसे-पाटील (आंबेगाव), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा) : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) लासलगांव विंचूरसह १६ व येवला (जि.नाशिक) तालुक्यातील ३८ गावांतील प्रादेशिक पाणीपुरवठा योजनांसाठी राज्यातील पायलट प्रोजेक्ट म्हणून नाविन्यपूर्ण योजनेतून सौर प्रकल्प तयार करण्याबाबत जिल्हाधिकाऱ्यांना राज्यस्तरावरून सूचना देण्यात येतील असे आश्वासन मा.पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री यांनी दिनांक २१ डिसेंबर, २०१७ रोजी वा त्यासुमारास दिले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उपरोक्त सौर प्रकल्प राबविण्याबाबत कार्यवाही करण्याची मागणी स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी दिनांक १२ जानेवारी, २०१८ रोजी मा.मंत्री पाणीपुरवठा व स्वच्छता यांचेकडे व दिनांक १० ऑक्टोबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास जिल्हाधिकारी, नाशिक यांचेकडे मागणी केलेली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) होय.

(२) होय.

(३) सदर प्रकल्पासाठी निधी उपलब्धतेबाबतचा प्रस्ताव जिल्हा नियोजन समिती, जिल्हाधिकारी कार्यालय, नाशिक यांना सादर करण्यात आला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मुंबई विद्यापीठाने विधी (लॉ) अभ्यासक्रमाच्या नवीन पॅटर्नसाठी बार
कॉन्सिल ऑफ इंडियाची मान्यता घेतली नसल्याबाबत**

(५) * १२९९८६ श्री.प्रकाश सुर्वे (मागाठाणे) : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई विद्यापीठाने विधी (लॉ) अभ्यासक्रमाच्या विद्यार्थ्यांसाठी ६०/४० हा नवीन पॅटर्न यावर्षीच्या शैक्षणिक वर्षापासून राबविण्याचा निर्णय घेतला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मुंबई विद्यापीठाने हा पॅटर्न राबविताना बार कॉन्सिल ऑफ इंडियाची मान्यता घेतली नसल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त निर्णयाला विद्यार्थी आणि विद्यार्थी संघटनांनी विरोध केला आहे, हे ही खरे आहे काय, असल्यास, त्याची कारणे काय आहेत,

(४) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यानुसार कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे तसेच याबाबतची सद्यःस्थिती काय आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) हे खरे नाही. सदर अभ्यासक्रम निर्गमित केलेल्या बार कॉन्सिल ऑफ इंडियाची मार्गदर्शक सूचनांच्या आधारे सुधारित करण्यात आले असून महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ अधिनियम, २०१६ नुसार विद्यापीठाच्या संबंधित प्राधिकरणाचे व व्यवस्थापन परिषदेची यास मान्यता असल्याने बार कॉन्सिल ऑफ इंडियाची मान्यता घेण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(३) अशंत: खरे आहे. मुंबई विद्यापीठाने विधी (लॉ) अभ्यासक्रमाच्या विद्यार्थ्यांसाठी ६०/४० हा नवीन पॅटर्न यावर्षाच्या शैक्षणिक वर्षापासून राबविण्याचा निर्णय घेतला असल्याने सदर निर्णयाला विद्यार्थी व विद्यार्थी संघटनाकडून विरोध प्रकट करण्यात आला होता.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

पुणे शहरातील मुळा-मुठा नदी सुधार प्रकल्पाबाबत

(६) * १२९५०२ प्रा.(श्रीमती) मेधा कुलकर्णी (कोथरुड) : सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पुणे शहरातील मुळा-मुठा नदी सुधार प्रकल्पासाठी केंद्र शासनाकडून जपानच्या जायका कंपनीच्या माध्यमातून ९८० कोटी रुपयांचे अनुदान मंजूर झाले असून केंद्र शासनाने पहिल्या टप्प्यात ३१ कोटी ७५ लाख रुपयांचा निधी शासनाकडे वितरीत केल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, सहा महिन्यांपासून हा निधी राज्य शासनाकडेच पडून असून सध्या:स्थितीत या प्रकल्पाची गत महिन्यात नवी दिल्ली येथे बैठक झाली व सदर बैठकीत या कामाच्या संधगतीवरून केंद्राच्या अधिकाऱ्यांनी महानगरपालिकेवर नाराजी व्यक्त केली, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यानुसार मुळा-मुठा नदी सुधारणेचा महत्वाकांक्षी प्रकल्प लवकरात लवकर सुरु होण्याच्या दृष्टीने शासन स्तरावर कोणती कार्यवाही करण्यात आली वा येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. रामदास कदम : (१) हे खरे आहे.

- (२) व (३) • केंद्र शासनाकडून सदर प्रकल्पाकरिता प्राप्त रु.३१.७५ कोटी निधी दि.१५ ऑक्टोबर, २०१८ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये पुणे महानगरपालिकेस वितरीत करण्यात आला आहे.
- सदर प्रकल्पाबाबत दि.६.९.२०१८ रोजी राष्ट्रीय नदी संवर्धन संचालनायल, नवी दिल्ली येथे सुकाणू समितीच्या झालेल्या बैठकीमध्ये कामांचा आढावा घेण्यात येवून प्रकल्प सल्लागार व पुणे महानगरपालिकेस आवश्यक त्या सूचना राष्ट्रीय नदी संवर्धन संचालनायलाकडून देण्यात आल्या आहेत.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

रायगड जिल्ह्यातील क्रीडा संकुलाची कामे पूर्ण करण्याबाबत

- (७) * १२६५०६ श्री.प्रशांत ठाकूर (पनवेल), श्री.समीर कुणावार (हिंगणघाट), अॅड.आशिष शेलार (वांद्रे पश्चिम), श्री.अतुल भातखळकर (कांदिवली पूर्व), श्री.अमित साटम (अंधेरी पश्चिम) : सन्माननीय क्रीडा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) रायगड जिल्ह्यातील विशेषतः ग्रामीण भागातील होतकरू मुलांना खेळात संधी उपलब्ध व्हाव्यात या उद्देशाने बांधण्यात आलेली जिल्हा स्तरावरील क्रीडा संकुले मार्गी लागली असली तरी तालुका क्रीडा संकुले निधी तसेच जागेअभावी अनेक ठिकाणी प्रलंबित असल्याचे माहे ऑक्टोबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त जिल्ह्यातील १५ तालुक्यांपैकी केवळ पाच तालुक्यातील क्रीडा संकुलाचे काम पूर्ण झाले असून एका तालुक्यातील क्रीडा संकुलाचे काम अंतिम टप्प्यात तर उर्वरित ९ तालुक्यातील क्रीडा संकुलाची कामे प्रलंबित असल्याचे तसेच अलिबाग, मुरुड व पोलादपूर तालुक्यांमध्ये क्रीडा संकुल उभारण्यासाठी शासनाला जागाच उपलब्ध होऊ शकली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, संबंधित विभागाच्या अधिका-यांच्या दुर्लक्षामुळेच उर्वरित नऊ तालुक्यातील क्रीडा संकुलाचे काम प्रलंबित असल्यामुळे ग्रामीण भागातील क्रीडा क्षेत्रातील होतकरू मुलांचे नुकसान होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यानुसार क्रीडा संकुल निर्माण करण्याच्या कामात दुर्लक्ष करणाऱ्या संबंधित अधिकाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली व उर्वरित ९ तालुक्यातील क्रीडा संकुल निर्माण करण्याबाबत कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१), (२) व (३) हे खरे नाही.

(४) रायगड जिल्ह्यातील एकूण १५ तालुक्यांपैकी पेण, तळा, रोहा, माणगांव, पनवेल व सुधागड या सहा तालुक्यातील क्रीडा संकुलाचे काम पूर्ण झालेले असून श्रीवर्धन, म्हसळा, महाड, खालापूर या चार तालुका क्रीडा संकुलांची कामे अंतिम टप्प्यात आहेत. तर कर्जत व उरण या दोन तालुका क्रीडा संकुलांची बांधकाम सुरु करण्यासाठी अंदाजपत्रक व आराखडे तयार झालेले असून कामे सुरु करण्यात येत आहेत.

मुरुड तालुका क्रीडा संकुलासाठी जागेचा शोध सुरु आहे. तर अलिबाग तालुका क्रीडा संकुलासाठी मौ.रेवदंडा येथील व पोलादपूर तालुका क्रीडा संकुलासाठी मौ.कापडे बु. येथील महाराष्ट्र राज्य औद्योगिक विकास महामंडळाच्या जागेची मागणी करण्यात आलेली आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

मौजे सोनई, करजगाव सह २१ वाड्या/वस्त्यांना (ता.नेवासा,
जि.अहमदनगर) पाणी पुरवठा करणारी योजना जिल्हा
परिषदेकडे हस्तांतरीत करण्याबाबत

- (८) * १३२१२८ श्री.बाळासाहेब मुरकुटे (नेवासा) : सन्माननीय
पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
(१) मौजे सोनई, करजगाव व इतर २१ वाड्या/वस्त्यांना (ता.नेवासा,
जि.अहमदनगर) जीवनदायी ठरलेल्या पाणी पुरवठा योजनेची मुदत संपलेली
असताना जिल्हा परिषदेकडे ही योजना हस्तांतरीत करण्यासाठी शासकीय
स्तरावर कोणताच निर्णय न झाल्याने या गावातील ग्रामस्थांना पिण्याच्या
पाण्याची टंचाई भासू लागली आहे, हे खरे आहे काय,
(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत
काय आढळून आले व त्यानुसार कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत
आहे,
(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

- श्री. बबनराव लोणीकर : (१) हे खरे नाही.
(२) योजना हस्तांतरणाबाबत महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण व जिल्हा परिषद,
अहमदनगर यांच्यामार्फत संयुक्त पहाणी पूर्ण करण्यात आली आहे.
सद्यःस्थितीत योजनेतील सर्व गावांना व वाड्या-वस्त्यांना सुरळीत पाणी
पुरवठा सुरु आहे. योजना हस्तांतरीत करण्याची कार्यवाही चालू आहे.
(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबई व नवी मुंबई येथील दुध भेसळ करणाऱ्यांवर
कारवाई करण्याबाबत

- (९) * १२८२११ श्री.अबू आजमी (मानखूर्द शिवाजीनगर), अॅड.पराग
अळवणी (विलेपार्ले), अॅड.आशिष शेलार (वांद्रे पश्चिम), कॅप्टन आर.तमिल
सेल्वन (सायन-कोळीवाडा), श्री.गणपतराव देशमुख (सांगोले), श्री.सुनिल शिंदे

(वरळी), अॅड.भीमराव धोंडे (आष्टी), श्री.प्रकाश फातर्पेकर (चेंबूर), श्री.उन्मेश पाटील (चाळीसगाव), श्री.सदा सरवणकर (माहिम) : सन्माननीय अन्न व औषध प्रशासन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नवी मुंबईतील घणसोली सेक्टर २५ येथील नमो क्रोझन दुकानात भेसळयुक्त दुग्धजन्य पदार्थ तयार केले जात असल्याने भेसळ करून तयार केल्या जाणाऱ्या पनीरवर पशुवैद्यकीय विभाग, महानगरपालिका आणि एफडीए ने कारवाई करून ६०० किलो पनीर जप्त केले असून ६०० लिटर दुध आणि पाम तेल नष्ट केले असल्याचे दिनांक ७ ऑक्टोबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच सांताक्रूझ पूर्वेकडील वाकोला, गावदेवी आणि देवारी नगर येथील घरांवर मुंबई गुन्हे शाखेच्या अधिकाऱ्यांनी छापा टाकून नामांकित दूध कंपन्यांच्या पिशव्यांमध्ये भेसळ करित असतांना चार जणांना दिनांक २६ सप्टेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास अटक केली, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, मुंबईत रासायनिक भेसळीपेक्षा पाण्याची भेसळ अधिक प्रमाणात होत असून येथील मदर डेअरी, वारणा दूध, नाशिक, श्रीरंग किसनलाल सारडा, हेरिटेज फूड लि. अग्रवाल मिल्क प्रॉडक्ट इत्यादी नामांकित दूध उत्पादक कंपन्यांच्या मुंबईमध्ये आणलेल्या दुधाची तपासणी केली असता सुमारे साडेतीन लाख लिटर दूध भेसळयुक्त असल्याचे दिनांक १७ ऑक्टोबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, अन्न व औषध प्रशासनाने केलेल्या पाहणीत मुंबईतील चहाच्या टपऱ्या तसेच आईस्क्रीमच्या गाड्यांवर खारदांडा, अंधेरी, जुहू, दहिसर, मालाड इत्यादी ठिकाणावरून कमी किंमतीत भेसळयुक्त दुधाचा पुरवठा केला जात असल्याचे निदर्शनास येवून मुलुंड नाका, दहिसर नाका, मानखुर्द नाका, एरोली टोल नाका आणि मुलुंड पूर्व टोल नाका येथे दिनांक १६ ऑक्टोबर, २०१८ रोजी केलेल्या तपासणी मोहिमे दरम्यान २२७ वाहनांतील साडे तीन लाख लिटर दुध सील करून २० हजार लिटर भेसळयुक्त दुध नष्ट केल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे हीखरे आहे काय,

- (५) असल्यास, मुंबई शहरातील दुध भेसळ करणाऱ्या व भेसळयुक्त दुध विक्रेत्यांची शासनाने चौकशी केली आहे काय चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार दोषींवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीश बापट : (१) हे अंशतः खरे आहे.

(२) होय.

(३) सदर तपासणीत एकूण ९,२२,३२८ लिटर दुध तपासण्यात आले असून ३४४४ लिटर दुध एस.एन.एफ. कमी आढळल्याने पुरवठादाराकडे परत पाठविण्यात आले आहे. तसेच १९,२५० लिटर दुध नष्ट करण्यात आले आहे.

(४) हे अंशतः खरे आहे.

(५) यासंदर्भात चौकशी केली असून मानदाप्रमाणे नसलेल्या दुधाचे एकूण १३ नमुने विश्लेषणासाठी पाठविण्यात आले आहेत. याबाबत अन्न व औषध प्रशासनाकडून पुढील कायदेशीर कारवाई करण्यात येत आहे.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

लाचलूचपत प्रतिबंधक विभाग, नवी मुंबई यांनी वाशी येथील सहाय्यक शिधावाटप अधिकाऱ्याला लाच स्वीकारताना अटक केल्याबाबत

(१०) * १२७६४१ श्री.शरददादा सोनावणे (जुन्नर) : सन्माननीय अन्न व नागरी पुरवठा आणि ग्राहक संरक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नवी मुंबई लाचलूचपत प्रतिबंधक विभाग यांनी ४१ फ, सेक्टर १, वाशी येथील रेशनिंग दुकानदाराने कारवाई न करण्याकरीता दिलेली रुपये ३०,००० ची लाच स्वीकारताना श्री.विनोद तुकाराम लाडे, सहाय्यक शिधावाटप अधिकारी व त्याचा सहाय्यक श्री.गोविंद वावीया यांना दिनांक ३ ऑक्टोबर, २०१८ रोजी वा त्या सुमारास अटक केली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, श्री.विनोद तुकाराम लाडे हे काही महिन्यांपूर्वी अन्न व नागरी पुरवठा राज्यमंत्री यांच्या आस्थापनेवर काम करत असताना त्यांनी अशाच प्रकारे राज्यातील हजारो रेशन दुकानदारांना धमकावून लाखो रुपयांची बेकायदा संपत्ती जमविली असल्याच्या असंख्य तक्रारी करण्यात येऊन सुध्दा त्यांच्याविरोधात कोणतीही चौकशी न करता त्यांची संबंधीत कार्यालयात बदली करण्यात येऊन सर्व तक्रारींवर हेतूपुरस्सर दुर्लक्ष करण्यात येऊन सर्व तक्रारींची चौकशी थांबविण्यात आली असल्याचे पोलीसांच्या चौकशीत निष्पन्न झाले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, लाचलूचपत प्रतिबंधक विभाग, नवी मुंबई यांनी श्री.विनोद तुकाराम लाडे यांच्या घराची तसेच कुटुंबीयांच्या नावावर असलेल्या सर्व संपत्तीची चौकशी न करण्याची सर्वसाधारण कारणे काय आहेत,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार सदर सहाय्यक शिधावाटप अधिकारी व त्याचा सहाय्यक यांचेवर कारवाई करून त्यांना सहाय्य करणाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीश बापट : (१) होय.

(२) श्री.लाडे उसनवारी तत्वावर मा.राज्यमंत्री, अन्न व नागरी पुरवठा यांच्या कार्यालयात कार्यरत होते. प्रशासकीय कारणास्तव त्यांच्या सेवा त्यांच्या मूळ कार्यालयात प्रत्यर्पित करण्यात आल्या.

(३) श्री.लाडे यांच्या कुटुंबीयांच्या मालमत्तेची उघड चौकशी करण्यात येत आहे.

(४) श्री.लाडे यांनी शिधावाटप दुकानदाराकडून लाचेची मागणी केल्याचे उघडकीस आले आहे. आरोपी लाडे व सहआरोपी खाजगी व्यक्ती यांच्याविरुद्ध भ्रष्टाचार प्रतिबंधक अधिनियम १९८८ कायद्यान्वये गुन्हा दाखल करण्यात आलेला आहे. श्री.लाडे यांना दि.०४/१०/२०१८ रोजी अटक करण्यात आली होती. त्यांचेवर दाखल केलेल्या गुन्ह्याच्या अनुषंगाने दि.०४/१०/२०१८ रोजी पासून त्यांना निलंबित केलेले आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यामध्ये मुंबई तसेच इतर शहरांतील प्रदूषण रोखण्याबाबत

(११) * १२६४६८ श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.विजय वडेहीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.नसीम खान (चांदिवली), श्री.अमित विलासराव देशमुख (लातूर शहर), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.त्र्यंबकराव भिसे (लातूर ग्रामीण), श्री.सुनिल केदार (सावनेर), श्री.अमर काळे (आर्वी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.हर्षवर्धन सपकाळ (बुलढाणा), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), श्री.कालीदास कोळंबकर (वडाळा), श्री.अमित साटम (अंधेरी पश्चिम), श्री.मंगलप्रभात लोढा (मलबार हिल) :

सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील मुंबई आणि अनेक शहरात वाढत्या प्रदूषणामुळे नागरीकांच्या श्वसनाच्या आजारात वाढ होत असून केंद्राने जाहीर केलेल्या प्रदूषित ९४ शहरांपैकी राज्यातील १७ शहरांचा समावेश असल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मुंबई शहर व उपनगरातील हवेत कार्बनडाय ऑक्साईड, कार्बन मोनाक्साईड, सल्फर डायऑक्साईड, नायट्रोजन डाय ऑक्साईड इ. वायुंचे प्रमाण वाढले असल्याचे महानगरपालिकेच्या पर्यावरण स्थितीदर्शक वार्षिक अहवालात माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान नमूद करण्यात आले आहे, हे खरे आहे काय,

(३) असल्यास, मुंबई शहर व उपनगरात हवेची गुणवत्ता खालावलेली असून अंधेरी व वरळीमधील हवेची गुणवत्ता सर्वात वाईट असल्याचे माहे ऑक्टोबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(४) असल्यास, याप्रकरणी मा.विरोधी पक्षनेता, विधानसभा यांनी दिनांक ३० ऑगस्ट, २०१८ रोजी सचिव, पर्यावरण व मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन यांना पत्र पाठवून प्रदूषण रोखण्याच्या दृष्टीने कार्यवाही करण्याबाबत विनंती केली आहे, हे खरे आहे काय,

(५) असल्यास, याप्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार शहरातील प्रदूषण कमी करण्याच्या दृष्टीने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. रामदास कदम : (१), (२), (३), (४) व (५) हे खरे आहे.

महाराष्ट्र राज्यातील १७ शहरांमधील वातावरणातील हवेतील गुणवत्ता प्रदूषित झाल्याचे प्रसिध्द करण्यात आले होते. त्यामध्ये मुंबई, नवी मुंबई, उल्हासनगर, बदलापूर, पूणे, नागपूर, अकोला, अमरावती, औरंगाबाद, चंद्रपूर, जळगाव, जालना, सांगली, कोल्हापूर, लातूर, नाशिक आणि सोलापूर या शहरांचा समावेश आहे.

वरळी व विलेपार्ले येथे हवा प्रदुषण गुणवत्ता मोजणी यंत्रणा (CAAQM) स्टेशन ऑक्टोबर २०१८ पासून कार्यान्वीत झालेले असून माहे ऑक्टोबर २०१८ मध्ये इतर घटकांचे प्रमाण विहित मर्यादेत असून PM १० व PM २.५ चे प्रमाण बहुतांश वेळा सरासरी मर्यादेपेक्षा जास्त आढळून आलेले आहे.

म.प्र.नि.मंडळाने महाराष्ट्रातील मोठ्या शहरांमध्ये जसे औरंगाबाद, कोल्हापूर, चंद्रपूर, पूणे, मुंबई, नागपूर, नाशिक, नवी मुंबई, सोलापूर, अमरावती या शहरांची हवा गुणवत्ता सुधारण्याबाबत नामांकित अशा राष्ट्रीय पर्यावरण अभियांत्रिकी संशोधन संस्था (निरी) व भारतीय प्रौद्योगिक अभियांत्रिकी संस्था, पवई (आय.आय.टी.) यांच्यासोबत करारनामा करून तांत्रिक आराखडा तयार करण्याचे काम दिले आहे.

म.प्र.नि.मंडळाने निरी, नागपूर व आय.आय.टी, मुंबई यांच्यासमवेत संबंधित १७ शहरातील भागधारकांसोबत वेळोवेळी बैठका घेऊन, हवा प्रदूषण नियंत्रणाकरिता सर्व समावेशक कृती आराखडा तयार करण्याकरिता निर्देश दिले होते. त्या अनुषंगाने १७ शहरांच्या महानगरपालिकेने तयार केलेला सर्वसमावेशक हवा प्रदूषण नियंत्रण आराखडा पुनर्विलोकनाकरिता केंद्रीय प्रदूषण नियंत्रण मंडळास सादर केला आहे.

मुंबईतील हवा शुध्दीकरणासाठी प्रायोगिक तत्वावर सद्यस्थितीत कलानगर वांद्रे, घाटकोपर, भांडुप व सायन येथे हवा शुध्दीकरण यंत्रणा विंड ओगमॅटेशन आणि प्युरीफायींग युनिट (WAYU)) उभारले आहेत. तसेच मुंबई शहरातील वाहनांची संख्या वाढत असल्याने हवेची गुणवत्ता मोजमाप करण्यासाठी १० ठिकाणी नियमित हवा प्रदुषण गुणवत्ता मोजणी यंत्रणा (CAAQM) बसविण्यात आलेली असून ते मप्रनि मंडळाच्या संकेत स्थळाशी जोडण्यात आलेले आहेत.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील शाळा, महाविद्यालयांमध्ये एनसीसी
युनिट सुरु करण्याबाबत**

(१२) * १२८४७५ श्री.सुनिल प्रभू (दिंडोशी) : सन्माननीय क्रीडा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील महाविद्यालयांमध्ये विद्यार्थ्यांमध्ये एकता, देशप्रेम आणि शिस्त निर्माण व्हावी याकरीता एनसीसी युनिट सुरु करण्यात आले असतानाही सदयःस्थितीत राज्यातील ८२६ शाळा व ४५३ महाविद्यालयांचे एनसीसी सुरु करण्यास परवानगी मिळण्याबाबतचे अर्ज शासनाकडे प्रलंबित असल्याचे दिनांक १५ ऑगस्ट, २०१८ रोजी वा त्या सुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, विद्यार्थ्यांना एनसीसी परेड प्रशिक्षणाकडे वळावे यासाठी जादा गुण आणि सैन्यदलात प्राधान्य देण्यात येत असतानाही सदरहू शाळा, महाविद्यालयांना एनसीसी सुरु करण्यास परवानगी मिळणेबाबतचे प्रलंबित अर्ज मंजूर न करण्याची सर्वसाधारण कारणे काय आहेत,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यानुसार एनसीसीच्या प्रतिक्षेत असलेल्या प्रस्तुत शाळा व महाविद्यालयांच्या परवानग्या मंजूर करण्याबाबत तसेच विद्यार्थ्यांना घडविण्यासाठी सर्वच शाळा व महाविद्यालयात एनसीसी अनिवार्य करण्याच्या दृष्टीने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१), (२) व (३) अंशतः खरे आहे. शाळा, महाविद्यालयांना एनसीसी युनिट सुरु करण्यास परवानगी मिळणेबाबतचे अर्ज अतिरिक्त महासंचालक, राष्ट्रीय छात्र सेना यांचेमार्फत केंद्र शासनास सादर केले आहेत. सदर अर्ज मंजूर करणे या बाबी केंद्र शासनाच्या अखत्यारीतील आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्य आणि राष्ट्रीय स्तरावरील बोगस खेळाडू प्रमाणपत्र
देणाऱ्यांविरुद्ध कारवाई करण्याबाबत**

- (१३) * १३०८८२ श्री.जयप्रकाश मुंदडा (बसमत), डॉ.भारती लव्हेकर (वर्सावा) : सन्माननीय क्रीडा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) राज्यात विभागीय शिक्षण उपसंचालक विभागात सन २००९ मध्ये खेळाडूंच्या राखीव असलेल्या कोट्यामध्ये चतुर्थ श्रेणी वर्गासाठी भरण्यात आलेल्या खेळाडूंचे शैक्षणिक व क्रीडा प्रमाणपत्र बोगस असल्याचे माहे जुलै, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणात प्राविण्य असलेल्या खेळाडूंना वगळून बोगस कागदपत्रे सादर करणाऱ्या खेळाडूंचा समावेश करण्यात आला, हे ही खरे आहे काय,
- (३) तसेच, राज्यस्तरीय आणि राष्ट्रीय स्तरावरील बोगस खेळाडू प्रमाणपत्र मिळविण्यासाठी वेगळी यंत्रणा कार्यरत असल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले असून राज्यस्तरीय बोगस खेळाडू प्रमाणपत्र रुपये ५ ते ८ लाख तर राष्ट्रीय स्तरावरचे प्रमाणपत्र मिळवण्यासाठी रुपये १३ ते १७ लाख दिले जातात, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार बोगस खेळाडू प्रमाणपत्र वितरित करणाऱ्या यंत्रणेतील संबंधित दोषींना अटक करून त्यांच्यावर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) व (२) नाही.

शिक्षण उपसंचालक कार्यालयामार्फत करण्यात आलेल्या चतुर्थ श्रेणीतील कर्मचारी भरती प्रक्रियेत खेळाडूंचे शैक्षणिक व क्रीडा प्रमाणपत्र बोगस असल्याची बाब शासनाच्या निदर्शनास आलेली नाही.

(३) व (४) विविध स्तरावरील काही खेळांची बोगस प्रमाणपत्रे दिली जात असल्याबाबतची तक्रार क्रीडा व युवक सेवा संचालनालयाकडे दिनांक २७ ऑगस्ट, २०१८ रोजी प्राप्त झाली आहे.त्या अनुषंगाने संबंधित विभागीय

उपसंचालक यांच्याकडून प्राप्त स्पर्धांच्या अभिलेखांची शहानिशा केली असता सदर तक्रारीत तथ्य नसल्याचे आढळून आले आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

परभणी जिल्हयाला शुध्द पाण्याचा पुरवठा करण्याबाबत

(१४) * १३२६५८ डॉ.राहूल पाटील (परभणी) : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) परभणी जिल्हयातील १२३३ पाणी नमुन्यांची तपासणी माहे एप्रिल ते ऑगस्ट, २०१८ या कालावधीत करण्यात आली असून त्यापैकी २८१ पाणी नमुने दुषित असल्याचे आढळून आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याप्रकरणी शसनाने चौकशी केली आहे काय, असल्यास, दुषित पाण्यामुळे नागरीकांना विविध आजारांची लागण होऊ नये यासाठी कोणत्या उपाययोजना केल्या वा करण्यात येत आहेत, त्याची सद्यःस्थिती काय आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) हे खरे आहे.

परभणी जिल्हयातील १२३३ पाणी नमुन्यांची तपासणी माहे एप्रिल ते ऑगस्ट, २०१८ चे पाणी नमुने तपासणी अहवाल खालीलप्रमाणे -

नमुने	तपासणी केलेले एकुण नमुने	पिण्यास योग्य नमुने	पिण्यास अयोग्य नमुने
रासायनिक	७३६	५४९	१८७
अनुजैविक	४९७	४०३	९४
एकुण	१२३३	९५२	२८१

(२) परभणी जिल्हा परिषदेच्या वतीने दरवर्षी जिल्हयातील सर्व ग्रामपंचायत स्तरावरील जलसुरक्षक, ग्रामआरोग्य पाणी पुरवठा व स्वच्छता समिती सदस्य सचिव, ग्रामसेवक, सरपंच आरोग्य सेवक, शाखा व कनिष्ठ अभियंता

ग्रा.पा.पु. यांना व्यवस्थित पाणी शुध्दीकरण करणे, नळगळती शोधून काढणे, TCL हाताळणे, पाणी दूषित झाल्यावर करावयाच्या उपाययोजना बदलची माहिती पाणी गुणवत्ता कार्यशाळेच्या माध्यमातून देण्यात येते. दूषित पाणी नमुने असलेल्या ग्रामपंचायतींना दूषित स्रोताच्या शुध्दीकरणासाठी पत्राद्वारे कळविण्यात येते. विविध योजनांतर्गत परभणी जिल्हयात ३८ आर.ओ. बसविण्यात आले असून, जिल्हयात ७ D.F.U. बसविण्यात येत आहेत.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील महाराष्ट्र प्रदुषण नियंत्रण मंडळातील बेकायदा नियुक्त्या
मा.उच्च न्यायालयाने रद्द केल्याबाबत**

(१५) * १३३९२५ श्री.अमर काळे (आर्वी), श्री.विजय वडेईवार (ब्रम्हपूरी),
श्री.सुनिल केदार (सावनेर), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम) :

सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात महाराष्ट्र प्रदुषण नियंत्रण मंडळाने सन २००९ मध्ये फील्ड ऑफीसर या पदावर ११७ नियुक्त्या आणि ३९ उमेदवारांची प्रतिक्षा यादी नियमबाह्यरित्या करण्यात आल्याचा निष्कर्ष देवून मा.उच्च न्यायालयाने सर्व नियुक्त्या रद्द केल्याचे माहे ऑक्टोबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, आरक्षणाचे कमाल प्रमाण ५२ टक्के असूनही या भरतीत ६५ टक्के जागांवर राखीव प्रवर्गातील उमेदवारांची निवड करण्यात आली असणे, आधीच्या प्रतिक्षा यादीत किंवा आताच्या निवड यादीत नाव नसणाऱ्या १० उमेदवारांची नियुक्ती करण्यात येणे तसेच सदर पदासाठी अभियांत्रिकी पदवी अशी शैक्षणिक अर्हता असतानासुध्दा आठ वाणीज्य पदवीधरांची नियुक्ती करण्यात आली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने उच्चस्तरीय अधिकाऱ्यांमार्फत चौकशी केली आहे काय, चौकशीचा अहवाल काय आहे व त्यानुसार चौकशीअंती संबंधित दोषी अधिकाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. रामदास कदम : (१) व (२) मा.उच्च न्यायालय,खंडपीठ औरंगाबाद यांनी दि.२२.०१.२०१८ च्या आदेशान्वये महाराष्ट्र प्रदुषण नियंत्रण मंडळाने क्षेत्र अधिकारी (Field Officer) पदासाठी सन २००९ मध्ये दिलेली जाहीरात रद्द बातल केली असून या पदावरील सर्व नियुक्त्या अवैध ठरविल्या आहेत.

(३) व (४) मा.उच्च न्यायालय, औरंगाबाद खंडपीठाच्या दि.२२ जानेवारी २०१८ रोजीच्या आदेशाविरुद्ध महाराष्ट्र प्रदुषण नियंत्रण मंडळाकडून मा.सर्वोच्च न्यायालयात विशेष विनंती याचिका (Special Leave Petition) दाखल करून उच्च न्यायालयाच्या निर्णयास आव्हान दिलेले आहे.मा.सर्वोच्च न्यायालयाने मा.उच्च न्यायालयाच्या निर्णयास स्थगिती दिलेली असून प्रकरण न्यायप्रविष्ट आहे. त्यामुळे राज्य शासनातर्फे उच्चस्तरीय अधिका-यांमार्फत चौकशी करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

वाशीम जिल्ह्यातील व्यायामशाळांची तपासणी करण्याबाबत

(१६) * १३१९६७ श्री.सुनिल केदार (सावनेर), श्री.अमर काळे (आर्वी) :

सन्माननीय क्रीडा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) वाशीम जिल्ह्यात जिल्हा वार्षिक योजनेतून अनुदान देण्यात आलेल्या काही व्यायामशाळा बंद असून या प्रकरणी तपासणी करण्याच्या सूचना मा.पालकमंत्र्यांनी क्रीडा विभागाला माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान दिल्या होत्या, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, त्यानुसार २२ व्यायामशाळांची तपासणी करण्यात आली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यानुसार संबंधीत व्यायामशाळांवर कोणती कारवाई करण्यात आली वा येत आहे,

(४) नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) व (३) मा.पालकमंत्री यांनी दिलेल्या सूचनेनुसार जिल्हा क्रीडा अधिकारी, वाशीम यांच्यामार्फत २०१६-१७ मध्ये मंजूरी दिलेल्या २२ व्यायामशाळा

संस्थांची तपासणी करण्यात आली. ५ संस्थांचे काम पूर्ण झाले असून १५ संस्थांचे काम प्रगतीपथावर आहे. २ संस्थांनी त्यांना मंजूर केलेले अनुदान परत केले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**बुलढाणा, गोंदिया, नाशिक व रायगड जिल्हयातील धान्य
गोदामांची प्रशासकीय मान्यता रद्द केल्याबाबत**

(१७) * १२८०१० डॉ.संजय रायमुलकर (मेहकर) : सन्माननीय अन्न व नागरी पुरवठा आणि ग्राहक संरक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) ग्रामीण भागातील पायाभूत विकासासाठी नाबार्डने सुरु केलेल्या विकास निधी मालिका-१७ अंतर्गत नविन बांधकामासाठी शासनाने मंजूरी दिलेल्या बुलढाणा, गोंदिया, नाशिक व रायगड जिल्हयातील १० धान्य गोदामांची प्रशासकीय मान्यता विविध कारणांमुळे रद्द करण्याचा निर्णय दिनांक २१ ऑगस्ट, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास घेण्यात आला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार जिल्हयातील गोदामांची मान्यता रद्द करण्याची कारणे काय आहेत,

(३) असल्यास, याबाबतची सद्यःस्थिती काय आहे ?

श्री. गिरीश बापट : (१), (२) व (३) नाबार्डच्या ग्रामीण पायाभूत विकास निधी अंतर्गत उपलब्ध कर्ज स्वरूपातील अर्थसहाय्याने नवीन गोदाम बांधकामाचा कार्यक्रम शासनाने हाती घेतला आहे. सदर कार्यक्रमांतर्गत प्रशासकीय मान्यता दिलेल्या नवीन गोदाम बांधकामांपैकी काही गोदाम बांधकामांना जागा उपलब्ध न होणे, प्रशासकीय मान्यता दिलेल्या अंदाजपत्रकातील कामाच्या अंदाजपत्रकीय खर्चात वाढ अपेक्षित असल्याने सदर कामे सुरु न होणे यांसारख्या कारणांमुळे संबंधित जिल्हा पुरवठा अधिकारी यांच्या अहवालानुसार रायगड, नाशिक, गोंदिया व बुलढाणा या

जिल्ह्यातील एकूण ११ नवीन गोदाम बांधकामांची प्रशासकीय मान्यता दि.२१.०८.२०१८ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये रद्द करण्यात आली आहे. सदर प्रशासकीय मान्यता रद्द केलेल्या गोदाम बांधकामांपैकी नाशिक जिल्ह्यातील ७ गोदाम बांधकामांसाठी नव्याने प्राप्त प्रस्तावांना तत्पूर्वीच दि.२५.०७.२०१८ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली आहे.

**जेतापूर (ता.चांदवड, जि.नाशिक) येथील गोंगलु अॅग्रो प्रा.लि. कंपनीचे
रासायनिक सांडपाणी नाल्याद्वारे जांबूटके धरणात
सोडण्यात येत असल्याबाबत**

(१८) * १२७९५१ श्री.राजाभाऊ (पराग) वाजे (सिन्नर) : सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) जेतापूर (ता.चांदवड, जि.नाशिक) येथील गोंगलु अॅग्रो प्रा.लि. कंपनीचे रासायनिक सांडपाणी नाल्याद्वारे जांबूटके धरणात सोडण्यात येत असल्याने धरणातील पाणी दुषित झाल्याचे दिनांक २३ जुलै, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, धरणातील दुषित पाण्यामुळे परिसरातील १० गावांतील नागरिकांचे आरोग्य धोक्यात आले असून धरणात सोडण्यात येणारे दुषित पाणी तात्काळ बंद करून उक्त कंपनीवर कारवाई करावी अशी मागणी स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी प्रांताधिकारी, चांदवड यांचेकडे दिनांक २१ जुलै, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास लेखी निवेदनाद्वारे केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त मागणीच्या अनुषंगाने शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. रामदास कदम : (१) व (२) प्रश्नाधीन विषयाबाबत तक्रारी प्राप्त झाल्या होत्या हे खरे आहे.

(३) सदर तक्रारीच्या अनुषंगाने महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने दिनांक २७.७.२०१८ रोजी प्रश्नाधीन उद्योगाच्या केलेल्या पहाणीमध्ये सदर उद्योगाचे उत्पादन बंद असल्याचे आढळून आले. तथापि उद्योगाच्या रहिवाशी वस्तीतून निर्माण होणारे घरगुती सांडपाणी कारखान्याच्या पाठीमागील बाजूस असलेल्या खड्ड्यात सोडले जात असल्याचे आढळून आले. त्यामुळे महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने सदर उद्योगाला दिनांक १३.८.२०१८ रोजी कारणे दाखवा नोटीस बजावली आहे व उद्योगाने त्यांना दिलेल्या संमतीपत्रातील अटीचे उल्लंघन केल्याचे निदर्शनास आल्यामुळे उद्योगाने जमा केलेली रुपये ५.०० लक्ष बँक हमी जप्त करण्यात आली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**रत्नागिरी जिल्ह्यात डॉ.पंजाबराव देशमुख वसतीगृह निर्वाह भत्ता
योजनेची अंमलबजावणी करण्याबाबत**

(१९) * १३३४३० श्री.राजन साळवी (राजापूर) : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील महाविद्यालयांसह अभियांत्रिकी महाविद्यालयात शिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना शासकीय वसतीगृह अपुरे पडत असल्याने डॉ.पंजाबराव देशमुख वसतीगृह निर्वाह भत्ता योजनेअंतर्गत खाजगी संस्थांमार्फत वसतीगृह निर्माण करण्याबाबतचा निर्णय शासनाने माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान घेतला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त निर्णयाची अंमलबजावणी रत्नागिरी जिल्ह्यात करण्यात आलेली नसल्याने अनेक विद्यार्थी वसतीगृहांपासून वंचित राहिले असून सद्यःस्थितीमध्ये त्यांना खाजगी भाड्याच्या जागेत राहावे लागत असल्याने आर्थिक भार सोसावा लागत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास. याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, असल्यास उक्त निर्णयाची अंमलबजावणी करण्याबाबत कोणती कार्यवाही करण्यात आली वा येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) नाही.

तथापि, डॉ.पंजाबराव देशमुख वसतिगृह निर्वाह भत्ता योजनेतर्गत नोंदणीकृत संस्थांना वसतिगृह चालविण्यासाठी शासकीय व स्थानिक संस्था/मंडळ यांच्या विना वापर पडून असलेल्या इमारती आर्थिकदृष्ट्या मागास प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांकरिता वसतिगृह चालविण्यासाठी भाड्याने देण्याबाबतचा निर्णय घेण्यात आला आहे. तसेच राज्यातील जिल्हा मुख्यालयाच्या ठिकाणी शासकीय व इतर इमारती डॉ.पंजाबराव देशमुख वसतिगृह निर्वाह भत्ता योजनेतर्गत वसतिगृह चालविण्यासाठी भाड्याने देण्याकरिता उपलब्ध नसतील तर अशा ठिकाणी या योजनेतर्गत नोंदणीकृत संस्थांना आर्थिकदृष्ट्या मागास प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांसाठी स्वतःच्या इमारतीमध्ये वसतिगृह चालविण्याकरिता परवानगी देण्याचा शासनाने निर्णय घेतला आहे.

(२) नाही.

रत्नागिरी जिल्ह्यामध्ये शासकीय तंत्रनिकेतन, रत्नागिरी या संस्थेमध्ये वसतिगृहाची प्रवेश क्षमता १५६ इतकी असून १३८ विद्यार्थी प्रवेशीत आहेत. सद्यःस्थितीत वसतिगृहापासून वंचित राहिल्याबाबत कोणतीही तक्रार विभागीय कार्यालयाकडे प्राप्त झालेली नाही. आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकातील व्यावसायिक अभ्यासक्रमांना प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांना महानगर क्षेत्रासाठी रुपये १०,०००/- व इतर शहरे व ग्रामीण भाग रुपये ८,०००/- याप्रमाणे वसतिगृह निर्वाह भत्ता देण्यात येतो.

(३) उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाच्या दिनांक १३ जुलै, २०१८ च्या शासन निर्णयानुसार विना वापर पडून असलेल्या शासकीय व इतर इमारती आर्थिकदृष्ट्या मागास प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांकरिता वसतिगृह चालविण्यासाठी भाड्याने देण्याबाबत जिल्हाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखालील समितीमार्फत कार्यवाही सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यात बेकायदेशीररित्या इंटरनेट ई-फार्मसीद्वारे ऑनलाईन
औषधांची विक्री होत असल्याबाबत**

(२०) * १२८०२९ श्री.उल्हास पाटील (शिरोळ), श्री.गणपतराव देशमुख (सांगोले), प्रा.(श्रीमती) मेधा कुलकर्णी (कोथरुड), श्री.जयकुमार गोरे (माण), श्री.सदानंद चव्हाण (चिपळूण) : सन्माननीय अन्न व औषध प्रशासन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात विशेषतः रत्नागिरी येथे गर्भपात व अन्य औषधांची ऑनलाईन विक्री करताना कंपन्यांकडून विना प्रिस्क्रिप्शन, विना विक्री बिल औषधपुरवठा केला जात असल्याचे माहे ऑगस्ट २०१८ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आल्याने अखिल भारतीय औषध विक्रेता संघटनेच्यावतीने बेकायदेशीररित्या इंटरनेट फार्मसीच्या माध्यमातून ऑनलाईन औषध विक्री व ई पोर्टल याबाबत शासन व प्रशासनाच्या भूमिकेच्या विरोधात दिनांक २८ सप्टेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास राज्यव्यापी बंद पुकारण्यात आला होता, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, गर्भपाताची औषधे, स्टिरोईड, नशा करण्यासाठी लागणारी औषधे बेकायदेशीरपणे ऑनलाईन सहजपणे उपलब्ध होत असून त्याचे मूळ कनेक्शन हे हिमाचल प्रदेश, दिल्ली, बॅंगळूर, चेन्नई येथे असल्याचे तसेच ऑनलाईन कंपन्यांकडून डिजिटल प्रिस्क्रिप्शन तयार करणे, त्यावर डॉक्टरांचा पत्ता नसणे, डॉक्टरांची नावे बनावट असणे तसेच ऑनलाईन फार्मसीद्वारे वेबसाईटने देण्यात येणाऱ्या चिठ्ठीवरील डॉक्टर हे नोंदणीकृत नसल्याचे एफडीएला चौकशीत आढळून आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, केंद्रीय औषध महानिरीक्षकांनी औषधांची ऑनलाईन विक्री करण्यासंदर्भात तत्कालीन आयुक्त यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती स्थापन करून अहवाल पाठवला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, ऑनलाईन औषधी विक्री मुळे औषध विक्रेत्यांच्या व्यापारावर विपरीत परिणाम होत असल्याने उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यात काय आढळून आले, त्यानुसार संबधित दोषी कंपन्या व व्यक्तींवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे कोणती ?

श्री. गिरीश बापट : (१) हे खरे नाही.

(२) हे अंशतः खरे आहे.

(३) होय.

(४) या संदर्भात चौकशी केली असून अन्न व औषध प्रशासनाने प्रिस्क्रिप्शनवर किंवा प्रिस्क्रिप्शनशिवाय होणाऱ्या ऑनलाईन औषध विक्री प्रकरणांचा तपास करून औषधे व सौंदर्य प्रसाधने कायद्यातर्गत मागील ३ वर्षात एकूण ७ प्रकरणी प्रथम खबर अहवाल (FIR) नोंदविण्यात आले आहेत. तसेच १६ पुरवठादाराचे परवाने रद्द, ८ पुरवठादारचे परवाने निलंबित, ५ प्रकरणी न्यायालयात खटले दाखल करण्यात आले आहेत. ४ प्रकरणी पुरवठादाराने स्वतः व्यवसाय बंद करून परवाने प्रशासनाकडे सादर केल्याने ते रद्द करण्यात आले आहेत. ११ प्रकरणी पुरवठादार इतर राज्यातील असल्याने कारवाईस्तव संबंधित राज्याच्या औषध नियंत्रकास कळविण्यात आले आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मंचर (ता.आंबेगाव, जि.पुणे) येथील जिल्हा परिषद शाळेच्या
पोषण आहारात सोनकिडे आढळल्याबाबत**

(२१) * १२९७९४ श्री.दिलीप वळसे-पाटील (आंबेगाव), श्री.अजित पवार (बारामती), श्री.जयंत पाटील (इस्लामपूर), श्री.शशिकांत शिंदे (कोरेगाव), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.वैभव पिचड (अकोले), श्री.पांडुरंग बरोरा (शहापूर), श्री.संदीप नाईक (ऐरोली) : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मंचर (ता.आंबेगाव, जि.पुणे) येथील जिल्हा परिषद शाळा नं.१ येथे विद्यार्थ्यांना दिल्या जाणाऱ्या पोषण आहारात सोनकिडे आढळल्याचे माहे जुलै, २०१८ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास पोषण आहारात सोनकिडे आढळल्याने उक्त शाळेस पुरविण्यात आलेला पोषण आहार बदलून देण्यात आला आहे काय,

(३) असल्यास, त्याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, असल्यास, चौकशीत काय आढळून आले आहे व त्यानुसार कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) व (२) हे खरे नाही.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**उमरगा/लोहारा (जि.उस्मानाबाद) तालुक्यातील राष्ट्रीय पेयजल योजना
२०१८-१९ अंतर्गत मंजूर असलेल्या योजना रद्द न करणेबाबत**

(२२) * १३२८७१ श्री.ज्ञानराज चौगुले (उमरगा) : सन्माननीय

पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) उमरगा/लोहारा (जि.उस्मानाबाद) तालुक्यातील सालेगाव, बाभळसूर, मातोळा, कवठा, पेठसांगवी, नारंगवाडी, नारंगवाडी (पूर्व), नाईचाकूर, बोरी, जेवळी, जेवळी दक्षिण, सास्तूर, होळी आदी भूकंपग्रस्त गावांचा राष्ट्रीय पेयजल योजना २०१८-१९ अंतर्गत समावेश करण्यात आला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, पाणीपुरवठा व स्वच्छता विभाग यांच्या दिनांक २७ जुलै, २०१८ रोजीच्या राष्ट्रीय पेयजल योजनेनुसार कामे पूर्ण झालेल्या पूर्वीच्या ३ व आत्ताच्या २२ गावांना राष्ट्रीय पेयजल योजनेमधून वगळण्यात येणार आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त गावांमध्ये १९९३ च्या भूकंपानंतर सदर योजनेअंतर्गत पूर्ण झालेली कामे निकृष्ट असल्याने या गावांमध्ये राष्ट्रीय पेयजल योजना २०१८-१९ अंतर्गत पाणी पुरवठ्याची कामे पूर्ण करणेबाबत स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी दिनांक २ ऑक्टोबर, २०१८ रोजी वा त्या सुमारास लेखी निवेदनाद्वारे मा.पाणीपुरवठा व स्वच्छता यांच्याकडे केली आहे, हे खरे आहे काय,

- (४) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
 (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) होय.

(२) हे खरे नाही.

(३) होय.

(४) उमरगा तालुक्यात २२ खेडी प्रादेशिक योजना व ३ खेडी प्रादेशिक पाणी पुरवठा अशा दोन योजना आहेत. त्यापैकी २२ खेडी योजनेतून सध्या ३ गावाना पाणी पुरवठा सुरू आहे. योजनेत समाविष्ट ८ गावे सध्या स्वतंत्र योजनेतून पाणी पुरवठा घेत आहेत. यापैकी आता ११ गावांनी स्वतंत्र योजनांची मागणी केली आहे त्याप्रमाणे राष्ट्रीय पेयजल कार्यक्रम २०१८-१९ मध्ये समाविष्ट करण्यात आले आहे. त्याचप्रमाणे ३ गावांच्या प्रादेशिक योजनेतील एक गाव पाणी पुरवठा घेत असून १ गाव स्वतंत्र झाले असून १ गावाने स्वतंत्र पाणी पुरवठा योजनेची मागणी केल्याने २०१८-१९ च्या आराखड्यात समाविष्ट केले आहे. तथापि दिनांक ०७/०९/२०१८ रोजीच्या पत्रान्वये प्रादेशिक पाणी पुरवठा योजनेत समाविष्ट गावांनी स्वतंत्र योजनेची मागणी केल्यास त्याचा विपरीत परिणाम प्रादेशिक पाणी पुरवठा योजनेच्या परिचलनावर होत असल्याने व शासनाने प्रादेशिक पाणी पुरवठा योजनेच्या पुर्नरुज्जीवनाचा मुख्यमंत्री कार्यक्रमांतर्गत हाती घेतलेला असल्याने या योजनांचा स्वतंत्र प्रस्ताव मंजूरीपूर्वी शासन स्तरावरून छाननी करण्याच्या सुचना क्षेत्रिय कार्यालयास देण्यात आल्या आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील नद्या प्रदुषणमुक्त करण्याबाबत

(२३) * १२६६१० श्री.अमित विलासराव देशमुख (लातूर शहर), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्री.नसीम खान (चांदिवली), श्री.त्र्यंबकराव भिसे (लातूर ग्रामीण), श्रीमती निर्मला गावित

(इगतपूरी), श्री.कालीदास कोळंबकर (वडाळा), अॅड.गौतम चाबुकस्वार (पिंपरी), डॉ.राहूल पाटील (परभणी), श्री.संजय केळकर (ठाणे), अॅड.आशिष शेलार (वांद्रे पश्चिम), श्री.डी.पी.सावंत (नांदेड उत्तर), श्रीमती अमिता चव्हाण (भोकर), श्री.बसवराज पाटील (औसा), श्री.धैर्यशील पाटील (पेण), श्रीमती ज्योती कलानी (उल्हासनगर), डॉ.बालाजी किणीकर (अंबरनाथ), श्री.सुभाष उर्फ पंडितशेठ पाटील (अलिबाग), श्री.लक्ष्मण जगताप (चिंचवड), श्री.सुरेश गोरे (खेड आळंदी) : सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील कारखान्यांमधील प्रदुषित सांडपाणी व रसायनयुक्त पाण्यावर प्रक्रिया न करता ते नद्यांमध्ये सोडण्यात येत असल्याने केंद्र शासनाने सन २०१६ मध्ये केलेल्या सर्वेक्षणानुसार राज्यातील ५९ नद्या प्रदुषित झाल्याने त्यांचे अस्तित्वच धोक्यात आल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, रायचूर कृषी संशोधन विद्यापीठाने केलेल्या तपासणीत पश्चिम महाराष्ट्रात कृष्णा खो-यातील २४ प्रमुख नद्यांपैकी कृष्णा, कोयना, पंचगंगा, वारणा, दुधगंगा इत्यादी नद्यांचे आठ नमुने तपासले असून यातील पाच नमुने अतिशय दुषित असून सदर नद्यांच्या पाण्यामध्ये झिंक, सिसम, आर्सेनिक अशा विषारी घटकांचे अधिक प्रमाण असल्याने ते पिण्यासाठी, शेती आणि पशुधनासाठीही अयोग्य असल्याचे माहे जून, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) तसेच, पुणे जिल्हयातील पिंपरी-चिंचवड येथे औद्योगिक वसाहतीतील केमिकल व राखमिश्रीत पाणी आणि पिंपरी-काळेवाडी तसेच आजुबाजुच्या कंपन्या व वस्त्यांमधील सांडपाणी थेट पवना व इंद्रायणी नदी पात्रात सोडत असल्याने इंद्रायणी नदी प्रदुषणाबाबत उपाययोजना करण्यासाठी मा.पर्यावरण मंत्री यांनी सर्व महानगरपालिका, नगरपरिषदा आणि ग्रामपंचायतीच्या अधिकाऱ्यांसमवेत दिनांक १ सप्टेंबर, २०१८ रोजी आळंदी येथील शासकीय विश्रामगृहात बैठक घेतली होती, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, केंद्रीय प्रदुषण नियंत्रण मंडळाच्या सन २०१४ च्या अहवालानुसार राज्यातील २८ प्रदूषित नद्यांमध्ये उल्हास नदी व वालधूनी नदीचा अंतर्भाव असून उल्हास नदीचे प्रदुषण रोखण्यासाठी हरित लवादाने

२०१७ ची डेडलाईन देऊनही शासनाने कोणतीही कार्यवाही न केल्याने प्रदूषण रोखण्याचा कृती आराखडा दोन महिन्यात सादर करण्याचे आदेश लवादाने दिले असल्याचे माहे ऑक्टोबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, नद्यांचे प्रदूषण रोखण्याबाबत शासनाने केवळ “नमामी चंद्रभागा” या योजनेतर्गत चंद्रभागा ही एकमेव नदी स्वच्छ करण्याचा प्रकल्प हाती घेतला असून राज्यातील इतर नद्या प्रदूषणाबाबत आवश्यक ते उपाय योजण्यात राज्य शासनाला स्वारस्य असल्याचे दिसत नाही, अशा शब्दांत मुंबई मा.उच्च न्यायालयाने नापसंती व्यक्त केली असल्याचे माहे जुलै, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(६) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी मा.उच्च न्यायालय व लवादाने दिलेल्या आदेशानुसार राज्यातील नद्या प्रदूषण मुक्त करण्यासंदर्भात शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(७) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. रामदास कदम : (१) दुषित सांडपाण्यामुळे होणा-या नदी प्रदूषणाच्या निकषावर सन २०१६ आणि २०१७ या कालावधीत महाराष्ट्रातील ५३ प्रदूषित नद्यांच्या पट्ट्यांची यादी केंद्रीय प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने सप्टेंबर, २०१८ मध्ये प्रसिध्द केली आहे.

(२) रायचूर कृषि संशोधन विद्यापिठाने केलेल्या तपासणी अहवाल महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळास अहवाल प्राप्त झालेला नाही. तथापि महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने कृष्णा खो-यातील कृष्णा, कोयना व पंचगंगा या नद्यांचे मागील दोन वर्षांचे पाणी नमुने तपासले असता झिंक, सिसम, आर्सेनिक या विषारी घटकांचे प्रमाण मानकापेक्षा कमी आढळून आले आहे.

(३) इंद्रायणी नदी प्रदूषणाबाबत उपाययोजना करण्यासाठी दिनांक १.९.२०१८ रोजी आळंदी येथील शासकीय विश्रामगृहात बैठक घेण्यात आली होती.

(४) होय.

मा राष्ट्रीय हरित लवाद, नवी दिल्ली यांनी दिनांक २०.९.२०१८ रोजी देशातील प्रदूषित नद्यांच्या पट्ट्यांबाबत कृती आराखडा बनविण्याबाबतचे निर्देश दिले आहेत.

(५) हे खरे नाही.

(६) राज्यातील नद्यांचे प्रदूषण कमी करण्यासाठी पुढीलप्रमाणे उपाययोजना करण्यात येत आहेत-

१) स्थानिक स्वराज्य संस्थांनी त्यांचे सांडपाणी व्यवस्थापन व घनकचरा व्यवस्थापनासाठी भांडवली खर्चातून २५ टक्के रक्कम राखीव ठेवून याच कारणासाठी वापरणे बंधनकारक करण्यात आले आहे.

२) स्थानिक स्वराज्य संस्थांनी त्यांच्या सांडपाणी यंत्रणा बांधून अद्ययावत करण्याकरिता संबंधित संस्थांना महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळामार्फत नोटीसा पाठविण्यात आल्या आहेत.

३) नद्यांचे प्रदूषण कमी करण्यासाठी केंद्र शासन पुरस्कृत राष्ट्रीय नदी कृती योजनेची राज्यस्तरावर अंमलबजावणी करण्यात येत आहे.

४) नवीन गृह प्रकल्पांना पर्यावरण अनुमती देताना सांडपाणी प्रक्रिया यंत्रणा बसविणे बंधनकारक करण्यात आले आहे.

५) सांडपाणी प्रक्रिया यंत्रणेच्या प्रक्रियायुक्त विसर्ग होणा-या पाण्यासाठी बिओडी व सिओडीची मानके अधिक कडक प्रक्रिया करण्यात आली आहेत.

६) महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने नदीच्या प्रदूषित पट्ट्यांचे प्रारूप कृती अहवाल बनविण्याचे काम निरी या संस्थेबरोबर सुरु केले आहे. आतापर्यन्त ४३ नदीच्या प्रदूषित पट्ट्यांचे प्रारूप कृती अहवाल तयार केले असून ते केंद्रीय प्रदूषण नियंत्रण मंडळाला सादर केले असून काम प्रगतीपथावर आहे.

(७) प्रश्न उद्भवत नाही.

**औरंगाबाद येथील विभागीय शिक्षण उपसंचालक कार्यालयामार्फत
केलेल्या पदोन्नत्यांबाबत**

(२४) * १३०५०५ श्री.संजय शिरसाट (औरंगाबाद पश्चिम) : सन्माननीय
शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) औरंगाबाद येथील विभागीय शिक्षण उपसंचालक या कार्यालयामार्फत सन २००५ ते २००९ व सन २०१२ पासून ते २०१६-१७ व मार्च, २०१८ पर्यंत या कालावधीत शिक्षणाधिकारी (माध्यामिक/प्राथमिक) यांनी मोठ्या प्रमाणात कनिष्ठ महाविद्यालयातील ज्युनिअर प्राध्यापक, शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचारी यांच्या पदमान्यता आरक्षण डावलून दिल्या असल्याचे शासनाने नियुक्त केलेल्या विविध चौकशी समित्यांच्या चौकशी दरम्यान सिध्द झालेले असूनही कोणतीही कार्यवाही होत नाही, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, शिक्षण उपसंचालक औरंगाबाद, या कार्यालयात लिपीकाने वरिष्ठांच्या त्रासाला कंटाळून आत्महत्या केल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, असल्यास, त्यात काय आढळून आले व त्यानुसार तत्कालीन शिक्षण शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक/प्राथमिक) व सक्षम मंजूरी अधिकारी यांच्यावर कोणती कारवाई केली तसेच संबंधीत महाविद्यालयाच्या शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचारी यांच्या वेतनावर शासनाला करोडो रुपये खर्च होत असल्याने या बाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) हे खरे नाही.

(२) वरिष्ठांच्या त्रासाला कंटाळून आत्महत्या केली, हे खरे नाही.

(३) चौकशी समितीमार्फत चौकशी करण्यात आली असून त्याअनुषंगाने तत्कालीन शिक्षण उपसंचालकांची विभागीय चौकशी सुरु आहे.

कनिष्ठ लिपिकाच्या आत्महत्याप्रकरणी दोन अधिकारी/कर्मचारी यांच्याविरुद्ध गुन्हा दाखल करण्यात आला होता. तथापि, मा.उच्च न्यायालय, खंडपीठ औरंगाबाद तसेच मा.सर्वोच्च न्यायालयाच्या आदेशानुसार सदर गुन्हा खारीज करण्यात आलेला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पालीदेवद (सुकापूर) (ता.पनवेल, जि.रायगड) पाणीपुरवठा
योजनेत झालेला गैरव्यवहार**

(२५) * १२६४२० श्री.मनोहर भोईर (उरण) : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पालीदेवद (सुकापूर) (ता.पनवेल, जि.रायगड) पाणीपुरवठा योजनेत गैरव्यवहार झाल्याचा अहवाल चौकशी समितीने दिला असून यातील गैरव्यवहार करणाऱ्यांवर कारवाई करण्याची मागणी रायगड जिल्हापरिषदेत दिनांक १२ सप्टेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय त्यानुसार उक्त चौकशी समितीने दिलेल्या अहवालात कोणकोणते अधिकारी व ठेकेदार दोषी आढळून आले आहेत, त्यांचेवर कोणती कारवाई केली व त्याचे स्वरूप काय आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) हे खरे आहे.

(२) ग्राम पाणी पुरवठा व स्वच्छता समिती, पालीदेवद सुकापूर, ता. पनवेल, जि.रायगड येथील योजनेत भ्रष्टाचार झाल्याबाबत चौकशी समितीने दिलेल्या खालीलप्रमाणे कार्यवाही करण्यात आली आहे.

ग्राम पाणी पुरवठा व स्वच्छता समिती, सुकापूर (पालीदेवद), ता.पनवेल या समितीकडील पाणी पुरवठा योजनेचा ताबा सर्व आर्थिक व्यवहारांसह ग्रामपंचायत, पालीदेवद यांच्याकडे दिनांक ०२.०६.२०१८ रोजी देण्यात आला होता.

मालमत्ता खरेदी करण्याचा अधिकार ग्राम पाणी पुरवठा व स्वच्छता समितीस नतानाही सदर समितीने पाण्याची टाकी बांधण्यासाठी जागा खरेदीपोटी रु.१८.०० लक्ष इतका खर्च केला आहे. सदर रक्कम कोणास अदा केली याची नोंद कॅशबुकात दिसून येत नाही. हे नियमबाह्य असल्याने रु.१८.०० लक्ष संबंधितांकडून धनादेश क्र.०९१३५७ अन्वये दिनांक ०२ जून, २०१८ रोजी वसूल करण्यात आले.

चौकशी अहवालाचे अवलोकन करून प्रथमदर्शनी निदर्शनास आलेल्या अनियमिततेची परिगणना करून समितीचे तत्कालिन अध्यक्ष / सचिव यांच्याकडून धनादेश क्र.०५८३८९ अन्वये रु.५,८८,७४१/- इतकी रक्कम ग्रामपंचायतीने वसूल केलेली आहे. तसेच त्यांच्यावर योग्य ती प्रशासकीय किंवा फौजदारी कार्यवाही करणेसाठी जिल्हा परिषदेला करण्यात येत आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

मौजे जैतापूर (ता.जि.सातारा) येथील पाणीटंचाई बाबत

(२६) * १३३७०३ श्री.जयकुमार गोरे (माण) : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मौजे जैतापूर (ता.जि.सातारा) येथे तीव्र पाणीटंचाई झाली असून गावचे विस्तारीकरण झाल्याने व नदीतील वाळू उपशामुळे गावाला पाणी पुरवठा अपुरा पडत असल्याचे माहे ऑक्टोबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राष्ट्रीय पेयजल योजनेतर्गत पाणी पुरवठा योजना कार्यान्वित झालेली आहे मात्र पाणीपुरवठा करणाऱ्या विहिरीची क्षमताच कमी झाल्याने विहिर क्षमतावाढ किंवा नवीन विहिर खोदण्यास ग्रामपंचायत आर्थिकदृष्ट्या सक्षम नसल्याने शासनाने निधी मंजूर करण्याची आवश्यकता आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, भविष्यातील पाणी पुरवठ्याची अतिरिक्त मागणी लक्षात घेता भुजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणेकडून अहवाल प्राप्त करून घेऊन गावाची पाणी पुरवठ्याची समस्या सोडविण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) हे खरे नाही.

(२) व (३) योजनेची कामे अंदाजपत्रकाप्रमाणे पूर्ण करून योजना कार्यान्वित करण्यात आली आहे. गावाचे विस्तारीकरण झाले असल्याने विहिरीची क्षमता

वाढ करण्यासाठी भुजल सर्व्हेक्षण आणि विकास यंत्रणा यांचेकडून विहीरीचे सर्व्हेक्षण करण्याबाबत कार्यवाही चालू आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील शालेय पुस्तकात थोर पुरुष व संताच्या कुटुंबियांबद्दल
अवमानकारक मजकूर छापल्याबाबत**

- (२७) * १३१५२३ श्री.सुनिल शिंदे (वरळी), श्री.महेश चौधुले (भिवंडी पश्चिम), श्री.मंगेश कुडाळकर (कुर्ला), श्री.विजय काळे (शिवाजीनगर) : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) राज्यातील सर्व शिक्षा अभियानातील एकात्मिक पूरक वाचन योजनेतर्गत विद्यार्थ्यांना वितरीत करण्यात आलेल्या “समर्थ श्री रामदास स्वामी” पुस्तकात छत्रपती संभाजी महाराजांबद्दल वादग्रस्त विधान नमूद केल्यापाठोपाठ “संतांचे जीवनप्रसंग” हे पुस्तकही वादग्रस्त ठरले असून या पुस्तकात संत तुकाराम महाराजांची पत्नी शिवराळ होती असा अवमानकारक उल्लेख असल्याचे दिनांक १५ ऑक्टोबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त दोन्ही पुस्तकांची पडताळणी शासनाकडून करण्यात आली आहे काय,
- (३) असल्यास, या बाबतची तक्रार विविध सामाजिक व राजकीय संघटनेने शासनाकडे केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, असल्यास, त्यात काय आढळून आले व त्यानुसार सदरहू दोन्ही पुस्तकातील थोर पुरुष व संताच्या कुटुंबियांबद्दल अवमानकारक मजकूर छापल्याप्रकरणी दोषी असलेल्या संबंधितांवर तसेच पुस्तक वितरण करणाऱ्या प्रकाशक, लेखक व शिक्षण विभागातील अधिकाऱ्यांवर कोणती कारवाई करण्यात आली वा येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) दोन्ही पुस्तकांची समितीद्वारे पडताळणी करण्यात आली आहे.

(३) होय.

(४) समिती अहवालानुसार सदर पुस्तके रद्द करण्यात आली आहेत. उर्वरीत सर्व पुस्तकांचे परीक्षण पूर्ण झाल्यानंतर याबाबत कार्यवाही करण्यासंबंधी निर्णय घेण्यात येईल.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

उस्मानाबाद जिल्ह्यात आर.ओ. प्लान्ट सुरु करण्याबाबत

(२८) * १२७२९४ श्री.बसवराज पाटील (औसा) : सन्माननीय

पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात ग्रामीण भागात सर्वाधिक दूषित पाणीपुरवठा होणाऱ्या चार जिल्ह्यांपैकी उस्मानाबाद या जिल्ह्याचा समावेश असल्याने गौण खनिज मधून आर.ओ.प्लान्ट योजनेसाठी रुपये २ कोटी २६ लाख रुपयांचा मंजूर निधी मा.पालकमंत्र्यांनी अन्यत्र वळविल्याचे दिनांक १५ सप्टेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उस्मानाबाद जिल्हापरिषद विरोधी पक्षनेत्यांनी यासंबंधी प्रशासकिय मान्यता व ई-टेंडर प्रक्रिया पूर्ण करूनही अद्याप आर.ओ.प्लान्ट कार्यान्वित करण्यात आला नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, यासंबंधीचे अंदाजपत्रक तपासण्यासाठी चौकशी समिती नेमून विलंब करण्यात येत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, जिल्ह्यात आर.ओ. प्लान्टसाठीचा मंजूर निधी उपलब्ध करून देऊन सदर योजना कधीपर्यंत कार्यान्वित करण्यात येणार आहे तसेच यास विलंब करणाऱ्यांविरुद्ध शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) हे खरे आहे.

(२) मा.जिल्हाधिकारी यांचे प्रशासकीय मान्यता व निधी वितरण आदेश दिनांक १५.०३.२०१८ नुसार ४३ आर.ओ. प्लान्टसाठी रू. २२६.१८ लक्ष इतक्या रकमेस प्रशासकीय मंजूरी प्रदान केली असून ई-निविदा मागविण्यात आल्या आहेत. सदर निविदा प्रक्रियेबाबत तांत्रिक मुद्दे उपस्थित झाल्याने निविदा प्रक्रिया स्थगित ठेवण्यात आलेली आहे.

(३) व (४) अंशतः खरे आहे.

दिनांक ३०.०७.२०१८ रोजी झालेल्या उस्मानाबाद जिल्हा खनिज नियामक परिषदेच्या बैठकीत मा.पालक मंत्री महोदयानी दिलेल्या सूचनेनुसार यासंबंधीचे अंदाजपत्रक तपासण्यासाठी चौकशी समिती नियुक्त करण्यात आली होती. चौकशी पूर्ण झाली असून समितीचा अहवाल जिल्हाधिकारी, उस्मानाबाद यांना सादर करण्यात आला आहे. सदर अहवाल जिल्हाधिकारी कार्यालयाने मा.पालक मंत्री महोदयांना पुढील निर्णयार्थ सादर केला आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबईतील विविध शाळांमधील तुकडी गैरव्यवहाराच्या चौकशी करण्याबाबत

(२९) * १२८८२८ श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.नसीम खान (चांदिवली), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी) : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई शहरातील शाळांमधील १ हजार २४ तुकड्यांचे उपनगरातील शाळांमध्ये बेकायदेशीर हस्तांतरण करून गैरव्यवहार केला असल्याने या संदर्भात जिल्हाधिकाऱ्यांनी सखोल चौकशी करून अहवाल शासनास सादर करण्याचे आदेश दिले आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, जिल्हाधिकारी, मुंबई उपनगर यांनी सखोल चौकशी केली आहे काय,

(३) असल्यास, याप्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, असल्यास, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार संबंधितांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) या संदर्भात सखोल चौकशी करून अहवाल सादर करण्याचे जिल्हाधिकारी, मुंबई उपनगर यांना कळविले आहे.

(२) व (३) चौकशीची कार्यवाही सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मंडणगड (ता.मंडणगड, जि.रत्नागिरी) तालुक्यात नवीन
पाणीपुरवठा योजना राबविण्याबाबत**

(३०) * १३१७९९ श्री.संजय कदम (दापोली) : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मंडणगड (जि.रत्नागिरी) तालुक्यातील सन १९७२ मध्ये निर्माण केलेली पाणी पुरवठा योजना सध्या नादुरुस्त असल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मंडणगड येथील वाढत्या लोकसंख्येला पाणी पुरवठा कमी पडत असल्याने नवीन पाणी पुरवठा योजना राबविण्याच्यादृष्टीने अंदाजपत्रकाप्रमाणे आवश्यक असलेला रुपये १५ कोटी इतका निधी उपलब्ध करून देण्याची मागणी स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी मा.मुख्यमंत्री यांचेकडे दिनांक १० ऑगस्ट, २०१८ रोजी वा त्या सुमारास केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने पाहणी केली आहे काय, त्यात काय आढळून आले व त्यानुसार मंडणगड शहरातील जनतेला पुरेसे पाणी मिळावे याकरिता कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

- श्री. बबनराव लोणीकर : (१) हे खरे आहे.
 (२) होय, हे खरे आहे. सदर पत्र नगर विकास विभागास प्राप्त झाले आहे.
 (३) मंडणगड नगरपंचायतीकडून पाणी पुरवठा योजना तयार करण्याच्या अनुषंगाने नव्याने शहर विकास आराखडा व सविस्तर प्रकल्प अहवाल पूर्ण करून त्यापुढील कार्यवाही सुरु आहे.
 (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**नागपूर शहरातील अनुदानास पात्र ठरलेल्या शाळांमध्ये
अपहार झाल्याबाबत**

(३१) * १२६६१८ श्री.ओमप्रकाश ऊर्फ बच्चू कडू (अचलपूर), श्री.शिरीषदादा चौधरी (अमळनेर), श्री.विनायकराव जाधव-पाटील (अहमदपूर), श्री.मोहन फड (पाथरी) : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) नागपूर शहरातील सन २०१३-२०१४ या कालावधीत अनुदानास पात्र ठरलेल्या शाळांनी शासन निर्णयात फेरफार करून खोटे दस्तावेज व बनावट अनुदान पत्र बनवून ६० टक्के वेतन अनुदानापोटी २ कोटी ९५ लाख ३६ हजार ८८२ रुपयांचा अपहार करण्यात आला आहे, हे खरे आहे काय,
 (२) असल्यास, अनुदान टप्पा मंजूरीचे शासकीय अभिलेख शिक्षणाधिकारी प्राथमिक जिल्हा परिषद नागपूर यांच्या कार्यालयातून गहाळ किंवा नष्ट करण्यात आले आहेत, हे ही खरे आहे काय,
 (३) असल्यास, प्रत्यक्ष अनुदान मंजूर नसताना आणि अधिकची पदे भरून पूर्वलक्षी प्रभावाने अनुदान मंजूर करून निधीचा अपहार करण्यात आला, हे ही खरे आहे काय,
 (४) तसेच, शाळा संचालक आणि संबंधित अधिकारी यांनी माहिती असूनही संगनमताने प्रकरण दडपण्याकरिता आपल्या वरिष्ठ अधिकाऱ्यांची परवानगी न घेता रुपये ७,३९,०९६ रुपये इतकी रक्कम बेकायदेशीरपणे वसूल केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, शिक्षण आयुक्त यांनी संबंधित शाळा संचालक, मुख्याध्यापक, शिक्षणाधिकारी कर्मचारी आणि शिक्षण संचालक यांचेसह ३८ लोकांवर शिस्तभंगाची कारवाई करून फौजदारी गुन्हे दाखल करण्याची शिफारस केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(६) असल्यास, शिक्षण आयुक्त यांनी दिलेल्या निर्देशानुसार एक वर्षाचा कालावधी उलटून ही दोषींवर कोणतीही कारवाई झाली नाही हे ही खरे आहे काय, असल्यास याबाबतची कारणे काय आहेत,

(७) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय असल्यास त्यानुसार संबंधित दोषींवर कोणती कारवाई केली तसेच अपहार केलेला निधी वसूल करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) व (२) अंशतः खरे आहे.

(३) व (४) अंशतः खरे आहे.

अनाधिकृतपणे वेतन अनुदान घेतलेल्या शाळांना नोटीस दिली असता, शाळांनी रुपये ३६,१२,३३५/- इतकी रक्कम शासनाकडे जमा केली.

(५) हे खरे आहे.

(६) व (७) याबाबत संबंधित अधिकारी/कर्मचारी यांचेविरुद्ध विभागीय चौकशी सुरु असून त्या अधिकारी/कर्मचारी व संबंधित शाळेचे मुख्याध्यापक, शिक्षक/शिक्षकेतर कर्मचारी यांची लाचलुचपत प्रतिबंधक विभागामार्फत चौकशी करण्यास शासन मान्यता देण्यात आली आहे. त्यानुसार चौकशी सुरु आहे. प्रकरण न्यायप्रविष्ट आहे.

नांदेड जिल्हयातील कृष्णूर एमआयडीसीतील मेगा अँग्रो कंपनीमध्ये होत असलेला धान्याचा काळाबाजार

(३२) * १२६६१५ श्री.सरदार तारासिंह (मुलुंड), श्री.शरददादा सोनावणे (जुन्नर), श्रीमती अमिता चव्हाण (भोकर), श्री.डी.पी.सावंत (नांदेड उत्तर), श्री.वसंतराव चव्हाण (नायगांव), श्री.अनिल (अण्णा) गोटे (धुळे शहर),

श्री.सुनिल शिंदे (वरळी), अॅड.भीमराव धोंडे (आष्टी), श्री.राहुल मोटे (परांडा), श्री.राजाभाऊ (पराग) वाजे (सिन्नर) : सन्माननीय अन्न व नागरी पुरवठा आणि ग्राहक संरक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नांदेड जिल्हयातील मैदा व पीठ तयार करणाऱ्या कृष्णूर एमआयडीसीतील मेगा अॅग्री कंपनीमध्ये काळ्या बाजारातून गहू व तांदूळाचे २०० ट्रक धान्य शासकीय गोदामात उतरविले जात असतांना जिल्हा पोलीस विशेष पथकाने पकडले असल्याचे दिनांक २० जुलै, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर पथकाने केलेल्या चौकशीत सदर कंपनीत उतरविलेल्या वेगवेगळ्या भुसार ट्रेडिंग दुकानदारांची देयके बोगस असणे, बनावट पावतीद्वारे शासकीय धान्य खरेदीची देयके देण्यात येणे, सदर धान्य शासकीय गोदामातील असल्याचे तसेच तुप्पा भागातील जवाहर नगर येथील भारतीय अन्न महामंडळाच्या गोदामातून नांदेड, परभणी व हिंगोली जिल्हयात धान्याचा पुरवठा करण्यात येत असून येथूनच शासकीय धान्याची उचल करून वाहतूक पुरवठाधारकाकडून हे धान्य शासकीय गोदामात आणले जात असल्याचे निष्पन्न झाल्याने सदर पुरावे बिलोलीच्या जिल्हा सत्र न्यायालयात दिनांक २५ सप्टेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास स्थानिक पोलीसांनी सादर केले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, मुखेड, देगलूर व बिलोली या तालुक्यातून माहे जानेवारी ते जुलै, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान सुमारे २०० ते २५० ट्रक धान्य संबंधीत गोदामात पोहोचले नाही तसेच मुखेड, विजयनगर, कहाळा, देगलूर येथील टोल नाक्यांवर वाहनांच्या नोंदीमध्ये तफावत असल्याचे तपासात निष्पन्न झाले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, धान्य वाहतूक करणारे वाहतूक ठेकेदार श्री.राजु पारसेवार व पूर्वीचे ठेकेदार श्री.तुकाराम महाजन हे या गैरव्यवहारातील मुख्य आरोपी असून त्यांनी हा गैरव्यवहार केल्याचे पुरावे पोलीस तपासात निष्पन्न झाले असूनही हिंगोलीचे ठेकेदार श्री.खुराणा यांच्यासह एकूण ७ मुख्य आरोपी अनेक महिन्यांपासून फरार आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, या प्रकरणी झालेल्या तपासामध्ये सकृतदर्शनी दोषी असलेल्या प्रत्येक व्यक्तीविरुद्ध अन्न व नागरी पुरवठा विभागाने तसेच पोलीसांनी कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, पोलीसांनी केलेला तपास व न्यायालयाला सादर केलेले पुरावे या आधारे दोषी व्यक्तीविरुद्ध आरोपपत्र सादर करण्यास तसेच संबंधितांवर कारवाई बाबत होत असलेल्या विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीश बापट : (१) हे खरे नाही, दि.१८ जुलै, २०१८ रोजी नांदेड जवाहर नगर, तुप्पा येथील भारतीय खाद्य निगमच्या बेस डेपोतुन सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेचे अन्नधान्य घेऊन निघालेली हिंगोली जिल्ह्यातील ७ वाहने व नांदेड जिल्ह्यातील ३ वाहने अशी एकूण १० वाहने नांदेड पोलीसांनी कृष्णूर परिसरात पकडली, हे खरे आहे.

(२) दि.१८ जुलै, २०१८ रोजीच्या कारवाईच्या आधारे स्थानिक पोलीसांनी त्यांच्या स्तरावर केलेल्या चौकशीच्या आधारे स्थानिक परिसरातील ट्रेडींग कंपन्यांकडून बनावट बिलांच्या आधारे व्यवहार केल्याचा आरोप ठेवून त्यांच्यावर गुन्हे दाखल केले आहेत.

(३) हे वस्तुस्थितीस धरून नाही.

(४) होय, हे खरे आहे.

(५) या प्रकरणी दोषी आढळून आलेल्या व्यक्तीविरुद्ध पोलिस स्टेशन, कुंदूर येथे जीवनावश्यक वस्तू अधिनियमातील कलम क्र.३ व ७ नुसार गुन्हा क्र.१०९/२०१८ दाखल करण्यात आला असून, सद्यःस्थितीत राज्य गुन्हा अन्वेषण शाखेकडून पुढील तपास करण्यात येत आहे.

विभागीय आयुक्त, औरंगाबाद यांनी या प्रकरणाच्या सखोल चौकशीसाठी नांदेड व हिंगोली जिल्ह्यामध्ये अपर जिल्हाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखाली चौकशी समित्या गठीत केल्या होत्या. या समित्यांचा अहवाल प्राप्त झाला असून, त्याची छाननी विभागीय आयुक्त, औरंगाबाद यांच्याकडून करण्यात येत आहे.

(६) विलंब झालेला नाही.

भांडुप-सोनापूर, एल बी एस रोड (प) येथील नवदीप कंपनीद्वारे होत असलेले वायू प्रदूषण

- (३३) * १३३५६५ श्री.अशोक पाटील (भांडुप पश्चिम) : सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) भांडुप-सोनापूर, एल बी एस रोड (प) येथील नवदीप कंपनी मध्ये आर एम सी बनविण्याचे काम अहोरात्र सुरू असल्याने हवेत मोठ्या प्रमाणात प्रदूषण होऊन परिसरातील नागरिकांना विविध आजार होत असल्याने सदर कंपनीचे आर एम सी बनविण्याचे काम बंद करण्यात यावे व कंपनीला पुरविलेला विद्युत पुरवठा खंडित करण्यात यावा या स्थानिक नागरिकांच्या मागणीच्या अनुषंगाने स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी दिनांक २८ एप्रिल, २०१६ रोजी व त्यासुमारास माननीय पर्यावरण मंत्री व ऊर्जा मंत्री यांना दिनांक १६ मे, २०१६ रोजी तसेच आयुक्त मुंबई महानगर पालिका यांना दिनांक १७ मे, २०१६ रोजी वा त्यासुमारास निवेदनाद्वारे उक्त कंपनीवर कारवाई करावी अशी मागणी केली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, असल्यास निवेदनातील मागणीच्या अनुषंगाने आतापर्यंत कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. रामदास कदम : (१) व (२) हे खरे आहे,

म.प्र.नि. मंडळाने सदरील उद्योगास दि.१०/३/२०१६ रोजी बंदचे आदेश पारित केलेले होते. तदनंतर मंडळाने सदरील उद्योगास अटी व शर्ती घालून रु. ५ लक्षाची बँक हमी घेऊन सशर्त उत्पादन चालूचे आदेश दि. २८/४/२०१६ रोजी दिलेले होते.

म. प्र. नि. मंडळाने दिलेल्या आदेशानुसार सदर उद्योगाने हवा प्रदूषण नियंत्रण सयंत्रणेचे आधुनिकरण करून घेतले होते. त्यानुषंगाने मंडळाकडून सदरील उद्योगास भेट दिली असता सदरील आदेशाचे पालन केले असल्याचे निदर्शनास आले होते.

तथापी, नजीकच्या काळात तक्रारीच्या अनुषंगाने निरी संस्था (NEERI) व म. प्र. नि. मंडळाच्या अधिकाऱ्यांमार्फत दि. ०९/७/२०१८ रोजी व २०/९/२०१८ रोजी संयुक्त पाहणी करण्यात आलेली होती. पाहणीदरम्यान आढळून आलेल्या त्रुटीच्या अनुषंगाने उद्योगास दि. १७/११/२०१८ रोजी कारणे दाखवा नोटीस बजावण्यात आलेली आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मुंबई विद्यापीठाने राष्ट्रीय उच्चस्तर अभियान (रुसा) अंतर्गत
मिळालेला निधी आपल्या मुदत ठेव खात्यात गुंतविल्याबाबत**

(३४) * १३००६५ अॅड.पराग अळवणी (विलेपार्ले), कॅप्टन आर.तमिल सेल्वन (सायन-कोळीवाडा), अॅड.आशिष शेलार (वांद्रे पश्चिम), श्री.नरेंद्र पवार (कल्याण पश्चिम), श्री.नरेंद्र महेता (मिरा भाईंदर) : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई विद्यापीठाने राष्ट्रीय उच्चस्तर शिक्षा अभियान (रुसा) अंतर्गत मिळालेला निधी आपल्या मुदत ठेव खात्यात ठेवल्याने रुसाच्या नियमांचे उल्लंघन केल्याचे महालेखाकारांच्या अहवालाद्वारे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उच्च शिक्षणाचा दर्जा वाढवा यासाठी केंद्र सरकारच्यावतीने रुसा ही योजना सुरु करण्यात आली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, मुंबई विद्यापीठाला या योजनेअंतर्गत नवीन अभ्यासक्रम आणि क्लस्टर विद्यापीठ सुरु करून उच्च शिक्षणाला दिशा देण्यासाठी सन २०१५-१६ या वर्षासाठी ५ कोटी रुपये मिळाले होते, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, या निधीचा वापर विद्यार्थ्यांच्या विकासासाठी न करता विद्यापीठांनी स्वतःच्या खात्यात जमा केला असून विद्यापीठाला ३७ लाख रुपयांचे व्याज ही मिळाले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यानुसार विद्यार्थ्यांच्या विकासासाठी निधी खर्च न करणाऱ्या विद्यापीठावर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) होय, हे खरे आहे.

(३) होय, हे खरे आहे.

(४) व (५) अंशतः खरे आहे. रुसाकडून प्राप्त झालेला रुपये ०५.०० कोटी एवढा निधी नजीकच्या काळात खर्च करण्याजोगे नसल्यामुळे सदर निधी विद्यापीठाच्या नियमानुसार मुदत ठेवी मध्ये गुंतविण्यात आला होता व त्यावर व्याज म्हणून रु. २०,४३,७३९/- इतकी रक्कम मुंबई विद्यापीठास प्राप्त झाली आहे. सदर व्याजापोटी प्राप्त झालेली रक्कम रुसा निधीमध्ये वर्ग करण्यात आली आहे.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

केळठण (ता.वाडा, जि.पालघर) ग्रामपंचायतीच्या हद्दीतील वेनस बायोक्वेटिकल या कंपनीवर कारवाई करण्याबाबत

(३५) * १३०२४० श्री.भरतशेठ गोगावले (महाड), श्री.विलास तरे (बोईसर), श्री.क्षितीज ठाकूर (नालासोपारा), श्री.हितेंद्र ठाकूर (वसई) : सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) केळठण (ता.वाडा, जि.पालघर) ग्रामपंचायतीच्या हद्दीतील वेनस बायोक्वेटिकल या कंपनीतील सांडपाण्यावर प्रक्रिया न करता ते शेतात सोडण्यात येत असल्यामुळे गोराने येथील विहिरीचे पाणी दुषित होऊन हजारो एकर भातशेती व स्थानिकांचे आरोग्य धोक्यात आल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर दुषित पाण्यामुळे भातशेतीचे नुकसान होत असल्याने गोराने येथील ग्रामस्थांनी तहसिलदारांकडे तक्रार करूनही कारवाई करण्यात आली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर कंपनीचे दूषित सांडपाणी भातशेतीत गेल्याने आदिवासी शेतकऱ्यांवर उपासमारीचे संकट ओढवलेले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यात काय आढळून आले व तदनुसार उक्त दोषी कंपनीविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. रामदास कदम : (१) हे खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

सदर तक्रारीच्या अनुषंगाने महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने केलेल्या पहाणी दरम्यान कारखान्यामधील आढळून आलेल्या त्रुटीच्या अनुषंगाने कारखान्यास दिनांक ९.८.२०१८ रोजी दिलेल्या आदेशांचे पालन न केल्याने दिनांक १३.८.२०१८ रोजी कारखान्यास जल प्रदूषण नियंत्रण कायदा, १९७४ चे कलम ३३ अन्वये उत्पादन बंद करण्याचे निर्देश देण्यात आले होते. तदनंतर महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने काही अटी व शर्ती घालून सदर कारखाना पुन्हा सुरु करण्यास दिनांक ६.१०.२०१८ रोजी परवानगी दिली आहे.

(३), (४) व (५) हसिलदार, वाडा यांच्या अहवालानुसार कंपनीच्या ऑईल मिश्रीत सांडपाण्यापासून भात शेतीचे नुकसान झाले आहे.

**तारापूर व बोईसर (जि.पालघर) औद्योगिक परिसरातील प्रदूषण
करणान्या कंपन्यांवर कारवाई करण्याबाबत**

(३६) * १२६५०२ श्री.संदीप नाईक (ऐरोली), श्री.अजय चौधरी (शिवडी), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.विजय वडेहीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.कालीदास कोळंबकर (वडाळा), श्री.नसीम खान (चांदिवली), श्री.अमित विलासराव देशमुख (लातूर शहर), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी), प्रा.विरेंद्र जगताप (धामणगाव रेल्वे), श्री.जयकुमार गोरे (माण), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), श्री.भारत भालके (पंढरपूर), श्री.बसवराज पाटील (औसा), श्री.त्र्यंबकराव भिसे (लातूर ग्रामीण), श्री.डी.पी.सावंत (नांदेड उत्तर), श्री.अमर काळे (आर्वी), श्री.सुनिल केदार (सावनेर), श्री.हर्षवर्धन सपकाळ (बुलढाणा),

श्री.अजित पवार (बारामती), श्री.दिलीप वळसे-पाटील (आंबेगाव), श्री.जयंत पाटील (इस्लामपूर), श्री.छगन भुजबळ (येवला), श्री.शशिकांत शिंदे (कोरेगाव), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.राजेश टोपे (घनसावंगी), श्री.जयदत्त क्षीरसागर (बीड), श्री.हनुमंत डोळस (माळशिरस), श्रीमती दिपिका चव्हाण (बागलाण), श्री.हसन मुश्रीफ (कागल), श्री.भास्कर जाधव (गुहागर), श्री.राणाजगजीतसिंह पाटील (उस्मानाबाद), श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील (कराड उत्तर), श्री.राहुल जगताप (श्रीगोंदा), श्रीमती सुमन पाटील (तासगाव - कवठेमहांकाळ), श्री.प्रदीप नाईक (किनवट), श्री.पांडुरंग बरोरा (शहापूर), श्री.वैभव पिचड (अकोले), श्री.दत्तात्रय भरणे (इंदापूर), श्री.मकरंद जाधव-पाटील (वाई), श्री.विजय भांबळे (जिंतूर), श्री.भाऊसाहेब पाटील - चिकटगांवकर (वैजापूर), श्री.संग्राम जगताप (अहमदनगर शहर), श्री.सुरेश लाड (कर्जत), श्री.राहुल मोटे (परांडा), श्री.संजय कदम (दापोली), श्री.दिपक चव्हाण (फलटण), श्री.पंकज भुजबळ (नांदगाव), डॉ.सतीश (अण्णासाहेब) पाटील (एरंडोल), श्री.मधुसूदन केंद्रे (गंगाखेड), श्री.नरहरी झिरवाळ (दिंडोरी), श्री.बबनराव शिंदे (माढा), श्रीमती संध्यादेवी देसाई-कुपेकर (चंदगड), श्री.मनोहर भोईर (उरण), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड), श्री.अब् आजमी (मानखूर्द शिवाजीनगर), श्री.पास्कल धनारे (डहाणू), डॉ.बालाजी किणीकर (अंबरनाथ), श्री.सुभाष भोईर (कल्याण ग्रामीण), श्री.विलास तरे (बोईसर), श्री.क्षितीज ठाकूर (नालासोपारा), श्री.हितेंद्र ठाकूर (वसई) : सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) तारापूर (जि.पालघर) औद्योगिक वसाहतीतील कंपन्यांमधून निघणारा १४ टन घातक रासायनिक घनकचरा विल्हेवाट लावण्यासाठी तळोजा येथे प्रक्रिया केंद्रात पाठवणे बंधनकारक असताना सदर प्रक्रिया खर्चिक असल्याने तारापूर औद्योगिक क्षेत्रातील बहुतेक कंपनी मालक केमिकल माफियांना हाताशी धरून घातक रासायनिक कचरा रस्त्यावरच टाकत असल्याने घनकचऱ्याच्या २०० गोणी बोईसर ते मुंबई अहमदाबाद महामार्गाला जोडणाऱ्या चिल्हार फाटा या मुख्य रस्त्याच्या कडेला टाकल्यामुळे या रस्त्याला डंपिंग ग्राउंडचे स्वरूप आल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, पालघर येथील समुद्रात स्थानिक मच्छिमार मासेमारी करीत असून खाडीकिनारी वाहून येणारे प्लास्टिक, थर्माकोल तसेच तारापूर औद्योगिक वसाहतीतील रासायनिक सांडपाणी कोणतीही प्रक्रिया न करता थेट नाल्यात व जवळ असलेल्या नवापूर खाडीमार्गे समुद्रात सोडले जात असल्याने खाडीतील मासे मृत्युमुखी पडत असणे त्यामुळे पारंपारिक मासेमारी व्यवसाय धोक्यात येऊन मच्छिमारांची उपासमार होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) तसेच टी झोनमध्ये एकाच दिवशी २० चिमण्या मृत्युमुखी पडणे, खोदकामातून निघणारी माती व कारखान्यांमधून निघणारा घनकचरा हा सालवड गावाच्या हद्दीत असलेल्या रस्त्यावर टाकत असल्याने परिसरातील गावांमध्ये दुर्गंधी पसरून रहिवाशांचे आरोग्य धोक्यात आले असून पावसामुळे रसायन मिश्रीत पाणी शेतात पसरून पिकास धोका निर्माण झाला असल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ च्या दुसऱ्या सप्ताहात निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, तारापूर औद्योगिक परिसरातील कारखान्यांना पाणी वापरण्याची क्षमता व कारखान्यातून निघणाऱ्या रासायनिक सांडपाण्यावर प्रक्रिया करण्यासाठी सीईटीपी यंत्रणा बसविणे बंधनकारक असतांनाही कारखान्यांकडून त्याची अंमलबजावणी होत नसल्याने सदर प्रदुषण रोखण्याबाबत स्थानिक मच्छिमारांनी मा.मुख्यमंत्री यांच्याकडे अनेकदा निवेदन दिले असून यासंदर्भात सप्टेंबर-२०१६ मध्ये हरित लवादाने कारवाईचे आदेश देवूनही तसेच परिसरातील कारखान्यातून निघणाऱ्या घातक रासायनिक पाण्याबाबत शेतकरी तसेच नागरिकांनी औद्योगिक क्षेत्रातील प्रदुषण नियंत्रण मंडळाकडे अनेक तक्रारी करूनही प्रशासन याकडे दुर्लक्ष करित आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार सदर रसायनयुक्त घातक घन कचरा उघड्यावर टाकणारे कारखाने तसेच तारापूर औद्योगिक वसाहतीतील प्रक्रिया न करता रासायनिक सांडपाणी खाडीत सोडणाऱ्या कारखान्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. रामदास कदम : (१) ऑगस्ट, २०१८ मध्ये चिल्लार फाटा बोर्डसर रोडच्या कडेला दोन ठिकाणी व मुंबई-अहमदाबाद मार्गावर खानिवडे टोल नाक्यापासून साधारणतः ९ ते १० कि. मी. अंतरावर रस्त्यालगत अज्ञात इसमाकडून घातक घनकचरा टाकलेला आढळून आला. सदर टाकलेला २५,५७० मे.टन घनकचरा त्वरीत शास्त्रोक्त पध्दतीने विल्हेवाटीसाठी दिनांक २० ऑगस्ट, २०१८, २१ऑगस्ट, २०१८ व २२ ऑगस्ट, २०१८ रोजी मुंबई वेस्ट मॅनेजमेंट लि. या सामाईक घातक घनकचरा हाताळणी व विल्हेवाट, संस्थेच्या अधिकृत वाहनाद्वारे उचलून शास्त्रोक्त पध्दतीने विल्हेवाटीसाठी पाठविण्यात आला आहे.

(२) होय खरे आहे, याबाबत स्थानिक मच्छिमार सहकारी संस्था व ठाणे जिल्हा मच्छिमार संघ यांनी माहे एप्रिल, २०१८ मध्ये निवेदन दिलेले आहे.

(३) हे अंशतः खरे आहे.

(४) स्थानिक मच्छिमार संस्थांचे निवेदन प्राप्त असून त्यानुषंगाने संयुक्त पथकाने माश्यांचे नमुने गोळा करून त्याचे पृथः करण करण्यात आले आहे.

(५) अनधिकृतपणे टाकलेला घातक घनकचरा शास्त्रोक्त पध्दतीने विल्हेवाट लावण्यासाठी मुंबई वेस्ट मॅनेजमेंट तळोजा येथे तात्काळ पाठविण्यात आला आहे.

तारापूर (जि.पालघर) औद्योगिक वसाहतीतील कंपन्यांकडून निघणारा घातक घनकचरा अवैधरित्या वाहतूक करून नेला जात असतांना पोलिस विभाग व महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळामार्फत पकडून सदर कारखान्यांवर महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने कारवाई केलेली आहे.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

मोहाडी (जि.भंडारा) येथील वरठी सनफ्लॅग आयर्न स्टील कंपनी विरुद्ध कारवाई करण्याबाबत

(३७) * १३१८८४ श्री.संजय पुराम (आमगाव) : सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मोहाडी (जि.भंडारा) येथील वरठी सनफ्लॅग आयर्न स्टील कंपनी कारखान्यातून बाहेर पडणाऱ्या विषारी वायुच्या प्रदुषणामुळे रोगराई पसरून वरठी, एकलारी, बिड, पांढराबोडी, सिरसी, बोथली, पांजरा, सातोना, पाचगांव, सोनुली आदी गावातील नागरिकांना कर्करोग, दमा व इतर दुर्धर आजार होत असल्याने कंपनी व्यवस्थापनावर कठोर कारवाई करण्याची तसेच नियोजनाची मागणी मा.मुख्यमंत्री मंत्री, मा.पर्यावरण मंत्री यांचेकडे लोकप्रतिनिधिंनी तसेच स्थानिक नागरिकांनी दिनांक ४ ऑक्टोबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निवेदानद्वारे केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार कोणती कार्यवाही केली व त्याचे स्वरूप काय आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. रामदास कदम : (१) सदरील बाबतचे निवेदन म.प्र.नि. मंडळाकडे प्राप्त नाही. तथापि, दि.५/०९/२०१८ रोजी श्री.तेजपाल मोरे, युथ पॅथर्स युवा सामाजिक संघटना यांचेमार्फत सदर कारखान्यामधून विषारी वायुचे प्रदूषण होत असल्याबाबत तक्रार प्राप्त झाली आहे, हे खरे आहे.

(२) प्राप्त तक्रारीच्या अनुषंगाने मंडळाकडून मे. सनफ्लॅग आयर्न स्टील या उद्योगाला दि. १४/१०/२०१८ रोजी भेट देऊन प्रदूषण नियंत्रण व्यवस्थेची तपासणी करण्यात आली होती व भेटी दरम्यान कोणत्याही प्रकारचे उत्सर्जन होत असल्याचे दिसून आले नाही. याबाबतचा अहवाल तक्रारदार यांना दि. १८/९/२०१८ रोजी कळविण्यात आला आहे. महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाकडून सदरील उद्योगातून उत्सर्जित होणा-या हवेचे नमुने वेळोवेळी संकलित केले जातात व उत्सर्जित होणा-या हवेची गुणवत्ता सर्वसाधारणपणे विहित मर्यादेत आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

लातूर जिल्ह्यात हजारो कुटुंबांकडे वैयक्तिक शौचालय नसल्याबाबत

(३८) * १३४०२८ डॉ.सुधाकर भालेराव (उदगीर) : सन्माननीय

पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) लातूर जिल्हा हागणदारी मुक्त झाला असला तरी शासनाने शौचालय नसलेल्या कुटुंबांचे फेर सर्व्हेक्षण करण्याचे निर्देश दिले असून त्यानुसार जिल्ह्यात सुमारे २९ हजार ६३ कुटुंबांना शौचालय नसल्याचे जिल्हा परिषदेच्या निर्देशनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, जिल्हा परिषदेच्या पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभागाने सर्व्हेक्षणाबरोबराच जनजागृती करून उघडयावर शौचास गेलेल्या अनेक व्यक्तींवर दंडात्मक कार्यवाही केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, शौचालय बांधकाम जलद गतीने होण्यासाठी महाराष्ट्र ग्रामीण रोजगार हमी अंतर्गत शौचालय बांधकामाची मोहिम राबवूनही जिल्हा परिषदेच्या पायाभूत सर्व्हेक्षणानुसार जिल्ह्यात २ लाख ८३ हजार ८४ कुटुंबांचे शौचालयांचे बांधकाम मागील ६ वर्षात पूर्ण झाले असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, जिल्ह्यातील एकही कुटुंब शौचालय विना राहू नये यासाठी जिल्हा परिषद व ग्राम विकास विभागाने फेर सर्व्हेक्षण करण्याचे निर्देश दिले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, याबाबत शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) हे खरे आहे.

सन २०१२ च्या पायाभूत सर्व्हेक्षणानुसार लातूर जिल्हा हागणदारीमुक्त झाला आहे. केंद्र शासनाने दिनांक ०७/०८/२०१८ च्या पत्रान्वये दिलेल्या निर्देशानुसार सन २०१२ च्या पायाभूत सर्व्हेक्षणातून सुटलेल्या व त्यावेळी शौचालय नसलेल्या कुटुंबांचे फेर सर्व्हेक्षण करण्याबाबत राज्य शासनाच्या दिनांक २९/०८/२०१८ च्या पत्रान्वये सूचना देण्यात आल्या होत्या. सदर सर्व्हेक्षणानुसार लातूर जिल्ह्यामध्ये पायाभूत सर्व्हेक्षणातून सुटलेली व वैयक्तिक शौचालय नसलेली २९,०६३ इतकी कुटुंबे निदर्शनास आली आहेत.

(२) होय, हे खरे आहे.

गुड मॉर्निंग पथकाच्या माध्यमातून उघड्यावर शौचालयास जाणाऱ्या व्यक्तींवर दंडात्मक, समज व मार्गदर्शनाद्वारे जनजागृती करण्यात आलेली आहे.

(३) होय, हे खरे आहे.

पायाभूत सर्वेक्षण सन २०१२ मधील नोंदीनुसार लातूर जिल्ह्यातील २ लाख ८३ हजार ८४ कुटुंबांकडे वैयक्तिक शौचालय नव्हते. दिनांक २६ जानेवारी, २०१८ पर्यंत सदर उद्दिष्ट १०० टक्के पूर्ण करण्यात आले आहे.

(४) व (५) केंद्र शासनाच्या निर्देशानुसार सन २०१२ च्या पायाभूत सर्वेक्षणातून "सुटलेल्या" व त्यावेळी शौचालय नसलेल्या कुटुंबांची माहिती केंद्र शासनाच्या SBM-MIS वर ऑनलाईन नोंदी करण्याचे निर्देश केंद्र शासनाकडून दिनांक १३/११/२०१८ व दिनांक १४/११/२०१८ रोजी प्राप्त झाले आहेत. त्यानुसार सविस्तर निर्देश राज्य शासनाच्या दिनांक १४/११/२०१८ च्या पत्रान्वये सर्व जिल्हा परिषदांना देण्यात आल्या आहेत.

माणगाव (जि.रायगड) शहरातील काळ नदीच्या

पाण्याचे शुद्धीकरण करण्याबाबत

(३९) * १२९०७९ श्री.सुभाष उर्फ पंडितशेठ पाटील (अलिबाग) :

सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) माणगाव (जि.रायगड) शहरातील सांडपाण्यामुळे काळ नदीचे पाणी दूषित झाले असून हे दूषित पाणी १०० गावांतील हजारो लोक पित असल्याने त्यांच्या आरोग्यास धोका निर्माण झाला असल्याने संबंधित कार्यालयाकडे नागरी विकास सुविधा संघर्ष समितीने वारंवार तक्रारी केल्या आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार काळ नदीतील प्रदूषित पाण्याचे विनाविलंब शुद्धीकरण करून त्या परिसरातील ग्रामस्थांना शुद्ध पाणी मिळण्याच्या दृष्टीने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. रामदास कदम : (१) हे खरे आहे.

(२) • महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाद्वारे माणगांव नगर पंचायत, माणगांव यांच्यावर कारवाई करून न्यायालयात खटला का दाखल करण्यात येऊ नये या बाबतची नोटिस दि. १९/०९/२०१८ रोजी बजाविण्यात आलेली आहे.

• माणगांव नगरपंचायत, माणगांव यांचेमार्फत काळ नदीचे प्रदूषण कमी करण्याकरिता विविध उपाययोजना करण्यात येत आहेत.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

शिळ-पनवेल (जि.ठाणे) महामार्गाच्या दुतर्फा असलेले बेकायदेशीर भंगार गोडावून तसेच कारखान्यांतून निघालेले केमिकलयुक्त सांडपाणी गावातील नाले व विहिरींमध्ये सोडण्यात येत असल्याबाबत

(४०) * १३३४०२ श्री.सुभाष भोईर (कल्याण ग्रामीण) : सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) ठाणे येथील शिळ-पनवेल महामार्गाच्या दुतर्फा भंडार्ली, उत्तरशीव, मोकाशी पाडा, दहिसर तसेच शिळ महापे परिसरात (गुरचरण) अनेक अनधिकृत भंगार गोडावून व कारखाने सुरु असून त्यातून सोडण्यात येणारे घातक केमिकल युक्त सांडपाणी गावातील नाले व विहिरींमध्ये जात असल्याने नागरीकांच्या आरोग्यावर परिणाम होत असल्याचे माहे ऑक्टोबर, २०१८ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर अनधिकृत गोडाऊन व भंगार कारखान्यांवर कारवाई करण्याची मागणी स्थानिक लोकप्रतिनिधीनी दिनांक १३ मार्च, २०१८ रोजीच्या पत्रान्वये मा.पर्यावरण मंत्री यांच्याकडे केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, असल्यास त्यानुसार पर्यंत किती कारखान्यांवर कारवाई करण्यात आली असून किती गोडाऊन बंद करण्यात आले आहेत,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. रामदास कदम : (१) याबाबतचे वृत्त दिनांक २१.१०.२०१८ रोजी स्थानिक वृत्तपत्रामध्ये प्रसिध्द झाले होते.

(२) हे खरे आहे.

(३) व (४) सदर निवेदनाच्या अनुषंगाने महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळामार्फत करण्यात आलेल्या पाहणीमध्ये निवेदनामध्ये नमूद जीन्सवर प्रक्रिया करणाऱ्या उद्योगावर दिनांक ०५/०४/२०१८ रोजी उत्पादन बंदचे आदेश देण्यात आले होते. सदरील उद्योग कायमस्वरूपी बंद करण्यात आला आहे.

राज्य शालेय क्रिडा स्पर्धा व राष्ट्रीय शालेय क्रिडा स्पर्धामध्ये सहभागी होणाऱ्या खेळाडूंना आरक्षण देण्याबाबत

(४१) * १२९९६५ श्री.अजित पवार (बारामती) : सन्माननीय क्रीडा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील विविध क्रिडा संघटनांकडून आयोजित करण्यात येत असलेल्या राज्य शालेय क्रिडा स्पर्धा व राष्ट्रीय शालेय क्रिडा स्पर्धामध्ये सहभागी होणाऱ्या खेळाडूंना शासकीय नोकर भरतीमधील ५ टक्के खेळाडूंचे आरक्षण देण्यात यावे अशी मागणी अध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य ऑलिम्पिक असोसिएशन यांनी दिनांक १७ सप्टेंबर, २०१८ रोजी वा त्या सुमारास केलेली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच पुणे, औरंगाबाद, सांगली महानगरपालिकांच्या धर्तीवर राज्यातील इतर सर्व महानगरपालिकांनी त्यांच्या कार्यक्षेत्रातील राष्ट्रीय, अंतरराष्ट्रीय क्रीडास्पर्धामध्ये पदकविजेत्या तसेच छत्रपती अँवार्ड विजेत्या खेळाडूंना महानगरपालिकेचा ठराव करून थेट अधिकारी पदावर नेमणुक देणेबाबतचे निर्देश शासनाकडून देण्यात येणार आहे, हे ही खरे काय,

(३) असल्यास, सदर मागणीबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यानुसार कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे तसेच कार्यवाहीबाबतची सद्यःस्थिती काय आहे व किती कालावधीमध्ये शासन निर्णय निर्गमित करण्यात येणार आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) होय, राज्यातील प्राविण्य प्राप्त खेळाडूंना शासकीय, निमशासकीय व इतर क्षेत्रात नोकरीसाठी ५ टक्के आरक्षित लागू करण्यासाठी दि. १ जुलै, २०१६ रोजी सर्व समावेशक सूचना निर्गमित करण्यात आल्या आहेत. सदर शासन निर्णयासोबतच्या परिशिष्ट "अ" नुसार राष्ट्रीय शालेय क्रीडा स्पर्धेत व राज्य स्तरीय शालेय क्रीडा स्पर्धेत प्राविण्य प्राप्त करणाऱ्या खेळाडूंना अनुक्रमे गट-ब व गट-क पदासाठीचे आरक्षण लागू करण्यात आले आहे. तथापि, राज्यातील विविध क्रीडा संघटनांकडून आयोजित करण्यात येत असलेल्या राज्य शालेय क्रीडा स्पर्धा व राष्ट्रीय शालेय क्रीडा स्पर्धामध्ये सहभागी होणाऱ्या खेळाडूंना ५ टक्के आरक्षण लागू करण्याचा प्रस्ताव सद्यस्थितीत शासनाच्या विचाराधीन नाही.

(२) नाही, राज्याचे नाव उज्ज्वल केलेल्या अत्युच्च गुणवत्ताधारक खेळाडूंना शासन सेवेत थेट नियुक्ती देण्याकरिता दि.९.१२.२०१० च्या शासन निर्णयान्वये विहित केलेल्या कार्यपध्दतीनुसार कार्यवाही करण्यात येते. त्यामुळे महानगरपालिकांच्या कार्यक्षेत्रातील राष्ट्रीय, आंतरराष्ट्रीय क्रीडा स्पर्धांतील पदक विजेते खेळाडू तसेच शिवछत्रपती क्रीडा पुरस्कारार्थींना महानगरपालिकेचा ठराव करून शासन सेवेत नियुक्ती करण्याचे निर्देश देण्याचा विषय सद्यस्थितीत शासनाच्या विचाराधीन नाही.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

अमरावती जिल्ह्यात अप्रमाणीत औषधाची विक्री होत असल्याबाबत

(४२) * १२७१०१ श्री.विजय वडेहीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.सुनिल केदार (सावनेर), श्री.अमर काळे (आर्वी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्री.डी.पी.सावंत (नांदेड उत्तर) : सन्माननीय अन्न व औषध प्रशासन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अमरावती जिल्ह्यात अप्रमाणीत केलेल्या औषधाची खुलेआम विक्री होत असल्याने अन्न व औषध प्रशासनाने धाड टाकून चौकशी सुरु केली असता ६५ औषधांच्या नमुन्यापेकी नऊ नमुने अप्रमाणीत असल्याचे आढळून

आल्याने एफडीएने चार परवाने रद्द करून ३९ जणांचे निलंबन केल्याचे माहे ऑक्टोबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निर्देशनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली काय, त्यात काय आढळून आले त्यानुसार संबंधितांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीश बापट : (१) हे अंशतः खरे आहे.

(२) या संदर्भात चौकशी केली असता अन्न व औषध प्रशासनाने अमरावती जिल्ह्यात माहे जानेवारी २०१८ ते ऑगस्ट २०१८ या कालावधीत औषधी पाठाचे एकूण ६५ नमूने बाजारातून चाचणीस्तव घेतले होते. त्यापैकी ०९ नमुने अप्रमाणित घोषित झालेले आहेत. सदर अप्रमाणित औषधाचे उत्पादक परराज्यातील असून याबाबत नियमानुसार कारवाई करण्यात येत आहे.

वरील कालावधीत प्रशासनाने औषध विक्री परवानाधारकांच्या केलेल्या नियमित तपासणी मध्ये आढळून आलेल्या दोषांच्या अनुषंगाने औषध विक्री परवानाधारकांचे ०४ परवाने रद्द व ३९ परवाने निलंबित केले आहेत.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

कराड (जि.सातारा) तालुक्यातील गावांचा राष्ट्रीय पेयजल योजनेत समावेश करून निधी उपलब्ध करून देण्याबाबत

(४३) * १२८४०४ श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील (कराड उत्तर) : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सातारा जिल्ह्यातील कराड तालुक्यात वडोली निळेश्वर, मांगवाडी व डिचोली, सातारा तालुक्यात भैरवगड व सायली, कोरेगाव तालुक्यात पिंपरी (खडकवस्ती) आणि खटाव तालुक्यात रहाटणी (लक्ष्मीनगर) या गावातील पाणी पुरवठा योजना कालबाहय झाल्याने सदर गावांचा राष्ट्रीय पेयजल

योजनेत समावेश करून सदर गावांसाठी पाण्याच्या टाक्यांचे बांधकाम करणे, नवीन नळपाणी पुरवठा योजना राबवून वितरण व्यवस्था व रायझिंगमेन इत्यादि कामे करण्याची मागणी स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी मा.पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री यांना माहे ऑक्टोबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निवेदनाद्वारे केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच कराड तालुक्यातील बानुगडेवाडी, भांबे, धावरवाडी, मांगवाडी, उत्तर कोपडे, वाघेरी, चिखली, साखरवाडी, जंगलवाडी, खालकरवाडी, कोटी व कवठे या राष्ट्रीय पेयजल योजनेत समाविष्ट गावातील नळपाणी पुरवठा योजनांच्या कामांसाठी निधी उपलब्ध करून देण्याबाबत लोकप्रतिनिधींनी मा.पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री यांना माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निवेदन दिले आहे, हे खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त गावांमधील पाणी टंचाई दूर होण्यासाठी दिलेल्या निवेदनाच्या अनुषंगाने प्रश्न भाग (१) मधील गावांचा राष्ट्रीय पेयजल योजनेत समावेश करणे तसेच प्रश्न भाग (२) मधील प्रलंबित पाणी पुरवठा योजनांसाठी निधी उलब्ध करून देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) होय, हे खरे आहे.

(३) उपरोक्त पाणी टंचाई दूर होण्यासाठी दिलेल्या निवेदनाच्या अनुषंगाने प्रश्न भाग (१) मधील गावांच्या योजनांबाबतची आवश्यकता तसेच व्यवहार्यता विचारात घेऊन ७ गावांचा समावेश राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कृती आराखडा सन २०१८-१९ मध्ये व ३ गावांचा समावेश राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रम सन २०१८-१९ पुरवणी कृती आराखडया मध्ये प्रस्तावित करण्यात आला आहे. प्रश्न भाग (२) मधील प्रलंबित पाणी पुरवठा योजनांसाठी सन २०१७-१८ या आर्थिक वर्षात केंद्र व राज्य शासनाकडून रु.२४.४७ कोटी निधी उपलब्ध करून देण्यात आलेला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मुंबई विद्यापीठाच्या सांताक्रुझ कालिना कॅम्पसच्या
अनेक इमारतींची दुरवस्था झाल्याबाबत**

(४४) * १२६४४४ श्री.संजय पोतनीस (कालिना) : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई विद्यापीठाच्या सांताक्रुझ कालिना कॅम्पसच्या अनेक इमारतींची दुरवस्था झाल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले आहे हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, अनेक इमारती जीर्ण झाल्या असून नवीन इमारती भोगवटा प्रमाणपत्र आणि निधी अभावी विनावपर पडून आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) तसेच, कॅम्पसमधील जवाहरलाल नेहरू ग्रंथालयाची अवस्था बिकट असून इमारतीच्या स्लॅबचे प्लास्टर कोसळले असल्याने विद्यार्थ्यांना जीव मुठीत घेऊन बसावे लागत आहे, हेही खरे आहे काय,

(४) तसेच, मुंबई विद्यापीठाचे नॅक मुल्यांकन प्रलंबित असल्याने विद्यापीठाला निधीदेखील मिळालेला नाही हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यात काय आढळून आले व त्यानुसार कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) हे खरे नाही.

(२) हे खरे नाही.

(३) हे अंशतः खरे आहे.

जवाहरलाल नेहरू ग्रंथालयाच्या C wing मधील पुस्तके ठेवण्याच्या खोलीच्या छताचा प्लास्टरचा काही भाग दिनांक २४ जुलै, २०१८ रोजी पडल्यानंतर ती जागा वापरासाठी बंद करण्यात आली आहे.

(४) हे खरे नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

पालसई (ता.वाडा, जि.पालघर) येथील जलस्वराज्य प्रकल्प पाणी पुरवठा योजनेत झालेल्या गैरव्यवहारातील अहवालाबाबत

(४५) * १२९२६७ श्री.रूपेश म्हात्रे (भिवंडी पूर्व) : सन्माननीय पाणीपुरवठा

व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पालसई (ता.वाडा, जि.पालघर) येथील जलस्वराज्य प्रकल्प पाणी पुरवठा योजनेत झालेल्या भ्रष्टाचाराबाबत जिल्हा परिषद, पालघर यांनी गटविकास अधिकारी व पंचायत समिती, वाडा यांना दिनांक २१ ऑगस्ट, २०१७ रोजी वा त्यासुमारास लेखी निवेदन देऊन चौकशी अहवाल विहित वेळेत सादर करण्याचे आदेश दिले होते, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी पंचायत समिती स्तरावर घेण्यात आलेल्या सुनावणीस सर्वानूमते झालेल्या निर्णयानुसार भारतीय प्रौद्योगिकी संस्थान (I.I.T.) मुंबई या त्रयस्थ यंत्रणे मार्फत सदर योजनांची चौकशी व तपासणी सुरु आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर चौकशी व तपासणी पूर्ण झाली आहे काय तसेच जिल्हा परिषद, पालघर यांनी दिलेल्या आदेशानुसार या प्रकरणाचा चौकशी अहवाल शासनास सादर करण्यात आला आहे काय, त्यात काय आढळून आले व त्यानुसार दोषींवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) व (२) होय, हे खरे आहे.

ग्रामपंचायत पालसई, ता.वाडा, जि.पालघर मधील पालसई, बोरांडे, कळभई, आसनस येथील जलस्वराज्य व महाजल योजनेची तपासणी करण्याबाबत श्री. रूपेश म्हात्रे, मा. विधानसभा सदस्य यांच्याकडून मागणी करण्यात आली होती. तसेच या अनुषंगाने दिनांक १९.०९.२०१७ रोजी पंचायत समिती स्तरावर झालेल्या सुनावणीदरम्यान ग्रामपंचायतीने केलेल्या मागणीनुसार सदर कामांची तपासणी आय.आय.टी मुंबई या त्रयस्थ संस्थेकडून करण्याबाबत जिल्हा परिषद, पालघर कडून दिनांक ३१/०३/२०१७ च्या पत्रान्वये कळविण्यात आले होते. सदर संस्थेकडून जानेवारी २०१८ मध्ये चौकशी अहवाल प्राप्त झाला आहे.

(३) व (४) विषयाधीन प्रश्नाच्या भाग १ व २ च्या उत्तरामध्ये नमूद केल्याप्रमाणे सदर कामांची आय.आय.टी मुंबई या त्रयस्थ संस्थेकडून तपासणी करण्यात आली. तपासणीअंती आढळून आलेल्या गंभीर अनियमितता विचारात घेवून, जबाबदार असणा-या संबधितांविरूद्ध कार्यवाही करण्याबाबत जिल्हा परिषद, पालघर यांनी दिनांक १३/०६/२०१८ च्या पत्रान्वये गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती, वाडा व उप विभागीय अभियंता, ग्रामीण पाणी पुरवठा, वाडा यांना कळविले आहे.

तसेच जबाबदार असणा-या संबधितांविरूद्ध फौजदारी गुन्हा दाखल करण्याबाबत व शिस्तभंगविषयक कारवाई करण्याबाबत पुन्हा गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती, वाडा व उप विभागीय अभियंता, ग्रामीण पाणी पुरवठा, वाडा यांना दिनांक १४/११/२०१८ च्या पत्रान्वये कळविले आहे.

विद्यापीठ अनुदान आयोगाने राज्यातील दूरस्थ विद्यापिठांच्या अभ्यासक्रमांची मान्यता रद्द केल्याबाबत

(४६) * १२६६६४ श्री.मंगलप्रभात लोढा (मलबार हिल), श्रीमती दिपिका चव्हाण (बागलाण), श्री.अजित पवार (बारामती), श्री.जयंत पाटील (इस्लामपूर), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.जयदत्त क्षीरसागर (बीड), श्री.हनुमंत डोळस (माळशिरस), श्री.डी.पी.सावंत (नांदेड उत्तर), श्रीमती अमिता चव्हाण (भोकर), श्री.वसंतराव चव्हाण (नायगांव), श्री.अमर काळे (आर्वी), श्री.विजय वडेईवार (ब्रम्हपूरी), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), श्री.त्र्यंबकराव भिसे (लातूर ग्रामीण), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.बसवराज पाटील (औसा) : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) विद्यापीठ अनुदान आयोग (युजीसी) ने राज्यातील दूरस्थ (मुक्त) शिक्षण विभागामार्फत घेतल्या जाणा-या अभ्यासक्रमांची मान्यता रद्द करण्याचा निर्णय घेतला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, विद्यापीठ अनुदान मंडळाने राज्यातील मुंबई विद्यापीठ (दूरस्थ शिक्षण विभाग) शिवाजी विद्यापीठ, स्वामी रामानंद तीर्थ मराठावाडा

विद्यापीठ व महात्मा गांधी आंतरराष्ट्रीय हिंदी विश्व विद्यालय यांची माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान मान्यता रद्द केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) तसेच, विद्यापीठ अनुदान मंडळाने यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठांच्या ३८ अभ्यासक्रमांपैकी केवळ १७ अभ्यासक्रमांना व एसएनडीटी महिला विद्यापीठाच्या केवळ तीन अभ्यासक्रमांना माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्या दरम्यान मान्यता दिली असून उर्वरित अभ्यासक्रमांना मान्यता न देण्याची कारणे काय आहेत,

(४) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यानुसार मान्यता रद्द करण्यात आलेल्या विद्यापीठातून शिक्षण घेणाऱ्या विभाद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक नुकसान होवू नये या करिता कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) हे अशंत : खरे आहे. विद्यापीठ अनुदान आयोगाने राज्यातील दुरस्थ (मुक्त) शिक्षण विभागामार्फत घेतल्या जाणाऱ्या सर्वच अभ्यासक्रमांची मान्यता रद्द केलेली नसून काही अभ्यासक्रमांची मान्यता रद्द केली आहे. त्याबाबतचे स्पष्टीकरण विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या दि. १२/०८/२०१८ च्या पब्लिक नोटीसमध्ये देण्यात आलेले आहे.

(२) हे अशंत: खरे आहे. विद्यापीठ अनुदान आयोगाने सदर नमुद विद्यापीठांची मान्यता रद्द केलेली नसून दुरस्थ शिक्षणासाठी जून, २०१७ मध्ये जाहिर केलेल्या नवीन नियमावलीनुसार दि. ९/०८/२०१८ च्या सार्वजनिक सूचनान्वये शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर या विद्यापीठाच्या एका अभ्यासक्रमास तसेच महात्मा गांधी आंतरराष्ट्रीय विश्वविद्यापीठ, वर्धा या विद्यापीठाच्या एका अभ्यासक्रमास मान्यता प्रदान केली आहे, मुंबई विद्यापीठाचे नॅक झालेले नसल्यामुळे अभ्यासक्रमाच्या मान्यतेच्या यादीमध्ये मुंबई विद्यापीठाचे नाव नव्हते तथपि, विद्यापीठ अनुदान आयोगाने दि. १७/०९/२०१८ रोजी दुरस्थ शिक्षणासाठी नवीन नियमावलि तिसरी दुरस्ती केली असून त्यानुसार विद्यापीठाला नॅक करून घेण्याची २०२१ पर्यंत वाढविण्यात आलेली आहे. त्यानुसार मुंबई विद्यापीठाने २०१८-१९ या

शैक्षणिक वर्षासाठी मान्यता मिळविण्याकरीता विद्यापीठ अनुदान आयोगाकडे अर्ज केला असून याबाबत मान्यतेची प्रक्रिया सुरु आहे. तर स्वामी रामानंद तीर्थ मराठावाडा विद्यापीठ, नांदेड या विद्यापीठास चालू शैक्षणिक वर्षापासून दुरस्थ शिक्षण अभ्यासक्रम राबविण्याची मान्यता प्रदान केली नाही.

(३) यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाच्या ६० पैकी ३२ अभ्यासक्रमांना विद्यापीठ अनुदान आयोगाने दोन टप्प्यात मान्यता दिलेली आहे. पर्याप्त मनुष्यबळ अभावी उर्वरित अभ्यासक्रमाची मान्यता प्रलंबित होती. याबाबत आवश्यक त्या मनुष्यबळाची पूर्तता करून २४ अभ्यासक्रमांच्या मान्यतेकरीता पुन्हा विद्यापीठ अनुदान आयोगाकडे प्रस्ताव सादर केला आहे. उर्वरित ४ अभ्यासक्रम नवीन असल्याने ते प्रवेशासाठी उपलब्ध करून देण्यात आलेले नाही.

एसएनडीटी महिला विद्यापीठामार्फत चालविल्या जाणाऱ्या १४ दुरस्थ अभ्यासक्रमांपैकी ९ अभ्यासक्रमांना विद्यापीठ अनुदान आयोगाने सन २०१८-१९ व सन २०१९-२० या शैक्षणिक वर्षाकरीता मान्यता प्रदान केली असून उर्वरित ५ अभ्यासक्रमांना पुरेसा शिक्षकवृंद नसल्याने मान्यता नाकारलेली आहे.

(४) अभ्यासक्रमांना मान्यता मिळविण्याबाबत संबंधित विद्यापीठाकडून विद्यापीठ अनुदान आयोगाकडे पाठपुरावा सुरु असून उर्वरित शिक्षणक्रमांच्या विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक नुकसान होऊ नये म्हणून सदर विद्यापीठ हे अभ्यासक्रम मान्यतेकरीता विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या संपर्कात आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

बोरिवली मुंबई येथील आदित्य आर्किटेक्चर महाविद्यालयाने अतिरिक्त शुल्क आकारणी केल्याबाबत

(४७) * १२८१६८ श्री.संजय सावकारे (भुसावळ) : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) बोरिवली मुंबई येथील आदित्य आर्किटेक्चर महाविद्यालयाने शुल्क नियमन समितीने निर्धारित केलेल्या शुल्कापेक्षा अतिरिक्त शुल्क

आकारल्याने तसेच विद्यार्थ्यांना आवश्यक त्या सोई-सुविधा पुरविण्यास असमर्थ ठरल्याने विद्यार्थ्यांनी उक्त महाविद्यालयासमोर आंदोलन केल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्या अनुषंगाने निर्धारित शुल्कापेक्षा अतिरिक्त शुल्क आकारणा-या महाविद्यालयाविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) या संदर्भात सहसंचालक, तंत्रशिक्षण विभागीय कार्यालय, मुंबई यांचेकडून केलेल्या चौकशीनुसार संस्थेने शुल्क नियामक प्राधिकरणाने निश्चित केल्याप्रमाणेच शुल्क आकारणी केली आहे. त्यामुळे सदर संस्थेविरुद्ध कारवाईचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

बुलढाणा जिल्ह्यातील पुरवठा अधिकारी व वाहतूक कंत्राटदार यांचेवर कारवाई करण्याबाबत

(४८) * १२८०४२ श्री.हर्षवर्धन सपकाळ (बुलढाणा), श्री.राहुल बोंद्रे (चिखली), प्रा.विरेंद्र जगताप (धामणगाव रेल्वे), श्री.अमित झनक (रिसोड), अॅड.यशोमती ठाकूर (तिवसा), प्रा.वर्षा गायकवाड (धारावी), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्री.कुणाल पाटील (धुळे ग्रामीण), श्री.त्र्यंबकराव भिसे (लातूर ग्रामीण), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.भारत भालके (पंढरपूर), श्री.सुनिल केदार (सावनेर), श्री.अमर काळे (आर्वी) : सन्माननीय अन्न व नागरी पुरवठा आणि ग्राहक संरक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) बुलढाणा जिल्ह्यात शासकीय धान्य वितरण करणाऱ्या वाहतूक कंत्राटदारांवर जीवनावश्यक वस्तू अधिनियम ३ व ७ अन्वये गंभीर स्वरूपाचे गुन्हे बुलढाणा जिल्ह्यातील विविध पोलीस स्टेशनमध्ये दाखल असताना सुद्धा जिल्हा पुरवठा अधिकाऱ्यांच्या सहकार्याने सदर वाहतूक कंत्राटदाराचे कंत्राट अद्यापही सुरु असल्याचे दिनांक १ ऑक्टोबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास शेगाव येथील काळ्या बाजारात विकण्यासाठी खाजगी गोदामात ठेवण्यात आलेल्या धान्यात झालेल्या गैरव्यवहाराबाबत जिल्हाधिकारी, बुलढाणा यांनी जिल्हा पुरवठा अधिकारी व वाहतूक ठेकेदार श्रीनाथ ट्रान्सपोर्ट कंपनी यांची सदर प्रकरणी चौकशी करून त्यांच्यावर गुन्हे दाखल करण्याबाबत आदेश पारित केले होते, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी ३४ तक्रारी विरोधात अनेक अधिकारी व विविध चौकशी समितीमार्फत केलेले चौकशी अहवाल प्राप्त झाले आहेत काय, त्यानुसार दोषी जिल्हा पुरवठा अधिकारी व वाहतूक कंत्राटदार यांच्यावर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीश बापट : (१) बुलढाणा जिल्ह्यातील वाहतूक कंत्राटदारावर जीवनावश्यक वस्तू अधिनियमातील तरतुदीनुसार मौ.शेलुद, ता.चिखली व खामगाव येथील प्रकरणांमध्ये दोन गुन्हे संबंधित पोलीस स्टेशनमध्ये दाखल करण्यात आले आहेत.

(२) व (३) प्रस्तुत प्रकरणी जिल्हाधिकारी यांच्या आदेशानुसार दि. ८ मे, २०१७ रोजी चौकशी समिती नेमण्यात आलेली होती. या समितीचा अहवाल दि. २२ जून, २०१७ रोजी सादर करण्यात आला. मात्र छाननी अंती संबंधित अधिकारी व कर्मचारी यांची बाजू मांडण्याची संधी त्यांना न देण्यात आल्याची बाब निदर्शनास आल्याने पुन्हा फेरचौकशी करण्यासाठी समिती गठीत करण्यात आली असून या समितीचा अहवाल अप्राप्त आहे.

(४) विलंब झालेला नाही.

राज्यातील सार्वजनिक ग्रंथालयांच्या अनुदानात वाढ करण्याबाबत

(४९) * १२६५९५ श्री.प्रकाश आबिटकर (राधानगरी), श्री.अमल महाडीक (कोल्हापूर दक्षिण), श्री.राजेश क्षीरसागर (कोल्हापूर उत्तर), श्री.उल्हास पाटील (शिरोळ), श्री.दिपक चव्हाण (फलटण), श्री.शशिकांत शिंदे (कोरेगाव), श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील (कराड उत्तर), श्री.कुणाल पाटील (धुळे ग्रामीण), श्री.जयकुमार गोरे (माण), श्री.संग्राम थोपटे (भोर), श्री.अमित इनक (रिसोड) : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील सार्वजनिक ग्रंथालयांच्या अनुदानात वाढ करणे ग्रंथालयांना दर्जा व वर्ग वाढ करणे यासह शासनमान्य सर्व सार्वजनिक ग्रंथालय सेवकांना वेतनश्रेणी मानधन सेवाशर्ती लागू करण्याबाबत मा.मंत्री व राज्यमंत्री, उच्च व तंत्रशिक्षण तसेच मा.मंत्री वित्त व नियोजन यांचे अध्यक्षतेखाली वेळोवेळी बैठका आयोजित करून अनुदान वाढीबाबत मागणी करण्यात आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास राज्यातील सार्वजनिक ग्रंथालयांचे अनुदानवाढीबाबत माननीय वित्त व नियोजन मंत्री यांचे अध्यक्षतेखाली दिनांक १० सप्टेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास झालेल्या बैठकीच्या अनुषंगाने राज्यातील सर्व ग्रंथालयांची माहिती अद्यावत करणे यासह अनुदान वाढीबाबत लवकरच सकारात्मक भूमिका घेण्यात येईल असे आश्वासन देण्यात आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) तसेच, राज्यातील धर्मादाय आयुक्त यांच्या नवीन धोरणानुसार व सन २०१२ पासून काही ग्रंथालये बंद करण्यात आलेल्या अनुदानामुळे व गत ४ वर्षांत एकाही नवीन ग्रंथालयास मान्यता दिली नसल्याने कोल्हापूर जिल्हयासह राज्यातील अनेक ग्रंथालय बंद पडण्याच्या मार्गावर असून त्यापैकी कोल्हापूर जिल्हयातील एकूण ६८५ ग्रंथालय बंद होणार आहेत हे, ही खरे आहे काय,

(४) तसेच, राज्यातील ग्रंथालय कर्मचा-यांचा वेतनात महागाई निर्देशांकनुसार वाढ करणे, सेवाशर्ती आणि वेतन श्रेणी देणे इत्यादी मागण्यांसाठी ग्रंथालय संघातर्फे दिनांक १९ सप्टेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास राज्यव्यापी आंदोलन करण्यात आले होते, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, राज्यात नवीन ग्रंथालयास मान्यता देण्याबाबतचे किती व कोणकोणत्या विभागातून प्रस्ताव शासनाकडे प्राप्त झाले आहेत, उक्त प्रस्तावास मान्यता देण्याबाबत काय कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(६) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, असल्यास, त्यानुसार राज्यातील सार्वजनिक ग्रंथालयांच्या अनुदानात वाढ करणे, ग्रंथालय सेवकांना श्रेणी वाढ देणे, ग्रंथालयाचे कर्मचारी यांची वेतनवाढ, ग्रंथालयाचे संगणकीकरण, आधुनिकीकरण, कामकाजाचे समन्वय तसेच सार्वजनिक ग्रंथालयांचे अनुदानात वाढ करणे इ. विविध मागण्यांबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे आहे,

(७) नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) होय, हे खरे आहे.

(३) हे खरे नाही.

(४) होय, हे खरे आहे.

(५) मा.मंत्रीमंडळाच्या बैठकीतील निर्णयानुसार शासन निर्णय दि.२२ मार्च, २०१३ आणि शासन निर्णय दि.०७ जून, २०१४ अन्वये यापुढे नवीन सार्वजनिक ग्रंथालयांना मान्यता देण्यात येवू नये असा शासन निर्णय निर्गमित करण्यात आला आहे. त्यानुसार सद्यस्थितीत राज्यात नवीन सार्वजनिक ग्रंथालयास मान्यता देण्यात येत नाही. त्यामुळे नवीन सार्वजनिक ग्रंथालयास शासन मान्यतेसाठी कोणतेही प्रस्ताव प्राप्त झालेले नाहीत.

(६) राज्यातील नोंदणीकृत शासनमान्य सार्वजनिक ग्रंथालयांना देण्यात येणाऱ्या परिरक्षण अनुदानातील ५०% रक्कम कर्मचा-यांच्या वेतनासाठी व उर्वरित ५०% रक्कम वेतनेतर अनुज्ञेय बाबींवरील खर्चासाठी म्हणून दिली जाते. ग्रंथालयाच्या व ग्रंथालय कर्मचा-यांच्या विविध मागण्या विचारात घेवून कर्मचाऱ्यांच्या वेतनात वाढ करण्याच्या दृष्टीकोनातून शासनमान्य सार्वजनिक ग्रंथालयाच्या परिरक्षण अनुदानात वेळोवेळी वाढ करण्यात आली आहे, त्यानुसार सध्या परिरक्षण अनुदान देण्यात येत आहे.

(७) प्रश्न उद्भवत नाही.

**आरोंदा (ता.सावंतवाडी, जि.सिंधुदुर्ग) येथील कांदळवनांची तोड
करणाऱ्या मे.व्हाईट ऑर्चीड इस्टेट प्रा.लि. कंपनीच्या
संचालकांवर कारवाई करण्याबाबत**

(५०) * १३१८३९ श्री.नितेश राणे (कणकवली) : सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) आरोंदा (ता.सावंतवाडी, जि.सिंधुदुर्ग) येथे जेटीचे बांधकाम करताना कांदळवनांची तोड करून उच्च न्यायालयाचा आदेश व महाराष्ट्र शासनाचे दिनांक २१ ऑक्टोबर, २००५ रोजीचे परिपत्रक यामधील अटीशर्तीचा भंग केल्याप्रकरणी मे.व्हाईट ऑर्चीड इस्टेट प्रा.लि.कंपनीच्या संचालकांवर कारवाई करण्यासंदर्भात श्री. अनुपम कांबळी यांनी मा.पर्यावरण मंत्री यांना माहे जून, २०१७ मध्ये दिलेल्या निवेदनाच्या अनुषंगाने चौकशी करण्याचे आदेश दिनांक १३ जून, २०१७ रोजी पर्यावरण विभागाच्या अप्पर मुख्य सचिवांना दिले होते, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, पर्यावरण विभागाच्या उप सचिवांनी दिनांक १६ ऑगस्ट, २०१७ व दिनांक २४ जानेवारी, २०१८ रोजी रोजी जिल्हाधिकारी, सिंधुदुर्ग यांना पत्राद्वारे अहवाल सादर करण्याचे आदेश दिले होते तथापि जिल्हाधिकारी, सिंधुदुर्ग यांचेकडून अहवाल सादर करण्यास विलंब होत आहे हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, वर नमूद प्रकरणी psu-moto याचिका दाखल करून घेण्यासंदर्भात दिनांक १ ऑगस्ट, २०१८ रोजी श्री.अनुपम कांबळी यांनी मुंबई उच्च न्यायालयाच्या मुख्य न्यायाधीशांचे लक्ष वेधले असता मा.उच्च न्यायालयाने दिनांक १४ सप्टेंबर, २०१८ रोजी पत्रान्वये प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, नागपूर व जिल्हाधिकारी, सिंधुदुर्ग यांना आवश्यक ती कार्यवाही करण्याच्या सूचना दिल्या होत्या तथापि अद्यापपर्यंत संबंधितांनी कोणतीही कार्यवाही केली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, असल्यास, त्यानुसार आरोंदा जेटीचे बांधकाम करताना कांदळवनांची तोड करणाऱ्या संबंधित कंपनीच्या संचालकांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. रामदास कदम : (१) व (२) हे खरे आहे.

(३) हे खरे आहे.

मा.उच्च न्यायालयाने प्रधान मुख्य वनसंरक्षक नागपूर व जिल्हाधिकारी यांना योग्य ती कायदेशीर कार्यवाही करण्याच्या सूचना दिल्या आहेत.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील १ कोटी ८७ लाख विद्यार्थ्यांची आधारकार्ड जोडणी झाली
नसल्याने शाळांची संचमान्यता प्रलंबित असल्याबाबत**

(५१) * १२६६११ श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.पृथ्वीराज चव्हाण (कराड दक्षिण), श्री.विजय वडेहीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.कालीदास कोळंबकर (वडाळा), श्री.नसीम खान (चांदिवली), श्री.अमित विलासराव देशमुख (लातूर शहर), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी), प्रा.विरेंद्र जगताप (धामणगाव रेल्वे), श्री.जयकुमार गोरे (माण), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), श्री.भारत भालके (पंढरपूर), श्री.बसवराज पाटील (औसा), श्री.त्र्यंबकराव भिसे (लातूर ग्रामीण), श्री.डी.पी.सावंत (नांदेड उत्तर), श्री.अमर काळे (आर्वी), श्री.सुनिल केदार (सावनेर), श्री.हर्षवर्धन सपकाळ (बुलढाणा), श्री.बाळासाहेब थोरात (संगमनेर), श्री.योगेश सागर (चारकोप), श्री.राणाजगजीतसिंह पाटील (उस्मानाबाद), श्री.दिलीप वळसे-पाटील (आंबेगाव), श्री.अजित पवार (बारामती), श्री.जयंत पाटील (इस्लामपूर), श्री.शशिकांत शिंदे (कोरेगाव), श्री.वैभव पिचड (अकोले), श्री.पांडुरंग बरोरा (शहापूर), श्री.संदीप नाईक (ऐरोली), श्री.संदीपानराव भुमरे (पैठण) : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील २ कोटी २६ लाख २० हजार २३२ विद्यार्थ्यांपैकी १ कोटी ८७ लाख ३ हजार १८६ विद्यार्थ्यांची आधारकार्ड जोडणी केलेली नसल्यामुळे शाळांची संचमान्यता प्रलंबित असल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, सोलापूर जिल्हयासह संपूर्ण राज्यातील १ कोटी ८७ लाख विद्यार्थ्यांपैकी सर्वाधिक विद्यार्थी मुंबई -ठाण्यातील असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, पहिली ते बारावीच्या विद्यार्थ्यांना आधारकार्ड नोंदणीची सक्ती केली असतांनाही राज्यातील बहुतांश विद्यार्थ्यांची अदायाप आधारकार्डच काढलेली नसल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, विद्यार्थी व पालकांना वारंवार सूचना देऊन ही आधारकार्ड मिळत नसल्याने विद्यार्थ्यांची आधारकार्ड जोडणी करण्यात अडचणी येऊन या वर्षी सुद्धा अनेक शिक्षकांना विद्यार्थ्यांच्या संखेअभावी अतिरिक्त ठरावे लागले असल्याने शिक्षकामध्ये असंतोष पसरला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (५) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यानुसार प्रलंबित असलेल्या विद्यार्थ्यांचे आधार जोडणीचे काम मुदतीत पूर्ण करण्यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१), (२), (३) व (४) हे खरे नाही.

(५) आधार नोंदणी लवकर, सुरळीत व नियमितपणे होण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

**परांडा (जि.उस्मानाबाद) येथील शिवकालीन ऐतिहासिक
भुईकोट किल्ल्याची झालेली दुरवस्था**

(५२) * १३२०४८ श्री.राहुल मोटे (परांडा) : सन्माननीय सांस्कृतिक कार्य मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) परांडा (जि.उस्मानाबाद) येथील शिवकालीन ऐतिहासिक भुईकोट किल्ल्याच्या बुरुजावर व तटबंदीवर मोठ्या प्रमाणावर झाडांची वाढ झाल्यामुळे किल्ल्याची तटबंदी व बुरुज ढासळण्याचा धोका निर्माण झाला आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, किल्ला संवर्धनासाठी शासनाकडून ४ कोटी ४० लाख रुपये निधी मंजूर असूनही दुरुस्ती केली नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, याबाबत स्थानिक लोकप्रतिनिधीनी मा.सांस्कृतिक मंत्री यांचेकडे रासायनिक प्रक्रिया करून झाडे नष्ट करण्यात येत असल्याचे दिनांक १६ ऑक्टोबर, २०१८ रोजी पत्राद्वारे निदर्शनास आणले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त पत्राच्या संदर्भात शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यात काय आढळून आले व त्यानुसार कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) हे खरे नाही.

(२) हे खरे नाही.

गड संवर्धन योजनेअंतर्गत दि.११ डिसेंबर, २०१५ च्या शासन निर्णयान्वये सदर किल्ल्याच्या जतन व दुरुस्ती कामाकरिता रुपये ४,४२,४७,८५५/- इतक्या रकमेच्या अंदाजपत्रकास

प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली असून त्यानुसार आतापर्यंत या कामाकरिता रुपये ३,६६,२२,०४२/- इतक्या रकमेचे जतन-दुरुस्तीचे काम करण्यात आले आहे.

(३) मा.वि.स.स. श्री.राहुल मोटे यांनी परांडा किल्ला, जि.उस्मानाबाद या राज्य संरक्षित स्मारकाच्या तटबंदी व बुरुजांवरील झाडे रासायनिक प्रक्रीया करून नष्ट करण्याबाबत

मा.मंत्री, सांस्कृतिक कार्य यांना ऑक्टोबर, २०१८ मध्ये विनंती केली आहे.

(४) खंदकातील झाडे काढताना ग्लायफोसेट या रासायनिक औषधांचा वापर करण्यात आला आहे. सदर काम पुरातत्वशास्त्र संकेतानुसार करण्यात आले आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**कळंब (ता.कळंब, जि.यवतमाळ) येथे धान्याचा
साठा जप्त केल्याबाबत**

(५३) * १३३६६८ डॉ.अशोक उईके (राळेगाव) : सन्माननीय अन्न व नागरी पुरवठा आणि ग्राहक संरक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कळंब (ता.कळंब, जि.यवतमाळ) येथे कार्गो वाहन क्रमांक एम.एच २९ पि ११७ पकडले असता ४८ क्विंटल गहू, १४५ पोती तांदुळ व साखर असे सुमारे ५ लक्ष किमंतीचे धान्य जप्त केले असून सदर धान्य हे वर्धा येथून कळंब येथे विक्रीकरीता आणले असल्याचे दिनांक २७ सप्टेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीश बापट : (१) होय. हे खरे आहे. दि. २६ सप्टेंबर, २०१८ रोजी नागपूर रोड, नविन बायपास, कळंब, जि. यवतमाळ येथे जिल्हा पुरवठा कार्यालय, यवतमाळ व पोलीसांनी केलेल्या संयुक्त कारवाईमध्ये वाहन क्र. एम.एच. २९ पी ११७ मधुन ४८ पोती गहू (वजन अंदाजे २४ क्विंटल), १४५ पोती तांदुळ (अंदाजे वजन ७२.५० क्विंटल) व ३ पोती साखर (वजन अंदाजे १.५० क्विंटल) जप्त करण्यात आला आहे.

(२) सदर प्रकरणी कळंब पोलीस ठाणे येथे संबंधितांविरुद्ध जीवनावश्यक वस्तु अधिनियम १९५५ चे कलम ३ व ७ आणि गुन्हा क्र.३२६, दि. २६ सप्टेंबर, २०१८ रोजी नोंदविण्यात आला असून जप्त धान्यसाठा शासकीय धान्य गोदाम कळंब येथे जमा करण्यात आला आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**खडकवासला ते पानशेत (ता.हवेली, जि.पुणे) धरण परिसरातील रेस्टॉरंट
व रिसॉर्टचे दुषित सांडपाणी धरणात तसेच नागरी वस्तीत
सोडले जात असल्याबाबत**

(५४) * १३१८४५ श्री.भिमराव तापकीर (खडकवासला) : सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) खडकवासला ते पानशेत (ता.हवेली, जि.पुणे) धरण परिसरातील रेस्टॉरंट व रिसॉर्टचे दुषित सांडपाणी धरणात तसेच नागरी वस्तीत सोडले जात असल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याबाबत महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाकडे तक्रारी करूनही अद्याप कोणतीच कार्यवाही करण्यात आली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) तसेच महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाकडे जलसंपदा विभाग, पुणे यांनी सांडपाणी धरणात येण्यापासून रोखण्यास असमर्थ असल्याचे पत्रव्यवहाराद्वारे कळविले असल्याचे निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. रामदास कदम : (१) व (२) हे खरे नाही.

(३) हे खरे नाही, तथापि उप अधीक्षक अभियंता, पुणे पाटबंधारे मंडळ, पुणे यांनी त्यांच्या दिनांक १.८.२०१७ रोजीच्या पत्रान्वये खडकवासला धरण परिसरातील गावांमधून निर्मिती होणारे घरगुती सांडपाणी जलाशयात नाल्याद्वारे मिसळत असल्याने याबाबत योग्य त्या प्रतिबंधक उपाययोजना करण्याबाबत मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, पुणे व प्रादेशिक अधिकारी, महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ, पुणे यांना कळविले होते.

(४) खडकवासला जलाशयाच्या पाण्यात परिसरातील ग्रामपंचायत हद्दीमधील सांडपाणी मिसळणार नाही, याबाबत आवश्यक ती उपाययोजना करण्याबाबत प्रादेशिक अधिकारी, महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ, पुणे यांनी त्यांच्या

दिनांक १८/९/२०१७, ११/९/२०१८ व दिनांक १७/११/२०१८ रोजीच्या पत्रान्वये मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, पुणे यांना सूचित केले आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**घारगाव (ता.श्रीगोंदा, जि.अहमदनगर) येथील जिल्हा परिषदेच्या
प्राथमिक शाळेच्या खोल्यांच्या बांधकामाबाबत**

(५५) * १२८७७४ श्री.राहुल जगताप (श्रीगोंदा), श्री.वैभव पिचड (अकोले), श्री.पांडुरंग बरोरा (शहापूर) : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) घारगाव (ता.श्रीगोंदा, जि.अहमदनगर) येथील जिल्हा परिषदेच्या प्राथमिक शाळेच्या इमारतीचे बांधकाम पडून वर्ष झाले असूनही नव्या शाळा खोल्यांचे बांधकाम करण्यात आले नसल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या शाळा खोल्यांचे नवीन बांधकाम त्वरीत सुरु करण्याबाबतचे निवेदन माहे जानेवारी, २०१८ मध्ये दिले असता माहे मार्च २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान आठ वर्ग खोल्या उभारण्यासाठी निधी देण्याचे आश्वासन शिक्षणाधिकारी यांनी दिले होते, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त आठ वर्ग खोल्यांचे बांधकाम करण्यात आले आहे काय, तसेच नवीन वर्ग खोल्यांच्या बांधकामास केव्हा सुरुवात करण्यात येईल,

(४) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय असल्यास, त्यानुसार कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) अंशतः खरे आहे.

तथापि जिल्हा परिषद प्राथमिक शाळा, घारगांव येथे पुरेशा वर्गखोल्या उपलब्ध आहेत.

(२) अंशतः खरे आहे.

(३) संदर्भिय शाळेतील ८ वर्गखोल्यांची दुरुस्ती करण्यात आल्या असून एक वर्गखोली नवीन आहे. तसेच २ वर्गखोल्याच्या बांधकामासाठीची कार्यवाही सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**लोणी काळभोर (जि.पुणे) येथील एमआयटी शैक्षणिक संस्थेच्या
वसतीगृहातील विद्यार्थ्यांना अन्नातून झालेली विषबाधा**

(५६) * १३०३३० श्री.सुनिल राऊत (विक्रोळी) : सन्माननीय अन्न व औषध प्रशासन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) लोणी काळभोर (जि.पुणे) येथील एमआयटी या शैक्षणिक संस्थेच्या वसतीगृहातील अडीचशे विद्यार्थ्यांना अन्नातून विषबाधा झाली असल्याचे दिनांक २९ ऑगस्ट, २०१८ रोजीच्या वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय असल्यास, त्यात काय आढळून आले व त्यानुसार एमआयटी या शैक्षणिक संस्थेवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे, असल्यास त्याचा तपशील काय आहे,

(३) नसल्यास, विलबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीश बापट : (१) हे अंशतः खरे आहे.

(२) या प्रकरणी शासनाने चौकशी केली असून प्राथमिक आरोग्य केंद्र, लोणी काळभोर यांनी पाण्याचे १५ नमुने विश्लेषणासाठी घेतले होते. सदर नमुन्यापैकी ०७ नमुने पिण्यास अयोग्य असल्याचा अहवाल मुख्य अनुजीव शास्त्रज्ञ, राज्य आरोग्य प्रयोगशाळा, पुणे यांनी दिला आहे.

सदर शैक्षणिक संस्थेतील विद्यार्थ्यांना जेवण पुरवणाऱ्या एकूण ०५ आस्थापनांची तपासणी केली असून अन्न सुरक्षा मानदे नियमन २०११ च्या

तरतुर्दीचे उल्लंघन केल्याने सदर आस्थापनांना प्रत्येकी रु.२५,०००/- इतका दंड ठोठावण्यात आला आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात शाळांमध्ये आर्थिक दुर्बल घटकातील विद्यार्थ्यांसाठी राखीव असलेल्या जागांपैकी ४० टक्के जागा रिक्त असल्याबाबत

(५७) * १२६५४२ श्री.प्रकाश फातर्पेकर (चेंबूर), श्री.सुनिल शिंदे (वरळी), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.अजित पवार (बारामती), श्री.जयंत पाटील (इस्लामपूर), श्री.दिलीप वळसे-पाटील (आंबेगाव), श्री.छगन भुजबळ (येवला), श्री.शशिकांत शिंदे (कोरेगाव), श्री.हसन मुश्रीफ (कागल), श्री.राणाजगजीतसिंह पाटील (उस्मानाबाद), श्री.संदीप नाईक (ऐरोली), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.पांडुरंग बरोरा (शहापूर), श्री.नरहरी झिरवाळ (दिंडोरी), श्री.वैभव पिचड (अकोले), श्री.सुरेश लाड (कर्जत), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड), श्री.हनुमंत डोळस (माळशिरस), श्री.सुनिल प्रभू (दिंडोशी) : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात शिक्षण हक्क कायद्यानुसार (आरटीई) खासगी शाळांमध्ये आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल मागास घटकातील विद्यार्थ्यांच्या प्रवेशाकरिता चालू शैक्षणिक वर्षासाठी राज्यभरात राबविण्यात आलेल्या आरटीई प्रवेश प्रक्रियेनंतर ५४ हजार जागा रिक्त राहिल्या असून मुंबई उपनगरात ६२ टक्के तर ठाणे जिल्ह्यात सर्वाधिक १०९२६ जागा रिक्त राहिल्याचे माहे जुलै-ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्यात एकूण १ लाख २६ हजार जागावर प्रवेश घेण्यासाठी अर्ज दाखल झाले असतानाही सदरहू जागा रिक्त राहण्याची सर्वसाधारण कारणे काय आहेत,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, असल्यास, त्यात काय आढळून आले व त्यानुसार गरजू विद्यार्थ्यांना प्रवेश मिळवून

देण्यासाठी व हेतूपुरस्सर जागा रिक्त ठेऊन नंतर देणगी घेऊन खाजगी पध्दतीने जागा भरणा-या शाळांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) हे अंशतः खरे आहे.

(२) पालकांना पसंतीची शाळा न मिळाल्याने निवड होऊनही प्रवेश न घेणे, घराजवळ पसंतीची शाळा न मिळणे, प्रवेश प्रक्रियेत इंग्रजी माध्यमाच्या शाळे व्यतिरिक्त इतर माध्यमाच्या शाळेसाठी अर्ज कमी येणे.

(३) आरटीई अंतर्गत २५ टक्के राखीव जागांवरील प्रवेश प्रक्रिया ही ऑनलाईन पध्दतीने होत असल्याने हेतूपूर्वक कोणत्याही शाळेत जागा रिक्त ठेवण्यात येत नाहीत. काही शाळेत जागा रिक्त राहिल्यास या जागा सर्वसाधारण गटातील विद्यार्थ्यांना प्रत्यावर्तीत किंवा वर्ग करता येणार नाही अशी तरतूद शासन निर्णय दि.१६/०१/२०१८ अन्वये केलेली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

पुणे शहरातील सिंहगड संस्थानाच्या ईबीसी सवलत योजनेत झालेला गैरव्यवहार

(५८) * १३३१०४ श्री.जगदीश मुळीक (वडगाव शेरी) : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पुणे शहरातील सिंहगड संस्थानाच्या आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकाला देण्यात येणाऱ्या ई बी सी सवलत योजनेत गैरव्यवहार झाल्याचे दिनांक २० ऑक्टोबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास अशा किती शैक्षणिक संस्थाकडून देण्यात येणाऱ्या ई बी सी सवलत योजनेमध्ये गैरव्यवहार झाला आहे व त्यांची संख्या किती आहे,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यानुसार कोणती कार्यवाही करण्यात आली वा येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) सिंहगड टेक्नीकल इन्स्टिट्यूट, पुणे या संस्थेने शैक्षणिक वर्ष २०१६-१७ या वर्षाच्या राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजनेच्या शिष्यवृत्तीच्या रकमेचा गैरवापर केला असल्याचे निदर्शनास आले आहे.

(२) पुणे विभागात सिंहगड टेक्नीकल एज्युकेशन सोसायटी, पुणे या संस्थेसह अन्य ५ संस्थांनी शैक्षणिक वर्ष २०१६-१७ मधील राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजनेची शिष्यवृत्तीची अंदाजे रुपये १०.७२ कोटी इतकी रक्कम विद्यार्थ्यांना वितरीत केलेली नाही.

(३) संबंधित संस्थांविरुद्ध शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्तीच्या रकमेचा गैरवापर केल्याचे निदर्शनास आल्याने अशा सर्व प्रकरणी शासनाची फसवणूक केल्याची तक्रार पोलिस स्टेशनमध्ये दाखल करण्याची कार्यवाही करण्याच्या सूचना देण्यात आल्या आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

अकोला जिल्ह्यात पांढऱ्या शिधापत्रिकांवर केशरी शिधापत्रिकांचे शिक्के मारून वितरित केल्याबाबत

(५९) * १३३९४८ श्री.हरिष पिंपळे (मूर्तिजापूर) : सन्माननीय अन्न व नागरी पुरवठा आणि ग्राहक संरक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अकोला जिल्ह्यातील ग्रामीण भागात वरिष्ठांची परवानगी वा आदेश नसतांना केशरी शिधापत्रिका कमी पडल्याने पांढऱ्या शिधापत्रिकांवर केशरी शिधापत्रिकांचे शिक्के मारून त्या वितरित केल्याचे माहे मार्च, २०१७ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, प्रस्तुत प्रकरणी शासनाने चौकशी करून जिल्हा पुरवठा अधिकारी यांनी तहसिलदार, नायब तहसिलदार व निरीक्षण पुरवठा अधिकारी यांच्यावर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(३) असल्यास, केलेल्या कार्यवाहीच्या अनुषंगाने काय निष्पन्न झाले व त्यानुसार संबंधित दोषींविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीश बापट : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) व (३) अकोला जिल्ह्यातील अकोला तालुक्यात वरिष्ठांची परवानगी वा आदेश नसताना पांढऱ्या शिधापत्रिकांवर केशरी शिधापत्रिकांचे शिक्के मारून वितरीत केल्याचे जिल्हा पुरवठा अधिकारी, अकोला यांचे कार्यालयाचे निदर्शनास आल्यावर तहसिलदार अकोला यांचेकडून दि.०३.११.२०१६ चे पत्रान्वये खुलासा मागविण्यात आला असून तहसिलदार कार्यालयामार्फत संबंधित कर्मचारी यांना दि.०३.०३.२०१७ चे पत्रान्वये कारणे दाखवा नोटीस देण्यात आली आहे. तसेच संबंधित कर्मचारी यांच्याकडून सदर अनियमितते पोटी शुभ्र शिधापत्रिकांच्या दराप्रमाणे रु.१,५५,०९०/- रकमेचा चलनाव्दारे भरणा करून शासनजमा करण्यात आली आहे. तसेच तत्कालीन कार्ड लिपिक श्री.वैभव जोहरे यांचेवर कार्यवाही करून त्यांची इतरत्र कार्यासनावर दि.२८.०२.२०१७ चे आदेशान्वये बदली करण्यात आली आहे. शासनाचे कोणतेही नुकसान झालेले नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील नागरीकांना स्वच्छ व शुध्द पाण्याचा पुरवठा करण्याबाबत

(६०) * १३१५०५ श्री.रणधीर सावरकर (अकोला पूर्व) : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणेकडून ३५ हजार गावातील २ लाख ७९ हजार पेक्षा अधिक पाण्याच्या नमुन्याची चाचणी केली असून पाणी नमुना चाचण्यांमध्ये सदर पाणी दुषित आढळून आले असून ९ हजार ८४५ गावातील पाण्याचा दर्जा बाधित झाल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, विदर्भातील चार जिल्ह्यांसह राज्यातील १२ जिल्ह्यात पेयजलाचा प्रश्न गंभीर निर्माण झाला असून पश्चिम विदर्भातील खारपान पट्ट्यात भूगर्भातील पाणी पिण्यायोग्य नसल्याचे देखील निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, जलस्त्रोत दूषित असलेल्या भागात पाणी पुरवठा योजना राबविण्यासाठी शासन विशेष कार्यक्रम राबविणार आहे काय तसेच पाणी पुरवठा योजना मंजूरीसाठीचे निकष शिथिल करणार आहे काय,
- (४) नसल्यास, त्याची कारणे काय आहेत ?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) अंशतः खरे आहे.

राज्यात भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणेकडून सन २०१८-१९ या आर्थिक वर्षात एकूण १५७२६७ इतके नमुने तपासण्यात आले असून त्यांपैकी ४१८११ इतके नमुने रासायनिक घटकांनी बाधित आढळलेले आहेत. एकूण ७०४२ गावे बाधित आढळून आली आहेत.

(२) अंशतः खरे आहे.

अमरावती विभागात २०१८-१९ अंतर्गत एकूण २१३५९ स्त्रोतांची पाणी नमुन्यांची रासायनिक तपासणी करण्यात आलेली आहे. त्यापैकी नायट्रेटचे प्रमाण ७३६६ नमुन्यात निकषापेक्षा जास्त प्रमाणात व फ्लोराईडचे प्रमाण ६१२ नमुन्यात निकषापेक्षा जास्त प्रमाणात आढळून आलेले आहे.

विदर्भातील पूर्णा खोऱ्यातील खारपाण पट्ट्यात ८९४ गावांचा समावेश असून या भागातील भूजलात क्षाराचे प्रमाण जास्त आढळून आले आहे.

(३) जलस्त्रोत दूषित असलेल्या भागात शासनामार्फत सुरक्षित उदभव घेवून कायमस्वरूपी उपाययोजना म्हणून नळ पाणी पुरवठा योजनेची प्राधान्याने अंमलबजावणी करण्यात येते. तसेच तात्पुरती उपाययोजना म्हणून शासनामार्फत पाण्याचे दूषित नमुने आढळून आलेल्या गावे / वाड्यांमध्ये आवश्यकतेनुसार डिफ्लोरीडेशन/ आरओ संयंत्रे बसविण्यात येतात. याप्रमाणे टप्पा-१ अंतर्गत १२२ आर.ओ. संयंत्रे बसविण्यात आली आहेत. टप्पा-२ अंतर्गत १०६ आर.ओ. संयंत्रे बसविण्याचे आदेश दिले असून त्यापैकी ४३ आर.ओ. संयंत्रे बसविण्यात आली आहेत. तसेच, टप्पा-३ अंतर्गत ३२५ आर.ओ. संयंत्रे बसविण्याबाबतच्या कामाची निविदा प्रक्रिया अंतिम टप्प्यात आहे. याचप्रमाणे फ्लोराईड बाधित गावे/ वाड्यांमध्ये १२२ डिफ्लोरीडेशन संयंत्रे बसविण्याचे आदेश दिले असून त्यापैकी ५२ डिफ्लोरीडेशन संयंत्रे बसविण्यात आले आहे.

केंद्र शासन पुरस्कृत राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रमांतर्गत फ्लोराईड बाधित गावे/वाड्यांमध्ये नळ पाणी पुरवठा योजनांची अंमलबजावणी प्राधान्याने करण्याचे दृष्टीने राष्ट्रीय पाणी गुणवत्ता उपमिशन राबविण्यात येत असून या अंतर्गत केंद्र शासनाकडून राज्यास पहिल्या टप्प्यात प्रगतीपथावरील योजनांसाठी रू.१४.८३ कोटी निधी उपलब्ध करून देण्यात आला आहे. तसेच, दुस-या टप्प्यात नविन नळ पाणी पुरवठा योजनांसाठी राज्यास रू.३.९६ कोटी निधी उपलब्ध करून देण्यात आला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**ठाणे जिल्ह्यात ह्युमन नॉर्मल इम्युनोग्लोबीन फॉर इंटरव्हेनस
अॅडमिनिस्ट्रेशन (आय.पी.५%) औषधाची गैरमार्गाने
विक्री होत असल्याबाबत**

(६१) * १२६६८५ श्री.हनुमंत डोळस (माळशिरस), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), अॅड.आशिष शेलार (वांद्रे पश्चिम), श्री.प्रशांत ठाकूर (पनवेल), श्री.शशिकांत शिंदे (कोरेगाव), श्री.अजित पवार (बारामती), श्री.दिलीप वळसे-पाटील (आंबेगाव), श्री.छगन भुजबळ (येवला), श्री.राजेश टोपे (घनसावंगी), श्री.जयदत्त क्षीरसागर (बीड), श्री.संदीप नाईक (ऐरोली), श्रीमती दिपिका चव्हाण (बागलाण), श्री.हसन मुश्रीफ (कागल), श्री.भास्कर जाधव (गुहागर), श्री.राणाजगजीतसिंह पाटील (उस्मानाबाद), श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील (कराड उत्तर), श्री.राहुल जगताप (श्रीगोंदा), श्रीमती सुमन पाटील (तासगाव - कवठेमहांकाळ), श्री.प्रदीप नाईक (किनवट), श्री.पांडुरंग बरोरा (शहापूर), श्री.वैभव पिचड (अकोले), श्री.दत्तात्रय भरणे (इंदापूर), श्री.मकरंद जाधव-पाटील (वाई), श्री.विजय भांबळे (जिंतूर), श्री.भाऊसाहेब पाटील - चिकटगांवकर (वैजापूर), श्री.संश्याम जगताप (अहमदनगर शहर), श्री.सुरेश लाड (कर्जत), श्री.राहुल मोटे (परांडा), श्री.संजय कदम (दापोली), श्री.दिपक चव्हाण (फलटण), श्री.पंकज भुजबळ (नांदगाव), डॉ.सतीश (अण्णासाहेब) पाटील (एरंडोल), श्री.मधुसूदन केंद्रे (गंगाखेड),

श्री.नरहरी झिरवाळ (दिंडोरी), श्रीमती संध्यादेवी देसाई-कुपेकर (चंदगड), अॅड.पराग अळवणी (विलेपार्ले), श्री.नरेंद्र पवार (कल्याण पश्चिम), कॅप्टन आर.तमिल सेल्वन (सायन-कोळीवाडा), श्री.नरेंद्र महेता (मिरा भाईंदर), श्री.जयंत पाटील (इस्लामपूर) : सन्माननीय अन्न व औषध प्रशासन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) ठाणे जिल्ह्यात जीवरक्षक म्हणून वापर करण्यात येणाऱ्या आणि महाग असलेल्या ह्युमन नॉर्मल इम्युनोग्लोबीन फॉर इंटरव्हेनस अॅडमिनिस्ट्रेशन (आय.पी.५%) या औषधाची राज्यात तसेच इतर ४ राज्यात गैरमार्गाने विक्री होत असल्याने १२ औषध विक्रेत्यांविरुद्धात गुन्हा दाखल करण्यात आल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ च्या शेवटच्या सप्ताहात निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच भाईंदरच्या विक्रेत्याकडे राजस्थान सरकारसाठी व खासगी विक्रीसाठी नाही असा स्पष्ट उल्लेख असलेल्या औषधाची विक्री होत असल्याचे पथकाला आढळून आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार सदर औषधांची बेकायदेशीर विक्री करणाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यांत येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीश बापट : (१) व (२) होय.

(३) या संदर्भात चौकशी केली असून चौकशीमध्ये ह्युमन नॉर्मल इम्युनोग्लोबीन या औषधांवर Rajasthan Govt. Supply, Not for Sale असा छापलेला मजकूर मिटवून सदर औषध विक्रीसाठी ठेवल्याचे निदर्शनास आले. परेल, मुंबई व भाईंदर येथील रु.१,६०,०००/- किंमतीचा साठा जप्त करण्यात आला आहे. तसेच एकूण १२ औषध विक्री परवानेधारक संस्थांविरुद्ध दि.२४/०८/२०१८ रोजी भाईंदर (पू), जि.ठाणे, पोलिस स्टेशन येथे प्रथम खबर अहवाल (एफ.आय.आर.क्र.०३१५/१८) दाखल करण्यात आला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबई, भांडूप येथील सह्याद्री विद्यालय या शाळेतील विद्यार्थ्यांना
खिचडीतून झालेली विषबाधा

(६२) * १२६४३८ श्री.अजय चौधरी (शिवडी), श्री.मंगेश कुडाळकर (कुर्ला), श्री.सुरेश धानोरकर (वरोरा), श्री.अबू आजमी (मानखूर्द शिवाजीनगर), श्री.वैभव नाईक (कुडाळ) : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई उपनगरातील भांडूप (पश्चिम) येथील सह्याद्री विद्यालय या खासगी शाळेत मध्यान्ह भोजनात खिचडी खाल्याने शिक्षकांसह १६ विद्यार्थ्यांना विषबाधा झाल्यामुळे त्यांना मुलुंड येथील अग्रवाल रुग्णालयात दिनांक १६ ऑगस्ट, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास दाखल करण्यात आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या विद्यालयात लिंगायत बचत गटाकडून मध्यान्ह आहार पुरविण्यात येतो, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, असल्यास, त्यात काय आढळून आले व त्यानुसार खिचडीतून विषबाधा झाल्याप्रकरणी उक्त बचतगटावर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे तसेच विषबाधीत मुलांच्या प्रकृतीची सध्याःस्थिती काय आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) हे खरे आहे.

(२) सदर शाळेस लिंगेश्वर महिला मंडळ या संस्थेकडून शालेय पोषण आहार देण्यात येत होता.

(३) सदर संस्थेकडून शाळांना पुरविण्यात येत असलेल्या आहार वाटपाचे काम काढून घेण्यात आले असून सदरस्थितीत बाधित विद्यार्थ्यांची प्रकृती व्यवस्थित आहे. तसेच, अन्नाचे नमुने तपासणीसाठी पाठविण्यात आले असून तपासणी अहवाल प्राप्त झाल्यावर नियमानुसार कार्यवाही करण्यात येईल.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील भूजलाची पातळी खालावलेल्या भागात (अधिसूचित क्षेत्र)
पाणी पुनर्भरणासाठीच्या उपाययोजना करण्याबाबत**

(६३) * १२७०९४ श्री.अनिल बाबर (खानापूर) : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील भूजलाची पातळी खालावलेल्या भागात (अधिसूचित क्षेत्र) पाणी पुनर्भरणासाठीच्या उपाययोजना करणे बंधनकारक करण्यात आले असून पाणी साठवण संरचनेचा खर्च संबंधितांकडून वसूल करणे तसेच निवासी आणि अनिवासी इमारतींवर पावसाच्या पाण्याचे पुनर्भरण करण्याची यंत्रणा उभारण्याचे बंधन घालण्यात आले असून ही यंत्रणा उभारल्याशिवाय कायमस्वरूपी पाणीपुरवठ्याचे आणि भोगावटा प्रमाणपत्र न देण्याची तरतूद नव्या भूजल नियमावलीत माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान करण्यात आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर नविन नियमानुसार विहिरी खोदण्यावर कोणते निर्बंध वा नियम घालण्यात आले आहेत,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, असल्यास, त्यानुसार उक्त नियमांची अंमलबजावणी करण्याकरिता कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) हे खरे आहे.

(२) महाराष्ट्र भूजल (विकास व व्यवस्थापन) अधिनियम, २००९ मधील कलम ८(१) नुसार कृषी किंवा औद्योगिक वापरासाठी ६० मीटर पेक्षा जास्त खोलीची विहिर/ कुपनलिका खोदण्यास प्रतिबंध करण्यात आलेला आहे.

महाराष्ट्र भूजल (विकास व व्यवस्थापन) मसुदा नियम, २०१८ मधील कलम ७(१) नुसार राज्य भूजल प्राधिकरणास अधिसूचित आणि अनअधिसूचित क्षेत्रांमध्ये पिण्याच्या पाण्याकरीता ६० मीटर किंवा त्यापेक्षा जास्त खोलीची विहिर खोदण्याची परवानगी देता येईल.

(३) महाराष्ट्र भूजल (विकास व व्यवस्थापन) नियम, २०१८ हे मसुदा नियम दि.२५ जुलै, २०१८ रोजी प्रसिध्द केल्यानंतर ते सर्वसामान्य जनतेच्या

अभिप्रायांकरीता खुले ठेवण्यात आले होते. शासनास प्राप्त झालेल्या हरकती व सूचना विचारात घेऊन मसुदा नियम विधीमंडळाच्या दोन्ही सभागृहापुढे ठेवून विधीमंडळाच्या मान्यतेने अंतिम करण्यात येतील.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**अलिबाग व मुरुड (जि.रायगड) समुद्रकिनाऱ्यावरील अनधिकृत
बांधकामांवर कारवाई करण्याबाबत**

(६४) * १२६६२२ श्री.भास्कर जाधव (गुहागर), श्री.अजय चौधरी (शिवडी), श्री.जयंत पाटील (इस्लामपूर), श्री.अजित पवार (बारामती), श्री.दिलीप वळसे-पाटील (आंबेगाव), श्री.शशिकांत शिंदे (कोरेगाव), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.हनुमंत डोळस (माळशिरस), श्री.सरदार तारासिंह (मुलुंड), श्री.शरददादा सोनावणे (जुन्नर), श्री.सुनिल प्रभू (दिंडोशी), श्री.प्रताप सरनाईक (ओवळा माजिवडा) : सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) रायगड जिल्ह्यातील समुद्र किनाऱ्यावर सीआरझेड कायद्याचे उल्लंघन करून तसेच स्थानिक ग्रामपंचायतीना हाताशी धरून अनेक उद्योगपती, व्यापारी इत्यादींनी अलिबाग येथील २१२ व मुरुड येथील १५१ व इतर असे एकूण ३०० अनधिकृत बंगले व अन्य स्वरूपाचे बांधकाम केलेले असून या सर्वाना केवळ पर्यावरण सौरक्षक अधिनियम कलम १९ नुसार नोटीस देण्यात आलेल्या आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, समुद्र किनाऱ्यावर बेकायदेशीर बंगले बांधणाऱ्यांच्या विरोधात कलम १५ अन्वये १६४ गुन्हांची नोंद करण्यात येऊन नियमांचे उल्लंघन करून बांधकाम केलेल्या बंगल्यावर महिन्यांसाठी कारवाई करण्याचा निर्णय मा.पर्यावरण मंत्री यांनी रायगड जिल्हा प्रशासनाला दिनांक २१ ऑगस्ट, २०१८ रोजी मंत्रालयात झालेल्या आढावा बैठकीत दिला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सीआरझेडचे उल्लंघन करून अनधिकृत बंगले वा इतर बांधकाम करणाऱ्यांस पाच वर्षांची कैद व एक लाख रुपयांचा दंड करण्यात येतो, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यात काय आढळून आले व त्यानुसार अद्यापर्यंत एकूण किती बंगले व इतर अनधिकृत बांधकामे निष्कासित करण्यात आलेली आहेत तसेच उर्वरित अनधिकृत बांधकामे निष्कासित न करण्याची कारणे काय आहेत,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. रामदास कदम : (१) हे अंशतः खरे आहे.

अलिबाग तालुक्यातील १४५ व मुरुड तालुक्यातील १६७ बांधकाम धारकाना नोटीस बजावण्यात आल्या आहेत. तथापि अलिबाग तालुक्यातील १४५ पैकी १३३ व मुरुड तालुक्यातील १६७ पैकी १५२ बांधकाम धारकानी अनाधिकृत बांधकाम केल्याचे निष्पन्न झाल्याने कार्यवाही सुरु केलेली आहे.

(२) व (३) हे खरे आहे.

पर्यावरण (संरक्षण), १९८६ चे कलम १५ अन्वये उपविभागातील एकूण अनाधिकृत बांधकामापैकी १२८ प्रकरणात गुन्हे नोंदविण्यात आले आहेत.

(४) होय.

अलिबाग तालुक्यातील १४५ प्रकरणापैकी ११ व मुरुड तालुक्यातील १६७ प्रकरणापैकी ०६ अनाधिकृत बांधकाम धारकाची बांधकामे निष्कासित करण्यात आली आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात शालेय पोषण आहारामधे 'होल मिल्क पावडर'

सारख्या दुध भुकटीचा पूर्वठा करण्याबाबत

(६५) * १३०२७६ श्री.चंद्रदीप नरके (करवीर), श्री.सत्यजीत पाटील-सरुडकर (शाहूवाडी), श्री.हनुमंत डोळस (माळशिरस), श्री.डी.एस.अहिरे (साक्री), श्री.सुरेश गोरे (खेड आळंदी) : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात शालेय पोषण आहारामधे दुध भुकटीचा समावेश करून एका विद्यार्थ्याला एका दिवसाला सहा ग्रॅम दुध भुकटी याप्रमाणे एका महिन्याला

दोनशे ग्रॅम दुध भुकटीचे पाकीट देण्याच्या निर्णय शासनाने दिनांक २३ ऑगस्ट, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास घेतला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, शासनाच्या उक्त निर्णयानुसार राज्यातील एकूण किती विद्यार्थ्यांना या योजनेचा लाभ होणार आहे, तसेच सदर योजनेची अंमलबजावणी कधीपासून सुरु होणार आहे,

(३) तसेच, शासकीय गोदामामध्ये ३० हजार टनांहून अधिक भुकटी पडून असून हा अतिरिक्त दुध भुकटीचा साठा संपविण्यासाठी 'होल मिल्क पावडर' ऐवजी कोणतेही पोषक मूल्य नसलेली साडेसात हजार टन भुकटी शालेय पोषण आहारांतर्गत विद्यार्थ्यांना देण्याचा निर्णय शासनाने माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये घेतला असल्याने पाणीदार दुध पिण्याची वेळ विद्यार्थ्यांवर येणार आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त पोषणमुल्य नसलेली दुध भुकटी वजन कमी करण्याची गरज असलेल्या प्रौढांना उपयुक्त ठरणारी असून ती शालेय पोषण आहारांतर्गत देण्यात येणार असल्याने याचा विपरीत परिणाम मुलांच्या आरोग्यावर होणार आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, असल्यास, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने विद्यार्थ्यांना कोणतेही पोषकमुल्य नसलेल्या दुध भुकटी पूरविण्याऐवजी पोषकमुल्य असलेल्या 'होल मिल्क पावडर' सारख्या दुध भुकटीचा पूरवठा करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) शालेय पोषण आहार योजनेस पुरक योजना म्हणून दुध भुकटी वाटप योजना प्रायोगिक तत्वावर ३ महिन्यांसाठी राबविण्याचा निर्णय दि. २३/०८/२०१८ रोजी घेतला आहे.

(२) शालेय पोषण आहार योजनेतर्गत पात्र असलेले सुमारे १.१० कोटी विद्यार्थी सदर योजनेस पात्र असून सदर विद्यार्थ्यांना दुध भुकटीचा पुरवठा करण्यासाठी निविदा प्रक्रियेद्वारे पुरवठेदार नियुक्त करण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(३) व (४) हे खरे नाही.

शालेय पोषण आहार योजनेतर्गत वितरीत करण्यात येणाऱ्या दूध भुकटीमध्ये FSSAI च्या मानकानुसार पोषणमूल्ये आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पंचगंगा नदीच्या प्रदूषणास कारणीभूत असलेल्या
उद्योगांवर कारवाई करण्याबाबत**

(६६) * १२७५६० श्री.राजेश क्षीरसागर (कोल्हापूर उत्तर), श्री.उल्हास पाटील (शिरोळ) : सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने पंचगंगा नदीच्या प्रदूषणास प्रत्यक्ष-अप्रत्यक्षपणे कारणीभूत असलेल्या उद्योगांची माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान केलेल्या पहाणीत ६७ कापड प्रक्रिया कारखान्यांतून सांडपाणी नदीत सोडले जात असल्याचे निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, यानुसार संबंधित उद्योगांच्या व्यवस्थापनांना नोटीस देण्यात आल्या असल्या तरी सदर पहाणी करतेवेळी साखर कारखाने बंद असल्याने प्रदूषणास कारणीभूत असलेल्या इतर घटकांची चौकशी केली आहे काय त्यानुसार त्यांचेवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. रामदास कदम : (१) हे अंशतः खरे आहे.

(२) महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळामार्फत करण्यात आलेल्या पहाणी दरम्यान साखर कारखान्यांचा गळीत हंगाम बंद असल्याने साखर कारखान्यांची पहाणी करण्यात आली नव्हती. तथापि पंचगंगा नदी प्रदूषणास प्रामुख्याने कारणीभूत असलेल्या कोल्हापूर महानगरपालिका व इचलकरंजी नगरपालिका यांच्याविरुद्ध महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळामार्फत नियमानुसार कारवाई करण्यात आली आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**नाशिक शहरातील १७ कनिष्ठ महाविद्यालयांनी प्रवेशप्रक्रियेत
वाढीव शुल्क आकारल्याबाबत**

(६७) * १२७५७३ अॅड.आशिष शेलार (वांद्रे पश्चिम), श्री.संजय केळकर (ठाणे), श्री.प्रशांत ठाकूर (पनवेल), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड), श्रीमती मंदा म्हात्रे (बेलापूर), श्रीमती सीमाताई हिरे (नाशिक पश्चिम) : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नाशिक शहरातील १७ कनिष्ठ महाविद्यालयांनी प्रवेशप्रक्रियेत विद्यार्थ्यांकडून वाढीव शुल्क वसूल करण्यात आले असून या महाविद्यालयांच्या चौकशीचे आदेश शिक्षण उपसंचालक यांनी काढले आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याकरिता द्विस्तरीय चौकशी समिती नेमण्यात आली असून तातडीने चौकशी पूर्ण करण्याचे आदेश देण्यात आल्याचे माहे जुलै, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, असल्यास, चौकशीच्या अनुषंगाने कोणती कारवाई केली आहे वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) व (२) या बाबत प्राप्त तक्रारीच्या अनुषंगाने १७ कनिष्ठ महाविद्यालयांनी आकारलेल्या शुल्काबाबत विभागीय शिक्षण उपसंचालक, यांनी व्दीस्तरीय चौकशी समिती नियुक्त केली आहे.

(३) चौकशीची कार्यवाही सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पनवेल (जि.रायगड) तालुक्यात पाण्याची चोरी व गळती
होत असल्याबाबत**

(६८) * १२६६५० श्री.प्रशांत ठाकूर (पनवेल), श्री.समीर कुणावार (हिंगणघाट), अॅड.आशिष शेलार (वांद्रे पश्चिम), श्री.अतुल भातखळकर

(कांदिवली पूर्व), श्रीमती मनिषा चौधरी (दहिसर), श्री.अमित साटम (अंधेरी पश्चिम) : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पनवेल (जि.रायगड) तालुक्यात महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरणामार्फत महानगरपालिका क्षेत्र, ग्रामीण क्षेत्रात पाणी पुरवठा करणारी पाताळगंगा नदी तसेच हेटवणे धरणातील जलवाहिनीतून दररोज साडेतीन लाख लिटर पाण्याची चोरी होत असल्याचे माहे ऑक्टोबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरणामार्फत पाणी पुरवठा करणा-या जलवाहिन्या अनेक ठिकाणी फुटल्यामुळे दररोज मोठ्या प्रमाणात पाणी गळती होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, पाण्याचे स्रोत उपलब्ध असताना पाणी चोरी व पाणी गळतीमुळे पनवेल तालुक्यातील ग्रामीण व शहरी भागात पावसाळ्यानंतर पाणी टंचाई निर्माण झाली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, असल्यास, त्यानुसार पाणी चोरी व गळती थांबवण्यासाठी कोणती कार्यवाही केली त्याचे स्वरूप काय,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) हे खरे नाही.

(२) हे अंशतः खरे आहे.

न्हावा-शेवा योजनेतील मृदू पोलादी पाईपलाईनला सुमारे ३० वर्षांचा कालावधी होऊन गेल्याने पाईपलाईनचे आयुर्मान संपुष्टात आले आहे. पनवेल-उरण तालुक्यातील खारट व रसायनयुक्त हवामानामुळे मृदू पोलादी पाईपलाईन गंजल्या असून पाईपलाईनची जाडी ठिकठीकाणी कमी झाल्याने पाईपलाईन आवश्यक पाण्याचा दाब सहन करू शकत नाही. त्यामुळे सदर पाईपलाईन वारंवार फुटत आहे. सदर पाईप लाईनची गळती काढण्याकरीता वेळोवेळी शटडाऊन घेऊन दुरुस्तीचे काम करण्यात येते. त्यामुळे योजनेतील ग्राहकांना नियमित व पुरेशा दाबाने पाणी पुरवठा करण्यास अडचणी निर्माण होत आहेत.

(३) हे अंशतः खरे आहे.

योजनेतील पाईपलाईन जीर्ण झाल्याने होणारी पाणी गळती तसेच परतीच्या पावसाच्या कालावधीत झालेल्या वादळामुळे वारंवार खंडीत झालेला वीजपुरवठा व त्यामुळे योजनेच्या पंपिंग मशिनरीमध्ये व संयंत्रणेमध्ये झालेला बिघाड इ. बाबींमुळे पावसाळ्यानंतर काही प्रमाणात पाणी टंचाई निर्माण झाली होती.

(४) सदर योजनेतील आयुर्मान संपुष्टात आलेली उपांगे बदलासह व ग्राहकांची वाढीव मागणी गृहीत धरून नव्याने २२८ द.ल.लि. क्षमतेची वाढीव न्हावा-शेवा पाणी पुरवठा योजना टप्पा-३ तयार करण्यात आली असून सदर योजनेस तांत्रिक मंजूरी देण्यात आली आहे. सदर योजनेच्या कामासंबंधीच्या निविदा प्रक्रियेची कार्यवाही प्रगतीपथावर आहे. तसेच पाईपलाईनच्या ज्या भागात मोठी गळती आहे. तो भाग बदलण्याचा प्रस्तावही करण्यात येत आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबई आणि ठाणे शहरातील स्वस्त धान्य शिधापत्रिका धारकांना धान्याऐवजी रोख रक्कम देण्याबाबत

(६९) * १२६४९७ श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.विजय वडेहीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.नसीम खान (चांदिवली), श्री.अमित विलासराव देशमुख (लातूर शहर), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.त्र्यंबकराव भिसे (लातूर ग्रामीण), श्री.सुनिल केदार (सावनेर), श्री.अमर काळे (आर्वी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.हर्षवर्धन सपकाळ (बुलढाणा), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्री.संजय पोतनीस (कलिना), श्री.अतुल भातखळकर (कांदिवली पूर्व), श्रीमती ज्योती कलानी (उल्हासनगर), श्री.तुकाराम काते (अणुशक्ती नगर), श्री.प्रताप सरनाईक (ओवळा माजिवडा), श्री.सुनिल राऊत (विक्रोळी), श्री.सदा सरवणकर (माहिम), श्री.अनिल कदम (निफाड), श्री.किशोर पाटील (पाचोरा) : सन्माननीय अन्न व नागरी पुरवठा आणि ग्राहक संरक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई आणि ठाणे शहरातील अंत्योदय व प्राधान्य गटातील २० लाख शिधापत्रिका धारकांना प्रायोगिक तत्वावर परळ, महालक्ष्मी विभागातील दोन ठिकाणी तसेच ठाण्यातील कांही दुकानांमध्ये स्वस्त धान्य योजना सुरु केली असून सदर योजनेतर्गत शासन अनुदानित धान्याऐवजी रोख रक्कम बँकेत जमा करणार असल्याचे दिनांक १ सप्टेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उपरोक्त स्वस्त धान्य अन्न सुरक्षा योजना राज्यात सन २०१४ पासून सुरु केली असून या योजनेतर्गत ग्रामीण भागातील कुटूंबाचे वार्षिक उत्पन्न ४४ हजार रुपये व शहरी भागातील ५४ हजार रुपये उत्पन्न असणा-यां कुटूंबांना गहू २ रुपये व तांदूळ ३ रुपये दराने देण्यात येत असणे, परंतु हस्तांतर अनुदानाची रक्कम निश्चित करण्यासाठी नेमक्या कोणत्या दराचा आधार घेण्यात येणार आहे याबाबत शासकीय आदेशात स्पष्टता नसल्याने किमान आधारभूत किंमत म्हणून सध्या गव्हासाठी १७ रुपये ३५ पैसे आणि तांदूळासाठी १५ रुपये ५० पैसे प्रति किलो दराने हस्तांतरित करण्यात येणार आहे, बाजारभाव दुप्पट असल्याने शासनाने हस्तांतरित केलेल्या पैशातून लाभार्थ्यांना बाजारातून धान्य विकत घेता येणार नसल्याने अन्न अधिकारी अभियान तसेच महिलांचे प्रतिनिधित्व करणाऱ्या अखिल भारतीय जनवादी महिला संघटनांनी यास विरोध केला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या योजनेमुळे शिधापत्रिका धारक बाजारमूल्यानुसार धान्य खरेदी करू शकणार नसल्याने धान्याच्या किमान मूल्यापेक्षा १.२५ दराने रोख रक्कम धारकांना मिळणार आहे काय तसेच केव्हापर्यंत ही योजना संपूर्ण राज्यात राबवली जाणार आहे,

(४) असल्यास, रेशन दुकानदार व कर्मचारी यांच्या संभाव्य बेरोजगाराबाबत शासनाने कोणती पर्यायी उपाययोजना केली आहे किंवा करण्यात येणार आहे तसेच सदर योजना राबविल्यामुळे पर-राज्यातून येणाऱ्या धान्याच्या दळणवळणाचा खर्च कमी होणार आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, याप्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार कोणती कार्यवाही केली आहे वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीश बापट : (१) केंद्र शासनाच्या सूचनांनुसार अन्नधान्यावर देण्यात येणारे अनुदान घेण्याबाबत लाभार्थ्यांना पर्यायी सुविधा उपलब्ध व्हावी यास्तव मुंबई-ठाणे शिधावाटप क्षेत्रातील दोन रास्तभाव दुकानांमध्ये लाभार्थ्यांच्या पसंतीनुसार थेट लाभ हस्तांतरण प्रकल्पाची प्रायोगिक तत्वावर अंमलबजावणी करण्याचा निर्णय शासनाने दि. २१ ऑगस्ट, २०१८ रोजी घेतलेला आहे.

(२) व (३) या योजनेचा लाभ घ्यावयाचा किंवा नाही याचे स्वातंत्र्य शिधापत्रिकाधारकांना आहे. तसेच, धान्य हमी किंमतीच्या (MSP)१.२५ पट दर विचारात घेऊन अनुदान निर्धारित होणार आहे. सदर योजना प्रायोगिक तत्वावर लागू असून त्यानंतर प्राप्त निष्कर्षांच्या आधारे साधक बाधक विचार करण्यात येणार आहे.

(४) ही योजना लाभार्थ्यांच्या पसंतीवर अवलंबून आहे व रास्तभाव दुकानातून राबविण्यात येत आहे. त्यामुळे याचा रेशन दुकानदार व कर्मचारी यांच्यावर प्रत्यक्ष परिणाम होणार नाही. तथापि, राज्याने योजना स्वीकारल्यामुळे धान्याचा दळण वळणाचा खर्च कमी होणार आहे.

(५) व (६) प्रश्न उद्भवत नाही.

सिम्बायसिसच्या महाविद्यालयातील दोन प्राध्यापकांनी केलेल्या अत्याचाराबाबत

(७०) * १३३९२७ श्री.अमर काळे (आर्वी), श्री.विजय वडेहीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.सुनिल केदार (सावनेर), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम) : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील प्रतिष्ठित समजल्या जाणाऱ्या सिम्बायसिसच्या (सेंटर फॉर मीडिया अँड कम्युनिकेशन) विभागातील आजी व माजी विद्यार्थीनीनी याच विभागातील प्राध्यापकाविरुद्ध लैंगिक शोषणाची लेखी तक्रार संचालकांकडे केली असल्याचे दिनांक १५ ऑक्टोबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, उपरोक्त तक्रारीच्या अनुषंगाने नेमलेल्या चौकशी समितीने केलेला चौकशी अहवाल संचालकांना सादर केला आहे, हे ही खरे आहे काय व या अहवालाचा तपशिल काय आहे,
- (३) असल्यास, या प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, असल्यास, त्यात काय आढळून आले व त्यानुसार संबंधितावर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) हे खरे नाही.

सिम्बॉयसिस आंतरराष्ट्रीय अभिमत विद्यापीठ असल्याने सदरची चौकशी ही पुर्णपणे विद्यापीठ अनुदान आयोग (प्रिव्हॅशन, प्रोहिबीशन अँड रिट्रेसल ऑफ सेक्शुअल हॅरसमेंट ऑफ वुमेन एम्प्लॉइज अँड स्टुडंट्स इन हायर एज्युकेशनल इन्स्टिट्युशन्स), रेग्युलेशन्स, २०१५ मध्ये निर्गमित केलेल्या नियमांच्या अधिन राहून करण्यात येत आहे. सिम्बॉयसिस विद्यापीठ अभिमत विद्यापीठ असल्याने राज्य शासनाच्या अखत्यारित येत नाही. ते केंद्र शासनाच्या विद्यापीठ अनुदान आयोगांतर्गत कार्यरत आहे.

(२), (३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

मेहकर शहरासह (जि.बुलढाणा) ग्रामीण भागातील शिधापत्रिकाधारक स्वस्त धान्यापासून वंचित असल्याबाबत

(७१) * १२८३२७ डॉ.संजय रायमुलकर (मेहकर) : सन्माननीय अन्न व नागरी पुरवठा आणि ग्राहक संरक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मेहकर (जि.बुलढाणा) शहर व ग्रामीण भागातील हजारो शिधापत्रिकाधारक स्वस्त धान्यापासून वंचित असून द्वारपोच वाहनधारकांचे बिल थकल्यामुळे सदर योजना बंद झाली असल्याचे माहे जुलै, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, यासंदर्भात तहसिलदार, श्री.संतोष काकडे यांनी शासकीय गोदामाला भेट देऊन धान्य वाटपाची चौकशी करण्याचे आदेश दिले होते, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, याप्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यात काय आढळून आले व त्यानुसार शिधापत्रिकांधारकांना स्वस्त धान्याचा नियमित व पुरेसा पुरवठा होण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीश बापट : (१) हे खरे नाही, माहे जूलै, २०१८ मध्ये दुसऱ्या टप्प्याची वाहतूक करणाऱ्या वाहनधारकांची देयके प्रलंबित राहिल्याने व त्यामुळे वाहतूक कंत्राटदाराने वाहतूक बंद केल्याने ९४ शिधा वाटप दुकानदारांना एका महिन्याच्या धान्याचा पुरवठा होऊ शकला नाही.

(२) यासंदर्भात, तहसिलदार मेहकर यांनी शासकीय धान्य गोदामाला भेट दिली होती. त्याचप्रमाणे निरीक्षण अधिकारी, मेहकर यांनी जिल्हा आढावा बैठकीत सदर बाब निदर्शनास आणली होती.

(३) शासनाने Aepds प्रणालीची अंमलबजावणी राज्यामध्ये मे, २०१८ पासून सुरु केली आहे. त्याचप्रमाणे, पुरवठा व्यवस्थापन साखळीची परिणामकारक अंमलबजावणी करण्यासाठी धान्य उचल वाटप यासंदर्भात तपशीलवार वेळापत्रक दि. १८ मे, २०१८ रोजीच्या परिपत्रकान्वये आखून दिले असून, त्यानुसार सर्व जिल्ह्यांमध्ये अंमलबजावणी होत आहे. परिणामस्वरूप शिधावाटप दुकानांपर्यंत धान्य वेळेवर पोहचू लागले आहे. याबाबत शासनस्तरावरून नियमित आढावा घेण्यात येतो.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यात अपंग समावेशित योजनेतर्गत विशेष शिक्षक व परीचारांच्या
भरती प्रक्रियेत अनियमितता झाल्याबाबत**

(७२) * १२८४३५ श्री.राजाभाऊ (पराग) वाजे (सिन्नर) : सन्माननीय
शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यात अल्पसंख्यांक अपंग समावेशित योजनेतर्गत ५९५ विशेष शिक्षक आणि ३२ परीचारांच्या भरती प्रक्रियेत अनियमितता झाल्याने सदर शिक्षकांच्या अवैध समायोजनाची चौकशी करण्यासाठी विशेष पथकाची नियुक्ती करण्यात आल्याचे माहे जानेवारी, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, शिक्षक व परिचर भरती प्रक्रियेत झालेल्या अनियमिततेची चौकशी २ महिन्यात पुर्ण करणे अपेक्षित असतानाही समितीने अद्यापपावेतो चौकशी केली नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, असल्यास, त्यात काय आढळून आले व त्यानुसार शिक्षक व परिचर भरती प्रक्रियेत झालेल्या नियमिततेबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१), (२), (३) व (४) शासन निर्णय, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, दिनांक २१.०५.२०१८ अन्वये अपंग एकात्मिक शिक्षण योजना अंतर्गत विशेष शिक्षक/परिचर यांच्या समायोजनामध्ये झालेल्या गैरप्रकाराची चौकशी करण्यासाठी विशेष चौकशी पथकाची (SIT) स्थापना करण्यात आलेली असून सदर समितीचा चौकशी अहवाल अद्याप शासनास प्राप्त झालेला नाही.

मुंबई विद्यापीठाच्या विविध परीक्षांच्या पुनर्मुल्यांकन निकालात सुमारे ३५ हजार विद्यार्थी अनुत्तीर्ण झाल्याचे आढळून आल्याबाबत

(७३) * १३२३१५ श्री.सुनिल शिंदे (वरळी), अॅड.भीमराव धोंडे (आष्टी), श्री.प्रकाश फातर्पेकर (चेंबूर) : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई विद्यापीठाच्या विविध परीक्षांमध्ये अनुत्तीर्ण झाल्याने पुनर्मुल्यांकनासाठी अर्ज केलेल्या ९७ हजार विद्यार्थ्यांपैकी सुमारे ३५ हजार विद्यार्थी पुनर्मुल्यांकन निकालात चुकून नापास झाले असल्याचे दिनांक १८

ऑक्टोंबर, २०१८ रोजी वा त्या सुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, असल्यास, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक नुकसान करणाऱ्या दोषी प्राध्यापक, अधिकारी व कर्मचारी यांच्यावर कोणती कारवाई केली तसेच सदर घटनांची पुनरावृत्ती टाळण्यासाठी कोणत्या उपाययोजना करण्यात आल्या वा येत आहेत,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) हे खरे नाही. उत्तीर्ण विद्यार्थ्यांना अनुत्तीर्ण म्हणून दाखविण्यात आलेले नव्हते तर हे विद्यार्थी परिक्षेत अनुत्तीर्ण झालेले होते.

(२) पुनर्मुल्यांकनासाठी अर्ज केलेल्या ९७ हजार विद्यार्थ्यांपैकी काही विद्यार्थ्यांच्या गुणांमध्ये थोड्याफार प्रमाणात वाढ झाल्यामुळे तसेच ग्रेसिंगसाठी असलेल्या अध्यादेशांमुळे उत्तीर्ण होण्यासाठी ग्रेस मार्क देण्याचे सुविधा असल्यामुळे पुनर्मुल्यांकनामध्ये त्यापैकी सुमारे ३५ हजार विद्यार्थी उत्तीर्ण झाले आहेत. यामध्ये प्राध्यापक, अधिकारी व कर्मचारी यांचा कोणत्याही प्रकारचा दोष नसल्यामुळे त्यांचावर कारवाई करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

मौजे चांदूरबिस्वा (ता.नांदुरा, जि.बुलढाणा) येथील स्वच्छ भारत मिशन योजनेअंतर्गत शौचालय बांधकामाच्या निधीचा केलेला अपहार

(७४) * १२७४०७ श्री.ओमप्रकाश ऊर्फ बच्चू कडू (अचलपूर) :

सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मौजे चांदूरबिस्वा (ता.नांदुरा, जि.बुलढाणा) येथील स्वच्छ भारत मिशन योजनेअंतर्गत गावात शौचालय बांधकामाचा निधी सरपंच व सचिव, ग्रामपंचायत चांदूरबिस्वा यांनी बेकायदेशीरपणे अन्य लोकांच्या नावे वितरीत करून गैरव्यवहार केला, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, सदर शासकीय निधीची वसुली करून दोषीवर गुन्हे दाखल करून कारवाई करण्याची मागणी लोकप्रतिनिधींनी यांनी दिनांक ३० जुलै, २०१८ रोजी लेखी निवेदनाद्वारे केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार सदर रक्कमेची वसुली शासन कशी व किती कालावधीत करणार आहे तसेच संबंधित दोषीवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) होय.

(२) होय.

(३) होय. गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती, नांदुरा यांनी चौकशी करून सादर केलेल्या दि.०२.११.२०१८ च्या अहवालानुसार ग्रामपंचायत चांदूरबिस्वा येथील ग्रामसेवक व सरपंच यांनी नियमबाह्य शौचालय बांधकामाबाबत रुपये २,६४,०००/- ची अनियमितता केल्याचे आढळून आले आहे सदर प्रकरणी सरपंच व ग्रामसेवक हे दोघेही समान जबाबदार ठरल्याने सदर रकमेची वसुली संबंधित सरपंच व ग्रामसेवक यांना एकरकमी भरणा करण्याबाबत दि.०३.११.२०१८ रोजी कळविण्यात आले आहे. तसेच दि. ०५.११.२०१८ च्या आदेशान्वये संबंधित ग्रामसेवक यांना निलंबित केले असून संबंधित सरपंचांविरुद्ध महाराष्ट्र ग्रामपंचायत अधिनियम, १९५८ मधील कलम ३९ (१) व १७९ नुसार कारवाई करण्याबाबतचा प्रस्ताव सादर करण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

अंबरनाथ (जि.ठाणे) येथील बंटी फूडस् प्रा.लि.या कंपनीमध्ये पार्ले जी या कंपनीच्या बिस्कीटांचे अवैधरित्या उत्पादन केले जात असल्याबाबत

(७५) * १२६७०१ श्री.सरदार तारासिंह (मुलुंड), श्री.सुरेश धानोरकर (वरोरा), श्री.शरददादा सोनावणे (जुन्नर), श्री.अमर काळे (आर्वी) : सन्माननीय अन्न व औषध प्रशासन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) मुंबईतील पारले बिस्कीट उत्पादन करणा-या कंपनीत तुटलेल्या आणि नाकारण्यात आलेल्या बिस्कीटांचा पुनर्वापर करून नवीन बिस्कीटे तयार करून आंतरराष्ट्रीय बाजार पेठेत त्यांची पुन्हा विक्री केली जाते अशी तक्रार अमेरिकेतील टुपर्टिनो शहरामधील वास्तव्यास असलेल्या भारतीय नागरिकाने राज्य लोकायुक्त यांच्याकडे दिनांक ६ ऑक्टोबर, २०१७ मध्ये केल्यानंतर अन्न व औषध प्रशासनाच्या मुंबई विभागातील अधिकाऱ्यांनी माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान कंपनीवर धाड टाकली, हे खरे आहे काय,
- (२) तसेच ठाणे जिल्ह्यातील अंबरनाथ येथील बंटी फूडस् प्रा.लि.या कंपनीमध्ये अन्न व औषध प्रशासनाने दिनांक २८ ऑगस्ट, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास टाकलेल्या धाडीमध्ये कंपनीकडे आवश्यक परवाने नसणे, बिस्कीट पॅकेटच्या वेष्टनावर छापलेले घटक पदार्थ वापरले जात नसणे, तुटलेल्या बिस्कीटाचा पुनर्वापर करणे तसेच गव्हाऐवजी मैद्याचा वापर करून नागरीकांची फसवणूक करित असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, अन्न व औषध प्रशासनाचे आयुक्त श्री.शैलेश आढाव तसेच ठाणे विभागाचे सहआयुक्त श्री.पी.आर.सिंगरवाढ यांनी केलेल्या तपासाच्या आधारे दिनांक ४ जून, २०१८ रोजी लोकायुक्त न्यायालयामध्ये झालेल्या सुनावणीत दोषी आढळलेल्या पार्ले जी कंपनीचा परवाना रद्द करण्याची मागणी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीश बापट : (१) होय.

(२) हे अंशतः खरे आहे.

(३) हे खरे नाही.

तथापि, मा.लोकायुक्त यांचे दि.०४/०६/२०१८ चे आदेशांत पदावधीत अधिकारी व सह संचालक अन्न सुरक्षा व मानके प्राधिकरण, बांद्रा पूर्व, मुंबई हे सहाय्यक आयुक्त, ठाणे यांनी दि.०५/०३/२०१८ रोजी मे.बंटी फूडस् प्रा.लि. या पेढीच्या परवाना निलंबनाबाबतच्या शिफारशीवर कोणती कारवाई घेतात हे बघू असे नमूद केले आहे.

(४) अन्न व औषध प्रशासनाने सदर प्रकरणात बंटी फूड्स प्रा.लि. अंबरनाथ, ठाणे. यांचेविरुद्ध न्यायनिर्णय प्रकरण क्र.२७०/२०१८ दाखल केले आहे. तसेच सदर पेढीचा परवाना निलंबित करण्याबाबत अन्न सुरक्षा व मानके प्राधिकरण, मुंबई यांना कळविले आहे.

सदर तक्रारीच्या अनुषंगाने केलेल्या कार्यवाहीचा अहवाल तक्रारदार तसेच मा.लोकायुक्त यांना कळविण्यात आला असून मा.लोकायुक्तांनी सदरची तक्रार निकाली काढली आहे.

तरंदळे-कुंदेवाडी (ता.कणकवली, जि.सिंधुदुर्ग) नळपाणी पुरवठा योजनांचे कार्यारंभ आदेश व निविदा रद्द करण्याबाबत

(७६) * १३०८८८ श्री.भरतशेठ गोगावले (महाड) : सन्माननीय

पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) तरंदळे कुंदेवाडी (ता.कणकवली, जि.सिंधुदुर्ग) या मुख्यमंत्री पेयजल कार्यक्रम सन २०१७-१८ अंतर्गत मंजूर झालेल्या नळपाणी पुरवठा योजनेच्या कामाला दिनांक १३ डिसेंबर, २०१७ रोजी तांत्रिक मान्यता देऊन मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद सिंधुदुर्ग यांनी दिनांक २९ डिसेंबर, २०१७ रोजी प्रशासकीय मान्यता दिली होती, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, प्रशासकीय मान्यतेतील अटीशर्तीपैकी अट क्र. ३ मध्ये योजनेसाठी आवश्यक भूसंपादन व इतर सर्व परवानग्या प्राप्त झाल्याशिवाय योजनेच्या निविदा मागविण्यात येऊ नयेत असे नमूद असताना कंत्राटदार श्री.उमाकांत म्हाडदळकर यांची निविदा स्वीकृत करून कार्यकारी अभियंता, ग्रामीण पाणीपुरवठा विभाग, जिल्हा परिषद सिंधुदुर्ग यांनी दिनांक २९ फेब्रुवारी, २०१८ रोजी त्यांना कार्यारंभ आदेश दिला, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, जनमाहिती अधिकारी तथा शाखा अभियंता यांनी दिनांक ३ ऑगस्ट, २०१८ रोजी श्री.अनुपम कांबळी यांना माहितीच्या अधिकारात उत्तर देताना सदर योजनेचा उद्भव हा तरंदळे धरणातील संपादित क्षेत्रात प्रस्तावित असून संपादित क्षेत्रात विहीर खोदकाम व बांधकाम करण्यासाठी परवानगी संबंधित पाटबंधारे खात्याकडून प्राप्त न झाल्याने अद्याप योजनेच्या

विहिरीच्या कामास प्रत्यक्ष सुरुवात झालेली नाही असे नमूद केले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, प्रशासकीय मान्यतेतील अटीशर्तीपैकी अट क्र. ३ चा भंग केल्याप्रकरणी सदर कामाचा कार्यारंभ आदेश व कंत्राट तात्काळ रद्द करून सर्व परवानग्या प्राप्त करण्याअगोदर निविदा मागवणाऱ्या व कार्यारंभ आदेश देणाऱ्या कार्यकारी अभियंता ग्रामीण पाणीपुरवठा विभाग जिल्हा परिषद सिंधुदुर्ग यांचेवर शिस्तभंगाची कारवाई करण्यात यावी अशा आशयाची तक्रार श्री.अनुपम कांबळी यांनी दिनांक ४ सप्टेंबर २०१८ रोजी ग्रामीण पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री यांचेकडे केली होती, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, उपरोक्त तक्रारीच्या अनुषंगाने सदर कामाचा कार्यारंभ आदेश व कंत्राट किती कालावधीत रद्द करणार व कार्यकारी अभियंता, ग्रामीण पाणीपुरवठा विभाग जिल्हा परिषद, सिंधुदुर्ग यांचेवर कोणती कारवाई केली त्याची सद्यःस्थिती काय आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) होय.

(२) अंशतः खरे आहे.

योजनेच्या उद्भव विहिरीची जागा जलसंपदा विभाग/वन विभाग/ रेल्वे विभागाच्या अखत्यारित येत नाही. तसेच उद्भव विहिरीसाठी पाणी आरक्षण परवाना घेणे आवश्यक नसल्याने योजनेच्या कामाचे कार्यारंभ आदेश दि.२१ फेब्रुवारी, २०१८ रोजी देण्यात आले आहेत.

(३) होय.

तथापि भूजल दाखल्यानुसार उद्भव विहिरीची जागा धरणातील संपादित क्षेत्रामध्ये येत नाही.

(४) होय.

(५) सद्यःस्थितीत योजनेच्या कामास सुरुवात करण्यात आलेली नाही. सदर काम पूर्ण करण्याची मुदत (दि.३१.०८.२०१९ पर्यंत) अद्यापही शिल्लक असल्याने कामाचा मक्ता रद्द केलेला नाही.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**नवी मुंबई, एमआयडीसीमधील रासायनिक कंपन्यांमधील सांडपाणी
प्रक्रिया न करताच घणसोली व कोपरी येथील नाल्यात
सोडण्यात येत असल्याबाबत**

(७७) * १२९३८४ श्री.संदीप नाईक (ऐरोली), श्री.अजित पवार (बारामती), श्री.जयंत पाटील (इस्लामपूर), श्री.शशिकांत शिंदे (कोरेगाव), श्री.वैभव पिचड (अकोले), श्री.पांडुरंग बरोरा (शहापूर) : सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नवी मुंबई, एमआयडीसीमधील रासायनिक कंपन्यांमधील सांडपाणी प्रक्रिया न करताच घणसोली व कोपरी येथील नाल्यात सोडण्यात येत असल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर दुषित पाण्यामुळे व वायूप्रदूषणामुळे नागरिकांच्या आरोग्याचा गंभीर प्रश्न निर्माण झाला असून अनेक नागरिकांना डोळ्यांचे व श्वासनाचे विकार झाले असल्याने सदर प्रदूषण रोखण्याबाबत स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान मा.पर्यावरण मंत्री व प्रदूषण नियंत्रण मंडळ यांना निवेदन दिले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त निवेदनाच्या अनुषंगाने शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. रामदास कदम : (१) हे खरे नाही.

तथापि टीटीसी औद्योगिक परिसरातील औद्योगिक सांडपाणी वाहून नेणारी पाईपलाईन फुटल्याने, जुनी झाल्याने तसेच काही वेळेस सदर पाईपलाईन किंवा चेंबर तुंबल्यामुळे औद्योगिक सांडपाणी जवळपासच्या नाल्यात मिसळण्याच्या घटना निदर्शनास आल्या आहेत.

(२) हे खरे आहे.

(३) महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळामार्फत वाशी व कोपरखैरणे परिसरातील नाल्यांची पहाणी केली असता सदर परिसरातील नाल्यांमध्ये मोठ्या प्रमाणात घरगुती सांडपाण्याचा विसर्ग होत असल्याचे आढळून आले. याबाबत नवी

मुंबई महानगरपालिकेस कारणे दाखवा नोटीस महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळामार्फत बजावण्यात आली असून वारंवार फुटणा-या पाईपलाईन, चेंबर ओव्हरप्लो या अनुषंगाने कार्यकारी अभियंता, महाराष्ट्र औद्योगिक विकास मंडळ व सी.ई.टी.पी. यांनाही कारणे दाखवा नोटीस बजावण्यात आली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

रायगड जिल्हयातील शेतकऱ्यांना भात विक्रीची रक्कम देण्याबाबत

(७८) * १२९६१६ श्री.सुभाष उर्फ पंडितशेठ पाटील (अलिबाग), श्री.भरतशेठ गोगावले (महाड) : सन्माननीय अन्न व नागरी पुरवठा आणि ग्राहक संरक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) रायगड जिल्हयात दिनांक १४ ऑगस्ट, २०१७ (२०१७-२०१८) रोजी सुरु करण्यात आलेल्या भात खरेदी केंद्रातून मागील ९ ते १० महिन्यांपासून शेतकऱ्यांना भाताचे पैसेच मिळाले नसल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, भाताचे पैसे मिळण्यास विलंब झाल्यामुळे रोजचा खर्च, मुलांचे शिक्षण तसेच शेतीच्या पुढील हंगामाच्या बी-बीयाणांसाठी पैसा उपलब्ध न झाल्याने शेतकऱ्यांची आर्थिक कोंडी झाली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी चौकशी करून शेतकऱ्यांचे पैसे विनाविलंब अदा करणे तसेच यास दोषी असलेल्यांवर निवेदनाद्वारे कारवाई करण्याची मागणी रायगड जिल्हयातील शेतकरी संघटनेकडून जिल्हाधिकारी, रायगड यांचेकडे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निवेदनाद्वारे केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यात काय आढळून आले व तदनुसार कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीश बापट : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) अशी बाब नाही. सर्व शेतकऱ्यांना धानाच्या रकमा अदा करण्यात आले असल्याचे जिल्हा पणन अधिकारी यांनी कळविले आहे.

(३) रायगड जिल्हा शेतकरी संघटना यांनी दिनांक १७/१०/२०१८ रोजीच्या पत्रात डिसेंबर, २०१७ मध्ये खरेदी केलेल्या भाताचे पैसे शेतकऱ्यांना मिळाले नसल्याचे नमूद केले आहे.

तथापि सर्व शेतकऱ्यांना धानाच्या रकमा अदा केल्याने कार्यवाहीचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**चंद्रपूर शहराला पाणी पुरवठा करणाऱ्या इरई नदीत विषारी रसायने
सोडल्याने मल्टी ऑर्गॅनिक्स उद्योग व रासबिहारी
अॅग्रो कंपनीवर कारवाई करण्याबाबत**

(७९) * १२७१३६ श्री.विजय वडेहीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.सुनिल केदार (सावनेर), श्री.अमर काळे (आर्वी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्री.डी.पी.सावंत (नांदेड उत्तर) : सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) चंद्रपूर शहराला पाणी पुरवठा करणाऱ्या इरई नदीत मल्टी ऑर्गॅनिक्स उद्योग व रासबिहारी अॅग्रो प्रोसेसर या दोन कारखान्यांमधून विषारी रसायने सोडल्याने माशांचा मृत्यू झाला असल्याची माहिती माहे ऑक्टोबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याच इरई नदीवरून चंद्रपूर शहराला पाणी पुरवठा केला जात असल्यामुळे शहरातील अनेक नागरिकांचे आरोग्य धोक्यात आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, मल्टी ऑर्गॅनिक्स उद्योग व रासबिहारी अॅग्रो प्रोसेसर या दोन्ही कारखान्यातील विषारी रसायनांमुळे मोठ्या प्रमाणात प्रदुषण होत असतांनाही महाराष्ट्र प्रदुषण नियंत्रण बोर्ड नाममात्र नोटीस बजावून कागदोपत्री कारवाई करित आहेत, हे ही खरे आहे काय

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, असल्यास, विषारी रसायन सोडून इरई नदी प्रदुषित करणाऱ्या उपरोक्त दोन्ही कंपन्यांविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे व त्याचा तपशिल काय आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. रामदास कदम : (१) हे अंशतः खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) व (४) महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाकडून मे. मल्टी ऑर्गॅनिक्स प्रा.लि. व मे. रासबिहारी अॅग्रो प्रोसेसर्स लि. महाराष्ट्र औद्योगिक विकास मंडळ, चंद्रपूर या उद्योगांनी घनकच-यांचे विल्हेवाटी सदर्भातील अटी व शर्तीचे उल्लंघन केल्याबाबत या उद्योगांविरुद्ध जल (प्रदूषण, प्रतिबंध व नियंत्रण) कायदा, १९७४ च्या कलम ३३ अ व हवा (प्रदूषण, प्रतिबंध व नियंत्रण), कायदा, १९८१ च्या कलम ३१ अ अन्वये दिनांक १.९.२०१८ रोजी प्रस्तावित निर्देश दिले होते. तदनंतर सदर उद्योगांनी आवश्यक त्या उपाययोजना न केल्यामुळे उत्पादन बंद करण्याबाबतचे निर्देश दिनांक २८.९.२०१८ रोजी पारित केले होते. तदनंतर मे. मल्टी ऑर्गॅनिक्स प्रा.लि. या उद्योगास काही अटी व शर्तीसह कारखान्याने जमा केलेली रुपये ५.० लक्षाची बँक हमी जप्त करून उत्पादन सुरु करण्याबाबतचे निर्देश महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने दिनांक १५.१०.२०१८ ला दिले आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

नाशिक, पुणे, औरंगाबाद व अमरावती जिल्हयातील आदिवासी आणि इतर विभागातील पाणी टंचाई दूर करण्याबाबत

(८०) * १२८४१४ श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील (कराड उत्तर), श्री.शांताराम मोरे (भिवंडी ग्रामीण), श्री.योगेश (बापू) घोलप (देवळाली), श्री.अब्दुल सत्तार (सिल्लोड), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम) : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील आदिवासी भागांमध्ये पाणी टंचाई निवारणासाठी शासनाने कोटयवधी रुपयांचा निधी देऊनही पाणी टंचाई दूर न होणे तसेच नाशिक, पुणे, औरंगाबाद, अमरावती विभागातील १० जिल्हयांतील ३०९ गावे व ३२२ वाडयांमध्ये पाणी टंचाई निर्माण झाल्याने ३११ टॅकरने पाणीपुरवठा करण्यात येत असल्याचे माहे ऑक्टोबर, २०१८ च्या पहिल्या आठवड्यात निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, औरंगाबाद जिल्हयात सर्वाधिक पाणी टंचाई असल्याने टॅकरने पाणी पुरवठा करण्यात येत असून नाशिक जिल्हयात माहे ऑक्टोबर, २०१८ पासून २४७ गाव-वाडयांना ५८ टॅकरने पाणी पुरवठा केला जात असून पुढील काळात ही संख्या आणखी वाढण्याची शक्यता असल्याने नाशिक जिल्हा परिषदेकडून या संदर्भात शासनास टंचाई आराखडा सादर करण्यात आला नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व तदनुसार राज्यात पाणी टंचाई असलेल्या आदिवासी भागात तसेच इतर विभागात पुरेशा प्रमाणात पाणी पुरवठा होण्याच्यादृष्टीने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यांत येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) दिनांक ०१.१०.२०१८ च्या साप्ताहिक टॅकर अहवालानुसार नाशिक, पुणे, औरंगाबाद, अमरावती विभागातील १० जिल्हयांतील ३३१ गावे व ४७१ वाडयांमध्ये ३२९ टॅकरने पाणीपुरवठा करण्यात येत होता.

(२) नाशिक जिल्हयात दिनांक ०१.१०.२०१८ च्या साप्ताहिक अहवालानुसार ६१ गावे, १७८ वाडयांमध्ये ५३ टॅकर्सद्वारे पाणी पुरवठा सुरु होता.

तथापि नाशिक जिल्हयाकडून टंचाई आराखडा सादर करण्यात आला नाही, हे खरे नाही.

(३) नाशिक जिल्हयाचा संभाव्य पाणी टंचाई कृती आराखडा तयार करण्यात आला आहे.

तसेच राज्यातील आदिवासी भाग तसेच इतर भागातील पिण्याच्या पाण्याची टंचाई हाताळण्याच्या दृष्टीने संभाव्य पाणी टंचाई कृती आराखडे तयार करण्यात आले असून त्यानुसार आवश्यक त्या उपाययोजना घेण्यात येत आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**भातसा नगर (ता.शहापूर, जि.ठाणे) येथील रेशनिंग दुकानात
धान्याचा काळाबाजार होत असल्याबाबत**

(८१) * १२९५४७ श्री.रुपेश म्हात्रे (भिवंडी पूर्व) : सन्माननीय अन्न व नागरी पुरवठा आणि ग्राहक संरक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शहापूर (जि.ठाणे) तालुक्यातील भातसा नगर येथील रेशनिंग दुकानातून टेम्पोमध्ये धान्य भरून काळ्या बाजारात नेत असतांना श्रमजीवी संघटनेच्या पदाधिकार्यांनी माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान सदर टेम्पो पकडून पुरवठा अधिकारी व पोलिसांना याबाबत माहिती देऊन कारवाई करण्याची मागणी केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यात काय आढळून आले व चौकशीनुसार कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीश बापट : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) श्रमजीवी संघटनेचे पदाधिकारी यांनी दि.१३.७.२०१८ रोजी तहसिलदार, शहापूर यांना भातसा नगर नं.१ चे रास्तभाव धान्य दुकानदार दुकानातून धान्याची काळाबाजार करित असल्याचे दूरध्वनीवरून कळविले. त्यानुसार, तहसिलदार शहापूर कार्यालयातील पुरवठा निरीक्षण अधिकारी व पुरवठा निरीक्षक यांनी प्रत्यक्ष जागेवर जाऊन दुकानाची तपासणी केली. तपासणीअंती ३० गोणी (प्रत्येकी ५० किलो) तांदूळ, ५० गोण्या गहू (प्रत्येकी ५० किलो) असा एकूण रु.७८,०८७/- इतक्या अंदाजित रकमेचा मुद्देमाल व एमएच-०४

ईवाय ७२९७ या नंबरचा टेम्पो जप्त करण्यात आला आहे. तसेच, दुकानदाराचे १०० टक्के अनामत रक्कम शासन जमा करून दुकानाचा परवाना रद्द करण्यात आला आहे. दुकानदारविरुद्ध जिवनावश्यक वस्तू कायदा, १९५५ चे कलम ३ व ७ प्रमाणे शहापूर तालुका पोलीस स्टेशन येथे दि.१४/०६/२०१८ रोजी गुन्हा दाखल केला आहे. तसेच, जप्त केलेला तांदूळ व गहू सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेअंतर्गत विक्री करण्याचे आदेश निर्गमित करण्यात आले आहेत.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात अवैध गुटखा विक्री करणाऱ्यांवर कारवाई करण्याबाबत

(८२) * १२६८१६ श्री.मंगलप्रभात लोढा (मलबार हिल), श्री.संदीप नाईक (ऐरोली) : सन्माननीय अन्न व औषध प्रशासन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात गुटखा बंदी असूनही छुप्या मार्गाने गुटखा विक्री होत असून चालू वर्षात रुपये ३९.८४ कोटी रक्कमेचा प्रतिबंधित अन्नपदार्थाचा साठा जप्त करण्यात आला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, विरारमधील खानिवडे टोल नाक्यावर दिनांक १८ ऑगस्ट, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास कोटयवधी रुपयांचा गुटखा जप्त करण्यात आला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यात काय आढळून आले, त्यानुसार किती जणांवर गुन्हे दाखल करण्यात आले व त्यांचेवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे, त्याबाबतची सद्यःस्थिती काय आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीश बापट : (१) व (२) होय.

(३) या संदर्भात चौकशी करण्यात आली असून संबंधित दोन वाहनांवर कारवाई करून रु.५९,६७,३१०/- किंमतीचा प्रतिबंधित अन्न पदार्थाचा साठा

वाहनांसह जप्त करण्यात आला आहे. सदर साठ्यातून प्रतिबंधित अन्न पदार्थाचे नमुने विश्लेषणासाठी पाठविण्यात आले असून अहवाल अद्याप प्रलंबित आहे. अन्न व औषध प्रशासनाकडून पुढील कारवाई सुरू आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील अतिरिक्त शिक्षकांना स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या व खासगी अनुदानित शाळांच्या सेवेत सामावून घेण्याबाबत

(८३) * १२८१६९ श्री.संजय सावकारे (भुसावळ), श्री.गोवर्धन शर्मा (अकोला पश्चिम), श्री.सत्यजीत पाटील-सरुडकर (शाहूवाडी), श्री.शांताराम मोरे (भिवंडी ग्रामीण) : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील अतिरिक्त शिक्षकांना शासनाच्या आदेशानंतरही स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या व खासगी अनुदानित शाळांमध्ये रुजू करून घेतले नसल्याने ३५०० शिक्षक काम नसताना वेतन घेत असल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच, कोल्हापूर जिल्ह्यातील माहे सप्टेंबर, २०१८ च्या पटावर अनेक प्राथमिक, माध्यमिक शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी शासनाने अतिरिक्त ठरविले असून अनेक ठिकाणी शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांची पदे रिक्त असताना सदर अतिरिक्त शिक्षकांचे समायोजन त्या ठिकाणी केलेले नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास अतिरिक्त असल्याच्या कारणावरून सदरचे कर्मचारी शाळेत गैरहजर राहत आहेत व काम न करता त्यांचे वेतन शासन त्यांच्या खात्यावर जमा करित असल्याने त्याचा आर्थिकभार शासनावर पडत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) तसेच, अकोला जिल्ह्यात यावर्षी १६० अतिरिक्त शिक्षक ठरण्याची शक्यता असून गतवर्षी अल्पसंख्यांक शाळांतील ४६ शिक्षकांचे समायोजन करण्याचा प्रस्ताव जिल्हापरिषदेकडे पाठवून देखील सदर शिक्षकांचे समायोजन अद्याप करण्यात आले नसल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

- (५) असल्यास, जिल्हा परिषद अंतर्गत शिक्षकांचा समावेश करण्याकरिता शिक्षकांकडून पैशाची मागणी करण्यात येत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (६) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, असल्यास, त्यानुसार अतिरिक्त असलेल्या शिक्षकांचे समायोजन करणेबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) व (३) हे खरे नाही.

सप्टेंबर, २०१८ च्या पटसंख्येनुसार बऱ्याच शाळांची संचमान्यता अद्याप झालेली नाही. त्यामुळे सप्टेंबर, २०१८ च्या पटसंख्येनुसार अतिरिक्त शिक्षकांची संख्या निश्चित झालेली नाही.

(४) अंशतः खरे आहे.

समायोजनाची प्रक्रिया तातडीने पूर्ण करून घेण्यात येत आहे.

(५) हे खरे नाही.

(६) राज्यातील अतिरिक्त शिक्षकांचे समायोजन ऑनलाईन तसेच समूपदेशनाद्वारे करण्याचे आदेश देण्यात आलेले आहेत.

राज्यातील अल्पसंख्यांक समाजातील पात्र विद्यार्थ्यांना गत ८

वर्षापासून शिष्यवृत्तीची रक्कम अदा केली नसल्याबाबत

- (८४) * १२७९४० श्री.हर्षवर्धन सपकाळ (बुलढाणा), प्रा.विरेंद्र जगताप (धामणगाव रेल्वे), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.बाळासाहेब थोरात (संगमनेर), श्री.विजय वडेहीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.सुनिल केदार (सावनेर), अॅड.यशोमती ठाकूर (तिवसा), श्री.नसीम खान (चांदिवली), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.योगेश (बापू) घोलप (देवळाली), श्री.अमित झनक (रिसोड), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), श्री.डी.एस.अहिरे (साक्री), श्री.कुणाल पाटील (धुळे ग्रामीण), श्री.भारत भालके (पंढरपूर), श्री.डी.पी.सावंत (नांदेड उत्तर), प्रा.वर्षा गायकवाड (धारावी) : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील अल्पसंख्यांक समाजातील १ लाख पात्र विद्यार्थ्यांना गत ८ वर्षांपासून शिक्षण विभागाने शिष्यवृत्तीची रक्कम अदा केली नसल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, नाशिक जिल्ह्यातील २९ हजार अल्पसंख्यांक विद्यार्थ्यांना केंद्र शासनाच्या प्री मॅट्रिक शिष्यवृत्ती योजनेतर्गत मंजूर झालेली शिष्यवृत्ती अद्यापही देण्यात आलेली नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (३) तसेच, वाशिम जिल्ह्यात केंद्र शासनाच्या स्कॉलरशिप पोर्टलवर सुमारे ११ हजार १७२ अल्पसंख्यांक विद्यार्थ्यांनी ऑनलाईन भरलेल्या अर्जांची शाळांनी तपासणी केली नसल्याने विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्तीची रक्कम मिळण्यास दिरंगाई झाली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यानुसार अल्पसंख्यांक समाजातील विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्तीची रक्कम त्वरीत अदा करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) अंशतः खरे आहे.

सन २००९-१२ व सन २०१४-१५ या कालवधीतील प्रि-मॅट्रिक शिष्यवृत्तीस पात्र ठरलेल्या ज्या विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती मिळालेली नाही अशा ९८,५०८ विद्यार्थ्यांचा सरल डाटा प्रणालीद्वारे शोध घेवून ६९,८१७ विद्यार्थ्यांच्या बँक खात्याची माहिती प्राप्त झाली आहे. त्यापैकी ६१,८७५ विद्यार्थ्यांच्या बँक खात्यामध्ये शिष्यवृत्तीची रक्कम जमा करण्यात आली आहे.

(२) नाही.

नाशिक जिल्ह्यातील सन २०१७-१८ मध्ये नवीन व नूतनीकरण अशा एकूण २७,८५८ विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती मंजूर झाली असून संबंधित सर्व विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती वितरीत करण्यात आली आहे.

(३) वाशिम जिल्ह्यातील सन २०१८-१९ मधील नवीन व नूतनीकरण अशा एकूण २५,५२८ प्राप्त अर्जांपैकी २२,६७३ अर्जांची शाळास्तरावर पडताळणी पुर्ण

झालेली आहे. प्राप्त अर्जापैकी जिल्हास्तरावर प्रलंबित अर्जांची संख्या ५ व शाळांस्तरावर १,३२२ अर्ज प्रलंबित आहेत. उर्वरीत अर्ज विविध कारणांमुळे रिजेक्ट करण्यात आलेले आहेत.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राधानगरी (जि.कोल्हापूर) गावाचा समावेश मुख्यमंत्री
राष्ट्रीय पेयजल योजनेत करणेबाबत**

(८५) * १३२८४५ श्री.प्रकाश आबिटकर (राधानगरी) : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राधानगरी (जि.कोल्हापूर) हे तालुक्याचे ठिकाण असून या गावाचा समावेश मुख्यमंत्री/राष्ट्रीय पेयजल योजनेत करणेबाबत स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी मा.पाणीपुरवठा मंत्री व मा.राज्यमंत्री यांचेकडे लेखी निवेदनाद्वारे दिनांक १० ऑक्टोबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास मागणी केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राधानगरी हे तालुक्याचे ठिकाण असून येथे कार्यरत असणारी नळपाणी पुरवठा योजना अपुरी पडत असल्याने नविन पाणीपुरवठा योजना कार्यान्वित करणेबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) मा.आमदार श्री. प्रकाश आबिटकर, यांनी केलेल्या विनंतीनुसार सन २०१८-१९ च्या राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल योजनेच्या पुरवणी आराखड्यात मौ. राधानगरीचा समावेश करण्यात आला आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**वांगी (जि.बीड) येथील जिल्हा परिषदेच्या शाळेतील
विद्यार्थ्यांना विषबाधा झाल्याबाबत**

(८६) * १३२०७५ श्री.राहुल मोटे (परांडा) : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) वांगी (जि.बीड) येथील जिल्हा परिषदेच्या केंद्रिय प्राथमिक शाळेत देण्यात आलेल्या शालेय पोषण आहारामुळे सुमारे १०० पेक्षा जास्त विद्यार्थ्यांना विषबाधा झाल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, यासंदर्भात त्रयस्थ समिती गठीत करण्यात येवून संबंधीत दोषी व्यक्तींविरुद्ध कारवाई करण्यात यावी, अशी मागणी स्थानीक लोकप्रतिनिधींनी ग्रामविकास व महिला बालकल्याण मंत्री यांच्याकडे दिनांक १५ ऑक्टोबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, यासंदर्भात चौकशी करण्यात आली आहे काय, असल्यास त्यात काय आढळून आले व तदनुसार संबंधीतांविरुद्ध कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) हे खरे आहे.

(३) सदर प्रकरणी विद्यार्थ्यांना उपलब्ध करून दिलेल्या पाण्याचा तपासणी अहवाल प्राप्त झाला असून तपासणीमध्ये सदर पाणी पिण्यास अयोग्य असल्याचे आढळून आले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पुणे शहरात ऑनलाइन सेवेद्वारे खाद्यपदार्थ पुरविणाऱ्या विना नोंदणी
सुरु असलेल्या कंपन्यांवर कारवाई करण्याबाबत**

(८७) * १३१८४६ श्री.भिमराव तापकीर (खडकवासला) : सन्माननीय अन्न व औषध प्रशासन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) पुणे शहरात मोबाईलवरील ऑपवरून ऑनलाइन अन्न पुरविणाऱ्या कंपन्या सदर अन्न अस्वच्छ जागेत तयार करून नागरीकांना पुरवत असल्याचे माहे ऑक्टोबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, एफडीएने टाकलेल्या धाडीत अन्न पुरवठा करणाऱ्या झोमॅटो, उबेर, फुडपांडा, स्विगी सारख्या नामांकित कंपन्यांकडे अन्नपदार्थ पुरवण्याचा परवानाही नसल्याचे निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,
- (३) तसेच एफडीएने केलेल्या सर्वेक्षणात २१ सप्टेंबर ते १ ऑक्टोबर या कालावधीत ३४७ आस्थापनांच्या केलेल्या तपासणीमध्ये ११३ आस्थापना अन्न सुरक्षा मानद कायद्यांतर्गत परवाना व नोंदणी नसताना सुरु असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, यामध्ये दोषी आढळलेल्या व नागरिकांच्या आरोग्याशी खेळणाऱ्या संबंधित कंपन्यांवर कारवाई करण्याच्या दृष्टीने शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीश बापट : (१) हे खरे नाही.

(२) व (३) अन्न व औषध प्रशासनाने दि.२१/०९/२०१८ ते ०१/१०/२०१८ दरम्यान मुंबई शहरात केलेल्या सर्वेक्षणात संबंधित कंपन्यांकडे परवाने नसल्याचे निदर्शनास आले असून एकूण ३६६ आस्थापनांची तपासणी केली व १२२ आस्थापनांकडे अन्न सुरक्षा मानदे कायद्यांतर्गत अन्न परवाना / नोंदणी नसल्याचे आढळले आहे.

(४) उक्त १२२ आस्थापनांवर व्यवसाय बंद करण्याची कारवाई करण्यात आली आहे. तसेच झोमॅटो उबेर फुडपांडा स्विगी यांना नोटीसा देण्यात आल्या असून अन्न व औषध प्रशासनाकडून पुढील कारवाई करण्यात येत आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील शालेय विद्यार्थ्यांचे दफ्तराचे ओझे कमी करण्याबाबत

(८८) * १२६४६७ श्री.अजय चौधरी (शिवडी), श्री.प्रकाश फातर्पेकर (चेंबूर), श्री.सुनिल शिंदे (वरळी), अॅड.भीमराव धोंडे (आष्टी), अॅड.यशोमती ठाकूर (तिवसा), श्री.संदीपानराव भुमरे (पैठण), श्री.सदा सरवणकर (माहिम) : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील विद्यार्थ्यांच्या पाठीवर असलेले दफ्तराचे ओझे कमी करण्याचा शासनाने निर्णय घेतला असला तरी हे ओझे कमी न झाल्याने मुंबई व उपनगरातील ३२.९ टक्के विद्यार्थ्यांना पाठदुखीचा त्रास होत असल्याचे मुंबईतील केईएम रुग्णालयातील सहाय्यक प्रा. डॉ. स्वाती परंजपे व त्यांचे सहकारी यांनी शास्त्रीय निकषांच्या आधारे केलेल्या पहाणीतून माहे ऑगस्ट, २०१८ वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, दफ्तराच्या ओझ्यामुळे होणा-या पाठदुखीच्या अभ्यासासाठी मुंबई उपनगरातील तीन वेगवेगळ्या शाळांतील इयत्ता आठवी व नववीत शिकणा-या १२ ते १५ वयोगटातील ५५५ विद्यार्थ्यांचे सर्वेक्षण करण्यात आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त सर्वेक्षणाद्वारे कोणकोणते आजार आढळून आले आहेत,

(४) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यानुसार शालेय विद्यार्थ्यांचे दफ्तराचे ओझे कमी करण्याकरिता कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) व (२) अंशतः खरे आहे.

(३) सदर सर्वेक्षणामध्ये ४३.५ % मुलांमध्ये व ४२.६ % मुलींमध्ये पाठदुखीचे प्रमाण आढळले.

(४) दिनांक २१ जुलै, २०१५ रोजी विद्यार्थ्यांनी दफ्तराचे ओझे कमी करावयाच्या उपाययोजनेबाबतचा शासन निर्णय निर्गमित करण्यात आला आहे व दिनांक ०५ नोव्हेंबर, २०१५ च्या शासन परिपत्रकान्वये संबंधितांविरुद्ध

जबाबदारी निश्चित करण्याबाबत नमूद करण्यात आले आहे. तसेच या निर्णयाच्या अनुषंगाने क्षेत्रिय स्तरावरून संनियंत्रण करण्यात येते.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**शिरदवाड, शिवणकवाडी व लाटवाडी (ता.शिरोळ, जि.कोल्हापूर)
येथील पाणीपुरवठा योजना प्रलंबित असल्याबाबत**

(८९) * १३०२९४ श्री.चंद्रदीप नरके (करवीर), श्री.सत्यजीत पाटील-सरुडकर (शाहूवाडी) : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) शिरदवाड, शिवणकवाडी व लाटवाडी (ता.शिरोळ, जि.कोल्हापूर) येथील पाणीपुरवठा योजना अनेक वर्षांपासून प्रलंबित असून अर्धवट कामे केलेल्या ठेकेदारांवर फौजदारी कारवाई करण्याचे आदेश मा.पाणीपुरवठा राज्यमंत्री यांनी माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान झालेल्या कोल्हापूर जिल्हयात पाणीपुरवठा योजनेच्या आढवा बैठकीत दिले आहेत, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर बैठकीत जिल्हयातील आणखी किती योजना प्रलंबित आहेत व त्या पूर्ण करण्याबाबत मा.पाणीपुरवठा राज्यमंत्री यांनी कोणत्या सूचना संबंधित अधिका-यांना दिल्या आहेत,
- (३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, असल्यास, उक्त सूचना व आदेशानुसार कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) अंशतः खरे आहे.

निविदेतील अटी/शर्तीनुसार ठेकेदारावर कार्यवाही करण्याचे आदेश दिलेले आहेत.

(२) कोल्हापूर जिल्हयातील प्रलंबित २८ नळ पाणी योजना पूर्ण करण्यासाठी निधी उपलब्ध करून देणे. तसेच आवश्यक त्या योजना जिल्हा परिषदेकडे वर्ग करण्यात येऊन प्राधान्याने पूर्ण करण्याच्या सूचना मा.राज्यमंत्री, पाणी पुरवठा व स्वच्छता यांनी दिलेल्या आहेत.

(३) निविदा अटी / शर्तीनुसार ठेकेदाराचा मक्ता रद्द करून ठेकेदारास काळ्या यादीत टाकण्याची कार्यवाही सुरु आहे. सदर योजनांसाठी रु. २०.९० कोटी इतका निधी उपलब्ध करून देण्यात आला असून, सर्व संबंधित ग्राम पंचायतींना योजना जिल्हा परिषदेकडे वर्ग करण्याच्या नोटीसा देण्यात आल्या आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचाऱ्यांची भरती करण्याबाबत

(९०) * १२६७२४ श्री.प्रशांत ठाकूर (पनवेल), श्री.समीर कुणावार (हिंगणघाट), श्री.अतुल भातखळकर (चांदिवली पूर्व), अॅड.आशिष शेलार (वांद्रे पश्चिम), श्रीमती मनिषा चौधरी (दहिसर), श्री.अमित साटम (अंधेरी पश्चिम), श्री.मनोहर भोईर (उरण), श्रीमती दिपिका चव्हाण (बागलाण), श्री.अजित पवार (बारामती), श्री.जयंत पाटील (इस्लामपूर), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.जयदत्त क्षीरसागर (बीड), श्री.हनुमंत डोळस (माळशिरस), श्री.संजय पुराम (आमगाव), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.विजय वडेटीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), प्रा.वर्षा गायकवाड (धारावी), अॅड.यशोमती ठाकूर (तिवसा), श्री.कुणाल पाटील (धुळे ग्रामीण), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्री.डी.एस.अहिरे (साक्री), श्री.हर्षवर्धन सपकाळ (बुलढाणा), श्री.डी.पी.सावंत (नांदेड उत्तर), श्री.वसंतराव चव्हाण (नायगांव), श्री.बाळासाहेब थोरात (संगमनेर), श्री.सुनिल केदार (सावनेर), श्री.अमर काळे (आर्वी), श्री.नसीम खान (चांदिवली), श्री.अब्दुल सत्तार (सिल्लोड), श्री.संग्राम थोपटे (भोर), श्री.जयकुमार गोरे (माण), श्री.राहूल कुल (दौंड), श्री.सत्यजीत पाटील-सरुडकर (शाहूवाडी), श्री.चंद्रदीप नरके (करवीर), श्री.भारत भालके (पंढरपूर), श्री.शरददादा सोनावणे (जुन्नर), श्री.एकनाथराव खडसे (मुक्ताईनगर) : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यात सन २०१२ नंतर शिक्षण क्षेत्रातील कर्मचा-यांची भरती बंद असल्याने महाराष्ट्रातील सर्व संस्थाचालकांनी शासनाच्या विरोधात माहे ऑगस्ट, २०१८ रोजीपासून शाळा बंद आंदोलन करण्याचा निर्णय घेतला आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, पूर्ण वेळ शिक्षक नसल्याने त्याचा अतिरिक्त कामाचा ताण कार्यरत असलेल्या शिक्षकांवर होत असल्याने याचा परिणाम गुणवत्तेवर होत असून इंग्रजी माध्यमाच्या शाळांकडे पालकांचा कल वाढला असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सोलापूरसह राज्यात शिक्षक भरती बंद असल्याने बी.एड आणि डीटीएड उत्तीर्ण विद्यार्थी शिक्षकांचा बेरोजगारीचा प्रश्न निर्माण झाला असून ६४ हजार टीईटी उत्तीर्ण विद्यार्थी नोकरीच्या प्रतिक्षेत असल्याचे तसेच डीएड (डीटीएड) अभ्यासक्रम प्रवेशाच्या दिनांक ३१ जुलै, अखेरच्या अंतिम फेरीत राज्यात केवळ १० हजार ३०६ विद्यार्थ्यांनी प्रवेश घेतल्याने राज्यभरातून यावर्षी ४५ हजार ३३८ जागा रिक्त राहणार असल्याने शिक्षणक्षेत्रात नोकऱ्यांची संधी असूनही अनुदानित तसेच जिल्हा परिषद आणि पालिका शाळांमध्ये भरती करत नसल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) तसेच राज्यातील माध्यमिक शाळांमधील शिक्षकेत्तर कर्मचाऱ्यांच्या भरतीस बंदी असल्यामुळे बहुसंख्य शाळेत लेखनिक व शिपाई यांची पदे रिक्त असून यामुळे प्रगत महाराष्ट्र शाळा सिध्दी कार्यक्रम तसेच दैनंदिन शालेय कामकाजावर परिणाम होत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (५) असल्यास, सन २००९ च्या शिक्षण हक्क कायद्यानुसार रिक्त पदे तातडीने भरणे गरजेचे असतानाही गत सात वर्षांपासून शिक्षक भरती न केल्यामुळे सद्यःपरिस्थितीत राज्यातील प्राथमिक शिक्षकांची १५ हजाराहून अधिक पदे रिक्त असून खाजगी अनुदानित व जिल्हा परिषदांच्या प्राथमिक शाळांमध्ये २०,६६१ रायगड जिल्ह्यात ६३०, भोर वेल्हे व मुळशी तालुक्यात जिल्हा परिषदेच्या शाळांमध्ये २३० शिक्षकांची पदे रिक्त असून भोर तालुक्यातील (जि.पुणे) हिर्डोशी खोऱ्यातील कुडली (बु.) कुडली (खु.), शिरवली, दुर्गाडी येथील प्राथमिक शाळांमध्ये मागणी करूनही अद्याप शिक्षक नियुक्त करण्यात आले नाहीत, हे ही खरे आहे काय,

(६) तसेच गडचिरोली येथील जिल्हा परिषदेच्या प्राथमिक शिक्षण विभागांतर्गत चामोर्शी जिल्हा परिषदेच्या माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळेमध्ये गत तीन-चार वर्षांपासून भौतिक शास्त्र विषयाच्या उच्च माध्यमिक शिक्षकांची पदे रिक्त असल्याने तालुक्यातील व ग्रामीण भागातील विद्यार्थ्यांची गैरसोय होत असल्याने शिक्षणधिकारी प्राथमिक जिल्हा परिषद शिक्षण समितीच्या सभेत रिक्त पदांबाबत ठराव मांडण्यात आला होता, हे ही खरे आहे काय,

(७) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, असल्यास, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार शिक्षक व शिक्षकेतर पदे भरण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) व (२) अंशतः खरे आहे.

(३) शिक्षक भरती करण्याच्या अनुषंगाने "पवित्र" ही संगणकीय प्रणाली कार्यान्वित करण्यात आलेली आहे.

(४) हे खरे नाही.

(५) शिक्षक भरतीकरीता पवित्र संगणकीय प्रणाली कार्यान्वित करण्यात आलेली आहे.

(६) हे खरे नाही.

(७) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील महाविद्यालयांमध्ये प्राध्यापकांच्या नियुक्त्या करण्याबाबत

(९१) * १२६५२६ श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.विजय वडेहीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.नसीम खान (चांदिवली), श्री.अमित विलासराव देशमुख (लातूर शहर), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.त्र्यंबकराव भिसे (लातूर ग्रामीण), श्री.सुनिल केदार (सावनेर), श्री.अमर काळे (आर्वी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.हर्षवर्धन सपकाळ (बुलढाणा), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्री.अनिल बाबर (खानापूर), श्री.मंगेश कुडाळकर (कुर्ला), श्री.शशिकांत शिंदे

(कोरेगाव), श्री.अजित पवार (बारामती), श्री.जयंत पाटील (इस्लामपूर), श्री.दिलीप वळसे-पाटील (आंबेगाव), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.हनुमंत डोळस (माळशिरस), श्री.वैभव पिचड (अकोले), श्री.पांडुरंग बरोरा (शहापूर), श्री.मंगलप्रभात लोढा (मलबार हिल), श्री.सुरेश धानोरकर (वरोरा), श्री.नितेश राणे (कणकवली), श्री.राणाजगजीतसिंह पाटील (उस्मानाबाद), श्रीमती सुमन पाटील (तासगाव - कवठेमहांकाळ), श्रीमती संध्यादेवी देसाई-कुपेकर (चंदगड), श्रीमती तृप्ती सावंत (वांद्रे पूर्व), श्री.राहुल जगताप (श्रीगोंदा), श्री.राज पुरोहित (कुलाबा), श्रीमती मनिषा चौधरी (दहिसर), श्री.दत्तात्रय भरणे (इंदापूर), श्री.संजय केळकर (ठाणे), अॅड.आशिष शेलार (वांद्रे पश्चिम), श्री.डी.पी.सावंत (नांदेड उत्तर), श्रीमती अमिता चव्हाण (भोकर), श्री.वसंतराव चव्हाण (नायगांव), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), श्री.विकास कुंभारे (नागपूर मध्य), श्री.प्रकाश सुर्वे (मागाठाणे), डॉ.मिलिंद माने (नागपूर उत्तर), श्री.संग्राम थोपटे (भोर), श्री.जयकुमार गोरे (माण), श्री.राहुल कुल (दौंड), श्री.वैभव नाईक (कुडाळ), श्री.चंद्रकांत सोनवणे (चोपडा), श्री.गणपत गायकवाड (कल्याण पूर्व), श्री.नरेंद्र पवार (कल्याण पश्चिम), डॉ.बालाजी किणीकर (अंबरनाथ), श्री.सुरेश (राजूमामा) भोळे (जळगाव शहर), श्री.अनिल कदम (निफाड) : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील प्राध्यापकांची भरती करण्यासाठी राज्य शासन आणि युजीसीकडे वेळ नसल्यामुळे ३० जानेवारी, २०१० रोजी प्राध्यापकांच्या भरती प्रक्रियेवर बंदी घालण्यात आली असून उच्च शिक्षण क्षेत्रातील भरतीबंदीमुळे महाविद्यालयामध्ये प्राध्यापक व सहायक प्राध्यापकांच्या सुमारे ७० हजार म्हणजेच ४० टक्क्यांहून अधिक जागा रिक्त असल्याने शिक्षणाचा दर्जा खालावत चालला असल्याचे माहे ऑगस्ट-सप्टेंबर-२०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच, मुंबई विद्यापीठासह राज्यातील इतर विद्यापीठामध्ये उच्च शिक्षणाची गुणवत्ता सुधारण्यासाठी विद्यापीठ अनुदान आयोगाने (यूजीसी) २० विद्यार्थ्यांमागे एक प्राध्यापक नेमण्याचे आदेश दिले असतानाही राज्यभरातील कॉलेजांमध्ये १०० ते १२५ विद्यार्थ्यांमागे एक प्राध्यापक अशी स्थिती निर्माण झाली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदरहू रिक्त जागा भरण्याची प्रक्रिया तातडीने सुरु करावी, नियमित प्राध्यापकांप्रमाणेच कंत्राटी प्राध्यापकांना वेतन मिळावे, ७१ दिवसाच्या आंदोलनाच्या कालावधीतील वेतन मिळावे, सातव्या वेतन आयोगाची अंमलबजावणी व्हावी, जुनी निवृत्ती पेन्शन योजना लागू करण्यात यावी, विना अनुदानित महाविद्यालयातील शिक्षकांना नियमित वेतन मिळावे, समान वेतन धोरण लागू करावे, तक्रार निवारण प्रणाली लागू करण्यात यावी, सहाव्या वेतन आयोगाच्या अंमलबजावणीतील त्रुटी दूर करण्यात याव्यात, विद्यापीठ कायद्यानुसार मंडळातील नेमणुकांचे प्रमाण कमी करण्यात यावे आदी मागण्याबाबत शासनाकडे सातत्याने पाठपुरावा करूनही त्याकडे दुर्लक्ष झाल्याने प्राध्यापकांच्या व शिक्षकांच्या महाराष्ट्र फेडरेशन ऑफ युनिव्हर्सिटी अँड कॉलेज टीचर ऑर्गनायजेशन (एमफुक्टो) संघटनेच्या वतीने दिनांक ४ सप्टेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास मुंबई विद्यापीठाच्या फोर्ट कॅम्पस जवळ जेल भरो आंदोलन करण्यात आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) तसेच राज्यातील अकृषि विद्यापीठांवरील प्राध्यापकांच्या रिक्त जागा भरण्यावर शासनाने घातलेली बंदी तातडीने उठवावी अशी मागणी नॅशनल फोरम फॉर क्वॉलिटी एज्युकेशन आणि ऑल इंडिया नेट अँडसेंट रिसर्च संघटनेने दिनांक ३० सप्टेंबर, २०१८ रोजी केली असल्याचे तसेच भरती प्रक्रिया कशा पद्धतीने राबविली जाणार याचा तत्काळ आकृतीबंद जाहीर करण्याची मागणी नेटसेट पीचडीधारक विद्यार्थ्यांच्यावतीने करण्यात आली असून उक्त मागण्यांसाठी पुणे येथील शिक्षण संचालक कार्यालयासमोर माहे जून, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान उपोषण केले असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) तसेच राज्यातील प्राध्यापकांसह एमफुक्टो व संलग्न संघटनांचे प्राध्यापक गेल्या दहा दिवसांपासून संपावर असून पुणे विभागातील १ हजार ३०२ प्राध्यापकांनी संपात सहभाग घेतला असून मा.वित्त मंत्री यांची पुणे येथील सावित्रीबाई फुले विद्यापीठात एमफुक्टो संघटनेच्या पदाधिका-यांनी भेट घेतली असता प्राध्यापक भरती, ७१ दिवसांचे वेतन, सीएचबी प्राध्यापकांचे मानधन वाढविणे याबाबतची नस्ती वित्त विभागाकडे प्रलंबित सांगितल्याने संपकरी प्राध्यापकांमध्ये संभ्रमावस्था निर्माण झाली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(६) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, असल्यास, त्यात काय आढळून आले व त्यानुसार विद्यार्थ्यांच्या शिक्षणावर विपरित परिणाम होऊ नये व राज्यातील उच्च शिक्षणाचा दर्जा वाढविण्यासाठी प्राध्यापकांच्या रिक्त जागा त्वरीत भरण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय ?

श्री. विनोद तावडे : (१) हे खरे नाही.

उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन निर्णय क्रमांक आढावा-१५१३/प्र.क्र.१२५/मशि-५, दिनांक ०३.११.२०१८ अन्वये उच्च शिक्षण संचालनालयाच्या अधिपत्याखालील अशासकीय अनुदानित महाविद्यालयातील सहाय्यक प्राध्यापक या संवर्गातील पदे भरण्याबाबतची अट शिथिल करण्यात आली आहे.

(२) हे खरे नाही.

विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या निर्देशानुसार विद्याशाखानिहाय कार्यभार मान्य करण्यात येतो.

(३) होय.

(४) अंशतः खरे आहे.

नमूद संघटनेने त्यांच्या दिनांक ११ सप्टेंबर, २०१८ च्या निवेदनाद्वारे त्यांची संघटना सदर आंदोलनात सहभागी नसल्याचे नमूद करून रिक्त पदावार केवळ नेट/सेट धारकांनाच नियुक्त करण्याबाबत मागणी केल्याचे आढळते. दिनांक ०४ जून, २०१८ ते दिनांक १२ जून, २०१८ दरम्यान वित्त विभागाच्या दिनांक २५.५.२०१७ व दिनांक २९.६.२०१७ च्या शासन निर्णयान्वये केलेल्या पदभरती विरोधात सदर संघटनेने उच्च शिक्षण संचालनालय व विभागीय सह संचालक, उच्च शिक्षण, नागपूर विभाग, नागपूर यांच्या कार्यालयासमोर उपोषण केले.

(५) हे खरे नाही.

एमफुक्टो व इतर शिक्षक संघटनांचे अध्यापक दिनांक २५.९.२०१८ ते दिनांक १०.१०.२०१८ या कालावधीमध्ये कामबंद आंदोलनामध्ये सहभागी होते. आंदोलनाच्या शेवटच्या दिवशी दिनांक १०.१०.२०१८ रोजी पुणे विभागातील एकूण ८५३ शिक्षक संपात सहभागी होते. उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन

निर्णय क्रमांक संकीर्ण-२०१८/(१८५/१८)/मशि-३, दिनांक १४.११.२०१८ अन्वये उच्च शिक्षण संचालनालयाच्या अधिपत्याखालील विविध पदवी/पदव्युत्तर अभ्यासक्रमांसाठी अशासकीय अनुदानित महाविद्यालयातील अभ्यांगत/तासिका तत्वावरील अध्यापकांच्या मानधनाच्या दरामध्ये सुधारणा करण्यात आली आहे. संप काळातील ७१ दिवसांच्या संपकालीन वेतनाबाबत शासन स्तरावरून आवश्यक ती कार्यवाही सुरु आहे.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील शाळाबाह्य मुलांचे सर्वेक्षण करण्याबाबत

(९२) * १२६९०८ श्री.मंगलप्रभात लोढा (मलबार हिल), श्री.अनिल बाबर (खानापूर), श्री.शशिकांत शिंदे (कोरेगाव), श्री.अजित पवार (बारामती), श्री.दिलीप वळसे-पाटील (आंबेगाव), श्री.जयंत पाटील (इस्लामपूर), श्री.छगन भुजबळ (येवला), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.राजेश टोपे (घनसावंगी), श्री.जयदत्त क्षीरसागर (बीड), श्री.हनुमंत डोळस (माळशिरस), श्री.संदीप नाईक (ऐरोली), श्रीमती दिपिका चव्हाण (बागलाण), श्री.हसन मुश्रीफ (कागल), श्री.भास्कर जाधव (गुहागर), श्री.राणाजगजीतसिंह पाटील (उस्मानाबाद), श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील (कराड उत्तर), श्री.राहुल जगताप (श्रीगोंदा), श्रीमती सुमन पाटील (तासगाव - कवठेमहांकाळ), श्री.प्रदीप नाईक (किनवट), श्री.पांडुरंग बरोरा (शहापूर), श्री.वैभव पिचड (अकोले), श्री.दत्तात्रय भरणे (इंदापूर), श्री.मकरंद जाधव-पाटील (वाई), श्री.विजय भांबळे (जिंतूर), श्री.भाऊसाहेब पाटील - चिकटगांवकर (वैजापूर), श्री.संग्राम जगताप (अहमदनगर शहर), श्री.सुरेश लाड (कर्जत), श्री.राहुल मोटे (परांडा), श्री.पंकज भुजबळ (नांदगाव), डॉ.सतीश (अण्णासाहेब) पाटील (एरंडोल), श्री.मधुसूदन केंद्रे (गंगाखेड), श्री.नरहरी झिरवाळ (दिंडोरी), श्रीमती संध्यादेवी देसाई-कुपेकर (चंदगड), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड), श्री.राज पुरोहित (कुलाबा), श्रीमती अमिता चव्हाण (भोकर), श्री.वसंतराव चव्हाण (नायगांव), श्री.डी.पी.सावंत (नांदेड उत्तर), श्री.कालीदास कोळंबकर (वडाळा), श्रीमती ज्योती कलानी (उल्हासनगर), डॉ.मिलिंद माने (नागपूर उत्तर), श्री.संजय

केळकर (ठाणे), श्री.संतोष दानवे (भोकरदन), श्रीमती माधुरी मिसाळ (पर्वती), श्री.गणपत गायकवाड (कल्याण पूर्व), श्री.नरेंद्र पवार (कल्याण पश्चिम), डॉ.बालाजी किणीकर (अंबरनाथ), श्री.सुरेश (राजूमामा) भोळे (जळगाव शहर), श्री.गोवर्धन शर्मा (अकोला पश्चिम) : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात खाण कामगार व स्थलांतरीत मुलांच्या शोधासाठी शिक्षण विभागाकडे यंत्रणेच्या असलेल्या अभावामुळे तसेच शाळाबाह्य मुलांकडे दुर्लक्ष केल्यामुळे शैक्षणिक स्तरावरील हा वर्ग मोठ्या प्रमाणात शिक्षणाच्या प्रवाहापासून दूर असल्याचे जागतिक साक्षरता दिनानिमित्त माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच सन २०१७-१८ या शैक्षणिक वर्षात राज्यात ६८,२२३ इतकी मुले शाळाबाह्य असल्याचे माहितीच्या अधिकांनवये निदर्शनास आले असले तरीही ही आकडेवारी फसवी असून शाळाबाह्य मुलांची संख्या ५ लाखांहून अधिक असल्याचे मत प्राथमिक शिक्षणासाठी काम करणाऱ्या सेवाभावी संस्थांनी व्यक्त केले असून एकूण ६८,२२३ मुलांपैकी पुण्यात १०,५०२ ठाण्यात ६,४८३ तर मुंबईत ६,२७९ शाळाबाह्य मुले असल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, शासनाच्या २०११ च्या अधिसूचनेनुसार दरवर्षी शाळाबाह्य मुलांचे सर्वेक्षण करणे आवश्यक असताना गत तीन वर्षापासून शाळाबाह्य मुलांचे सर्वेक्षणच करण्यात आले नसल्याचे तसेच मा.उच्च न्यायालयाने माहे मार्च, २०१८ पर्यंत याबाबतचा अहवाल सादर करण्याच्या सूचना दिल्या असतानाही माहे ऑगस्ट, २०१८ महिना संपला तरीही शिक्षण विभागाने कुठलाच कार्यक्रम आखलेला नाही, हेही खरे आहे काय,

(४) तसेच, शाळाबाह्य मुलांना शिक्षकांनी शाळेत आणावे याकरिता बालरक्षक योजना सुरु करण्यात आली असून शाळाबाह्य विद्यार्थ्यांची शोध मोहीम व पटनौदणी पंधरवडा दरवर्षी शैक्षणिक सत्राच्या सुरुवातीला आयोजित केला जातो त्यामध्ये शाळा सोडून गेलेल्या मुलांचा शोध घेवून वयानुसार समकक्ष वर्गात दाखल करून प्रत्येक विद्यार्थ्यांवर तीन हजार रुपये खर्च केला जात असून तसेच मोफत पाठ्यपुस्तके व मध्यान्ह भोजन दिले जात असतांनाही शाळाबाह्य विद्यार्थ्यांची संख्या संपूर्ण महाराष्ट्रात माहे मे, २०१८ मध्ये तर

माहे ऑक्टोंबर, २०१८ मध्ये ५ लाखापेक्षा जास्त असल्याचे निदर्शनात आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, असल्यास, त्यानुसार कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहे ?

श्री. विनोद तावडे : (१) हे खरे नाही.

(२), (३) व (४) शाळाबाह्य विद्यार्थ्यांचे सर्वेक्षण करावे अशी मागणी सातत्याने करण्यात येत असली तरी सर्वेक्षणात सर्व विद्यार्थ्यांची (२.५ कोटी) माहिती गोळा करणे हे जिकीरीचे व क्लिष्ट काम आहे. यामुळे शाळेत शिकत असलेल्या ९५% मुलांकडे दुर्लक्ष होऊ शकते, हे विचारात घेऊन सर्वेक्षणाऐवजी शाळाबाह्य विद्यार्थी शोध (Search) मोहीम सुरु करण्यात आली आहे. या मोहिमेद्वारे शाळाबाह्य विद्यार्थ्यांचा शोध घेतला जातो.

सन २०१७-१८ मध्ये शाळाबाह्य बालकांबाबत नव्याने घेतलेल्या शोध मोहिमेनुसार ४४,६९८ शाळाबाह्य बालके आढळली आहेत. अशा बालकांना वयानुरूप पहिली ते दुसरीमध्ये दाखल करण्याची कार्यवाही जिल्ह्यामार्फत करण्यात येत आहे. तसेच समग्र शिक्षा अभियानांतर्गत शाळाबाह्य मुलांसंदर्भात स्थलांतरण रोखण्यासाठी निवासी हंगामी वसतीगृह योजनेंतर्गत लाभ देण्यात येतो. मुले स्थलांतरित झाल्यास त्यांच्यासाठी शिक्षण हमी पत्र उपलब्ध करून देण्यात येते. राज्यांतर्गत स्थलांतरित होणाऱ्या मुलांच्या हजेरीसाठी अॅप वर आधारित व्यवस्था सरल प्रणालीमध्ये करण्यात येत आहे. शाळाबाह्य बालकांचा शोध घेऊन त्या बालकांना शिक्षणाच्या प्रवाहात आणण्यासाठी बालरक्षक संकल्पना नमूद आहे. बालरक्षक ही शासन व्यवस्थेत झपाट्याने काम करणाऱ्या व्यक्तीस संबोधण्यात येत आहे. हे बालरक्षक शाळाबाह्य मुलांमध्ये शिक्षणाची गोडी निर्माण करण्यासाठी कार्य करीत असून राज्यात या संकल्पनेला चांगला प्रतिसाद मिळत आहे. या कामासाठी शिक्षकांना कोणतेही अतिरिक्त मानधन दिले जात नाही हे काम ते स्वयंस्फूर्तीने करीत असतात. राज्यात या पुढील काळात एकसुद्धा मूल शाळाबाह्य किंवा शिक्षणबाह्य राहणार नाही यासाठी शिक्षण विभाग संवेदनशील असून त्यादृष्टीने काम करत आहेत. शिक्षण हक्क कायद्यानुसार

राज्यातील ६-१४ वयोगटातील सर्व मुलांना शैक्षणिक प्रवाहात आणण्यासाठी प्रयत्नशील राहणार आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मस्जिद बंदर (मुंबई) येथील बेसॉन हाउस, ए.एच.एंटरप्रायझेस या
दुकानातून बनावट डेअरी मिल्क कॅडबरी चॉकलेटचा
साठा जप्त केल्याबाबत**

(९३) * १२८३०१ श्री.संजय सावकारे (भुसावळ), श्री.तुकाराम काते (अणुशक्ती नगर), श्री.सुनिल राऊत (विक्रोळी) : सन्माननीय अन्न व औषध प्रशासन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबईतील मस्जिद बंदर येथील बेसॉन हाउस, ए.एच.एंटरप्रायझेस या दुकानावर अन्न व औषध प्रशासनाच्या अधिकाऱ्यांनी दिनांक १० सप्टेंबर, २०१८ रोजी छापा टाकून रुपये १७ लाख ३५ हजार ५६० इतक्या किंमतीचा बनावट डेअरीमिल्क कॅडबरी चॉकलेटचा साठा जप्त केला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याप्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार संबंधीत दोषींवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीश बापट : (१) नाही. या प्रकरणी आढळून आलेला चॉकलेटचा साठा बनावट नसून लेबल दोष असल्यामुळे जप्त करण्यात आला आहे.

(२) होय. लेबल दोष आढळल्याने संबंधितावर न्यायनिर्णय खटला क्र.२०५/२०१८ दाखल करण्यात आला आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**सिंहगडावरील (ता.हवेली, जि.पुणे) पाणीपुरवठा योजना
प्रलंबित असल्याबाबत**

(९४) * १३१८४८ श्री.भिमराव तापकीर (खडकवासला) : सन्माननीय

पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सिंहगडावरील (ता.हवेली, जि.पुणे) अनेक वर्षांपासून प्रलंबित असलेली पाणीपुरवठा योजना सुरु करण्याची कार्यवाही संबंधित प्रशासनाकडून संध गतीने सुरु असल्याने पर्यटक, इतिहास प्रेमी व आदिवासी वाड्या/वस्त्यांतील नागरिकांची पाण्याअभावी गैरसोय होत असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उपरोक्त पाणीपुरवठा योजना पूर्ण होण्याच्यादृष्टीने शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) आस्तित्वातील योजनेचे बळकटीकरण करण्याच्या अनुषंगाने सिंहगडावरील राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रम सन २०१८-१९ अंतर्गत खामगांवमावळ योजनेमध्ये समाविष्ट दुरकदरा, भडाळवाडी व थोपटेवाडी गावासाठी रु. २५२.०० लक्ष खर्चाच्या योजनेस तत्त्वतः मान्यता देण्यात आली आहे. प्रस्तावित योजनेचा दरडोई खर्च जास्त येत आहे. याशिवाय सांबरेवाडी, आतकरवाडी व धनगरवस्ती सांबरेवाडी गावाचा सन २०१८-१९ च्या कृती आराखड्यात समावेश करण्यात आला आहे. याबाबत कार्यवाही चालू आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

विधान भवन :
मुंबई.

डॉ. अनंत कळसे
प्रधान सचिव,
महाराष्ट्र विधानसभा

मुद्रणपूर्व सर्व प्रक्रिया महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाच्या संगणक यंत्रणेवर
मुद्रण: शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई.